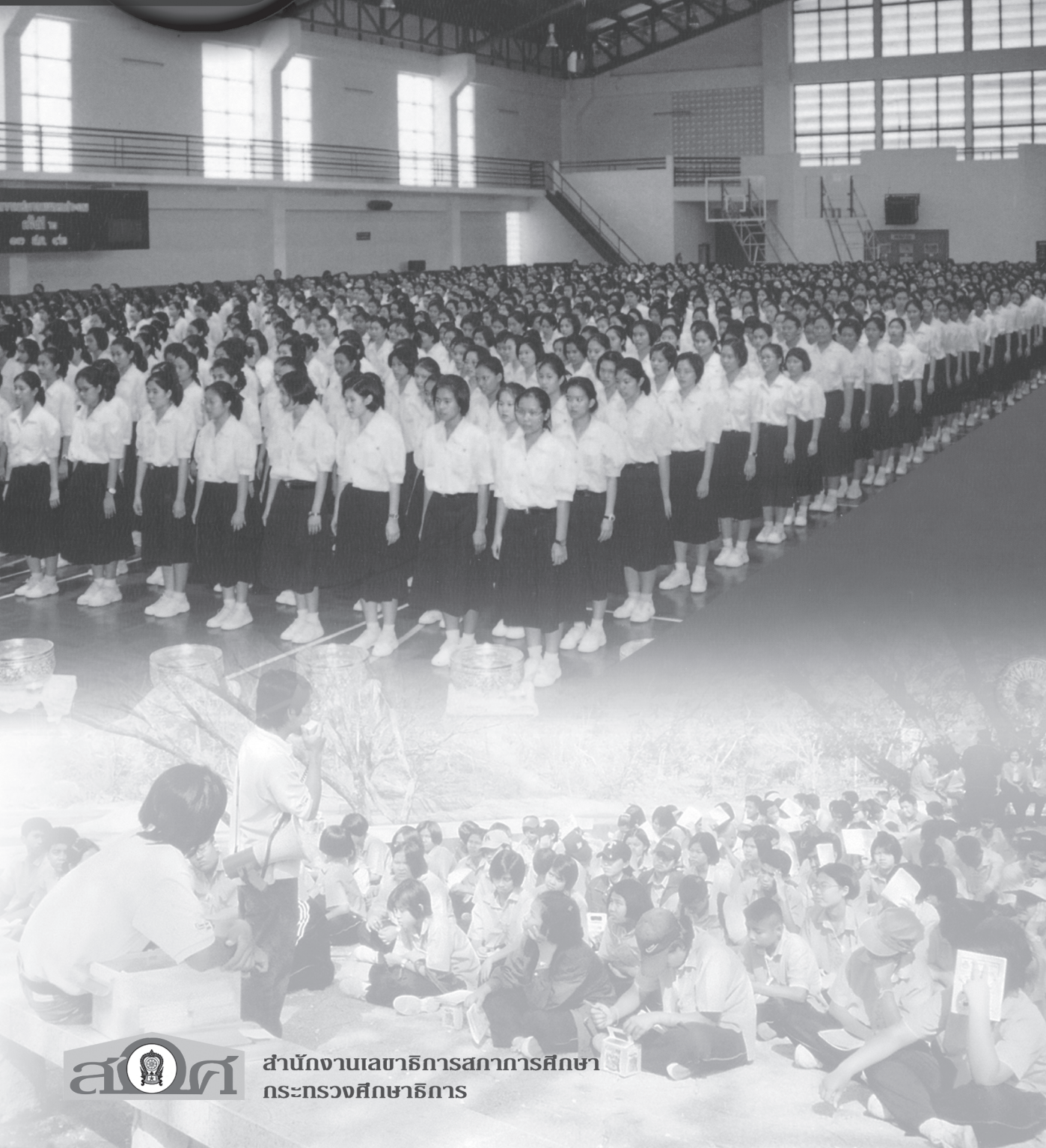

คู่มือ

การจัดกิจกรรม

เพื่อเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

เป็นมนุษย์หรือเป็นคน

เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง
เหมือนหนึ่งขุมมีดีที่แววชน
ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน
ยอมเสียที่ที่ตนได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ
ถ้ามีครบควรเรียกมนุษย์
เพราะพูดถูก ทำถูก ทุกเวลา
เปรมปรีดาคืนวันสุขสันต์จริง

ใจสกปรกมีดมัวและร้อนร้าว
ใครมีเข้าควรเรียกว่าผีสิง
เพราะพูดผิด ทำผิดจิตประวิง
แต่ในสิ่งนำตัวกลัวอบาย
คิดดูเถิดถ้าใครไม่อยากตก
จงรีบยกใจตนรีบชวนชวาย
ให้ใจสูงเสียได้ก่อนตัวตาย
ก็สมหมายที่เกิดมาอย่าเชื่อนอชย

พุทธทาสภิกขุ

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาไว้ชัดเจนว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้สู่การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำรงชีวิต โดยเน้นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคู่มือต้นแบบการจัดกิจกรรมการบูรณาการศาสนากับการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยได้ร่วมกับอาจารย์ประยงค์ สุพานิช อดีตศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา ทำการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการบูรณาการศาสนากับการศึกษาที่เหมาะสม และพัฒนาคู่มือให้เป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษา นำไปใช้จัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนนาร่อง ๔ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนประดู่พิทยาคม เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย และโรงเรียนบ้านเขาหินแท่น เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒ และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่ เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต ๑ โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนร่วมดำเนินการทดลอง และปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน จนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จเป็นรูปเล่มที่สถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลได้ต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงขอขอบคุณอาจารย์ประยงค์ สุพานิช อาจารย์ประณีต สองเมือง นางนฤมล คักดีศรีเกษมกุล และนางจันทนา จำแนกรส ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมตรวจสอบสาระของคู่มือ รวมทั้งผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนนาร่อง ทั้ง ๔ แห่ง ที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรมจนเสร็จสมบูรณ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมสมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

ศาสตราจารย์

(วรเดช จันทรศรี)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คำปรารภ

ถ้าท่านถามว่า ทำไมจึงเขียนคู่มือเล่มนี้ คำตอบคือ..... เพราะ

- รักชาติรักแผ่นดิน

“ไม่มีแผ่นดินไหน ที่จะให้ความสุขเสรี

เศรษฐกิจสังคมดี เท่าแผ่นดินนี้แผ่นดินทอง”

แต่ปัจจุบันนี้กำลังเป็นแผ่นดินเดือด ผู้คนวุ่นวายไม่สงบ

- เป็นห่วงบ้านเมือง บ้านเมืองเป็นของเรา (คนหนึ่ง)

ทำไมสังคมไทยจึงอ่อนแอ ทั้งๆ ที่ประชาชนในยุคนี้มีการศึกษาสูงกว่ายุคก่อนๆ

- มีบุญได้พบกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อบุทธทาสครั้งแรก มีความรู้สึกเหมือนได้เกิดใหม่ (ทางจิต วิญญาณ และสติปัญญา) ได้ยินได้ฟังในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน

● ประทับใจการสอน วิธีสอนของท่าน เพราะไม่เคยสนใจพระพุทธานุสสาณามาก่อน นอกจากนั้น ก็มีความเชื่อผิดๆ มากมาย จึงบอกกับตัวเองว่า จะไม่ไป และพยายามศึกษา และทำงานด้านศาสนา เพื่อให้ผู้อื่นได้พบแสงสว่างของชีวิต

● พอจับเค้าได้ว่า ปัญหาจริงๆ ของโลก ก็มาจาก “คน” เพราะคนก็คือสัตว์โลกชนิดหนึ่ง ซึ่งเรียกตัวเองว่าสัตว์ประเสริฐ แต่จะประเสริฐได้อย่างไร เพราะพฤติกรรมยังไม่แตกต่างกับสัตว์เดรัจฉานอยู่ ๔ อย่าง คือ การกิน นอน สืบพันธุ์ หนีภัย (กลัวตาย) แต่คนมีสติปัญญาเหนือสัตว์อยู่ ๒ อย่าง คือ ปัญญา โภธิ ซึ่งเป็นปัญญาสร้างสรรค์ รักผู้อื่นและไม่เห็นแก่ตัว ส่วนปัญญาอีกตัวหนึ่ง คือ ปัญญากิเลส* เป็นปัญญาที่เห็นแก่ตัว สร้างความทุกข์ให้แก่ตัวเองและผู้อื่น

● มีความเชื่อว่า “คนทุกคนมีศักยภาพ ถ้าได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง เขาจะสามารถนำความรู้มาช่วยตัวเองและสังคมได้อย่างดี” และเชื่อว่า “สถาบันการศึกษาที่มีระบบระเบียบที่ดี จะสร้างเยาวชนที่สังคมต้องการได้”

● เมื่อไปกราบนมัสการลากลับ หลังจากการไปรับฟังธรรม และศึกษาสิ่งแวดล้อมในสวนโมกข์เป็นเวลา ๑ สัปดาห์ ท่านกล่าวว่า “...คุณไปทำเกิด ทำอะไรก็ได้ ที่มันถูกต้อง ทำให้หัวใจมนุษย์สูงกว่าสัตว์ มนุษย์ต้องมีอะไรที่สัตว์ไม่มี คือภาวะแห่งศีลธรรมนั่นแหละ.....”

● เคยหลงผิดมานาน ดังนั้นเมื่อมาเริ่มต้นใหม่ก็หาทางออกให้กับตัวเอง เพราะหลวงพ่อบอกท่านสอนว่า การทำงานคือ การปฏิบัติธรรม งานจึงเริ่มที่โรงเรียน ทำ.. ทำ.. ทำ.. ไม่ได้ทำคนเดียวแต่..ทำทั้งโรงเรียน ยาก..อดทน..ต่อสู้อยู่.. ธรรมะจึงค่อยๆ เพิ่มพูนขึ้น ทุกคนที่ทำก็ได้เรียนรู้ไปด้วยอย่างค่อยเป็นค่อยไป

* ปัญญากิเลส ศัพท์สวนโมกข์ เรียกว่า ปัญญาเฉโก

- เริ่มนำเด็กเข้าค่ายจริยธรรมที่สวนโมกข์ ๒ คืน ๓ วัน (ศุกร์ - อาทิตย์) หมุนเวียนครั้งละ ๑ - ๒ ห้องเรียน แล้วนำมาปฏิบัติที่โรงเรียนเป็นงานต่อเนื่อง

- มรดกธรรมที่รับไว้ (ในใจ) คือจะพยายามนำคำสอนมาทำเป็นรูปธรรม คือ

“ศีลธรรมของเขาวชน คือ สันติภาพของโลก”

“เป็นมนุษย์หรือเป็นคน”

เนื้อหาที่เน้นคือ ความกตัญญูต่อ ๕ สถาบัน (๕ ดี) คือ ลูกที่ดี ศิษย์ที่ดี เพื่อนที่ดี พลเมืองที่ดี และสาวกที่ดี (ของพระศาสดาองค์ใดก็ได้) แล้วเด็กก็จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเพิ่มเติมคุณธรรมอื่นๆ เพื่อต่อยำให้เกิดการปฏิบัติให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และท่านสอนว่า ก่อนจะทำอะไร (โครงการ) ก็ให้คิดก่อนว่า สิ่งที่จะทำนั้นคืออะไร ทำไมจึงต้องทำ ทำอย่างไร ทำแล้วได้ประโยชน์อย่างไร (ถ้าไม่มีประโยชน์ ต้องทบทวนหลายๆ ครั้ง)

- ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ เกิดเหตุร้ายขึ้นบนพื้นแผ่นดินไทยอีก คนไทยฆ่าฟันกันเอง โดยเฉพาะเยาวชนสูญเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุการณ์ที่ชี้ชัดให้เห็นว่า สติปัญญาที่นำมาใช้ผิดทาง จะเกิดความทุกข์ยาก เพราะคนเห็นแก่ตัว พระเดชพระคุณหลวงพ่อบอกว่า สิ่งที่เกิดขึ้น เป็นบทเรียนที่ใช้พุทธธรรมแก้ไขได้ จึงได้เริ่มโครงการหลายโครงการ โดยพระภิกษุสงฆ์ในครั้งนั้น นำไปพัฒนาเยาวชน

- ได้มีส่วนร่วมในการจัดโครงการเพราะโรงเรียนเป็นฐานของการทดลอง จัดบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โดยใช้หลักธรรมประยุกต์งานค่ายลูกเสือ - ยุวกาชาด เพื่อให้เหมาะสมแก่วัย ได้ร่วมจัดหลักสูตรจริยธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาในปี ๒๕๒๖ ซึ่งเป็นโครงการของ ดร.รุ่ง แก้วแดง ขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สพช.) โครงการได้จัดทำที่สวนโมกข์ แนวทางจัดยังคงยึด “การทำคนให้เป็นมนุษย์” หลักการกตัญญู ๕ สถาบัน (๕ ดี) เป็นแบบเรียนให้เด็กศึกษาด้วยตนเองในชั่วโมงเรียน (Child Center) และให้ครูเป็นผู้ช่วยอย่างใกล้ชิด ผู้เขียนได้เขียนคู่มือเข้าค่ายโดยประยุกต์จากการบรรพชาสามเณรเพิ่มเติมกิจกรรมและเพลง เพื่อให้เยาวชนที่กำลังจะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จะต้องผ่านการเข้าค่ายเป็นเวลา ๑๐ วัน เพื่อทบทวนคุณธรรมสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วในเวลา ๖ ปี

- เห็นว่าการเข้าค่ายฝึกเยาวชนได้ผลตรงจุดมุ่งหมาย จึงยังยึดงานและสานต่อร่วมกับพระอาจารย์รุ่นเก่าและรุ่นใหม่นำไปใช้ในโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป ใช้เวลา ๒ คืน ๓ วัน (เนื่องจากมีได้มีอยู่ในหลักสูตร จึงจัดตามความพร้อมของโรงเรียน) เยาวชนมีพฤติกรรมที่ดีกว่าเดิมระยะหนึ่ง แต่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เยาวชนผู้อ่อนวัย อ่อนปัญญา ก็กลับเข้าสู่สภาพเดิม (สัญชาตญาณ) เพราะภูมิด้านทานยังไม่แข็งแรงพอ

- ฐวาระธรรมะไม่ยากเลย เพราะพิสูจน์ได้ว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัย ตามวิธีการ ถ้าโรงเรียนจัดการบริหารกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

- ได้รับหนังสือที่มีคุณค่ายิ่งในการประกอบการเขียน คือ “การสร้างอุดมคติ นักสังคมสงเคราะห์” (ภาคผนวก)
- เมื่อมีอุปสรรคในการทำงาน พระเดชพระคุณหลวงพ่อพุทธทาสจะให้กำลังใจว่า “ทำไปเกิดได้คนเดียวก็ยังมี หรือถ้าใครไม่ได้ เราก็ได้ ได้ช่วยกันเป็นลูกตุ้มถ่วงความล้มเหลวของสังคมให้ช้าลง”
- อยากเชิญชวนครูทุกคนมาเป็น “ลูกตุ้ม” ด้วย

ข้อความข้างบนทั้งหมดคือคำตอบของคำถามที่ว่า

“ทำไมจึงเขียนคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม”

และคำตอบสุดท้ายคือ ความสงบสุขของบ้านเมือง โดยใช้พุทธธรรมนำชีวิต

งานพัฒนาเยาวชนตามแนวดังกล่าว คณะสงฆ์กลุ่มแรกที่วางแผนเผยแพร่คือ พระครูภาวนาสันติคุณ (พระอาจารย์วิสุทธิ์ วิสุทธิจารี) พระอาจารย์วรศักดิ์ วรธัมโม พระอาจารย์มหาประทีป ธมมธีโม พระอาจารย์วิรัตน์ วิรัตน์ พระราชธรรมนิเทศ (พระพยอมกัลยาโน) และพระอาจารย์อื่นๆ อีกมาก ฝ่ายฆราวาสคือ ดร.รุ่ง แก้วแดง นายวิโรจน์ ศิริอัฐ ประธานมูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ และคนในชุมชนก็มีส่วนช่วยอย่างมากในการผลักดัน ให้เยาวชนบางกลุ่ม (น้อยมาก) ได้รู้จักธรรมะ (รู้จักธรรมชาติ) รู้จักตัวเอง รู้ว่าธรรมะมีความจำเป็น และสำคัญที่สุดในชีวิตประจำวัน และเรารู้สัมผัสกับธรรมะอยู่ตลอดเวลา ทุกนาที และทุกอย่างก้าว คุณูปการของพระอาจารย์ และบุคคลดังกล่าวแล้ว เป็นปัจจัยที่ช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้ธรรมะจากกาปฏิบัตินั้นมีมากมายจนเกินที่จะหาคำกล่าวใดได้เหมาะสม

งานเผยแพร่พระศาสนาในโครงการดังกล่าว พระเดชพระคุณหลวงพ่อพุทธทาส ท่านได้กล่าวคำอุทิศเอาไว้ว่า

ลอยธรรมะมาลัย

แผ่ธรรมรังษี

มั่นหมายจะเสริมศาสน์

ปลอดภัยพินาศ คง

หากแล้งพระธรรมญาณ

จะครองโลกเป็นอากร

จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน

ด้วยเหตุหังการ

ลงสู่โลกอันเปียกพิภพ

ตามพระพุทธทรงประสงค์

สถาปน์โลกให้อยู่สงบ

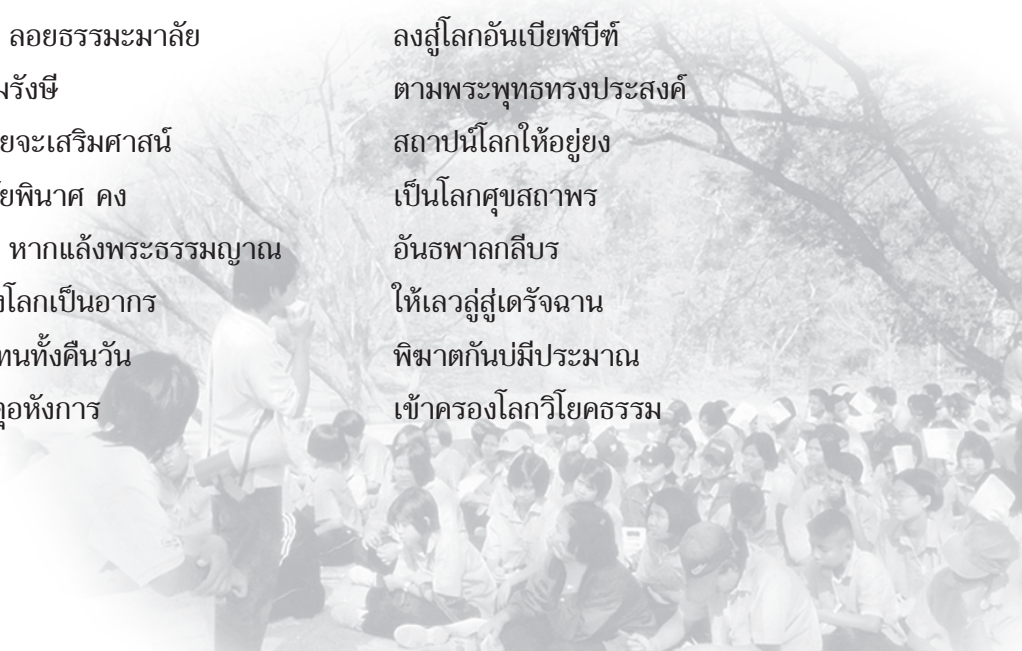
เป็นโลกสุขสถาพร

อันธพาลกลีบร

ให้เลวสู่สู่เดรัจฉาน

พิฆาตกันบ่มีประมาณ

เข้าครองโลกวิโยคธรรม

บรรษัทพระพุทธองค์
ตามแนวพระธรรมนำ
เผยแผ่พระธรรมทาน
แปดหมื่นสี่พันนัย

จึงประสงค์ประกอบกรรม
ให้โลกมองผ่องพันภัย
ให้ไพศาลพิชิตชัย
อุทิศทั่วทั้งปถพี

บัดนี้ จากนโยบายของ ฯพณฯ อติชัย โพธารามิก ที่ให้โรงเรียนจัดเวลาให้เยาวชนได้เรียนรู้ทักษะชีวิตจากการปฏิบัติจริง แนวทางดังกล่าวเป็นการสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหนังสือคู่มือนี้โดยตรงเป้าหมายที่ท่านมุ่งมั่นอย่างชัดเจน และเหนือสิ่งอื่นใดได้รับการสนับสนุนและดูแลอย่างใกล้ชิดจากศาสตราจารย์ร้อยตำรวจเอกวรเดช จันทร์ศร เลขานุการสภาการศึกษา และขอขอบพระคุณที่ท่านเป็นกำลังช่วยผลักดันในการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดการประพฤติปฏิบัติถูกต้องดีงาม เยาวชนมีคุณธรรมและนำไปใช้ เป็นความหวังว่าโลกจะสว่างไสว สังคมสงบเย็น ด้วยอนุภาพของ “ธรรม” ที่เราช่วยกันนำมาให้แก่เยาวชนด้วยวิธีการต่างๆ ที่ได้พยายามเขียน รวบรวม และทดลอง มานาน

จึงขออน้อมกราบนมัสการ กราบขอบพระคุณทุกท่านที่ร่วมพลังช่วยกันเพื่อแผ่นดิน และโลกให้สุขสงบเย็น

ประยงค์ สุพานิช

คำชี้แจง

คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรมเป็นหนังสือที่รวบรวมกิจกรรมการบริหารโรงเรียน

แนว	วิถีธรรมนำชีวิต
กระบวนการ	Learning by Doing
คู่มือนี้เสนอกิจกรรมด้วยความคิดที่ว่า	วัยเด็กต้องศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนที่มีกรอบ
กรอบที่มีการบริหารแบบ	Interactive Learning Through Action

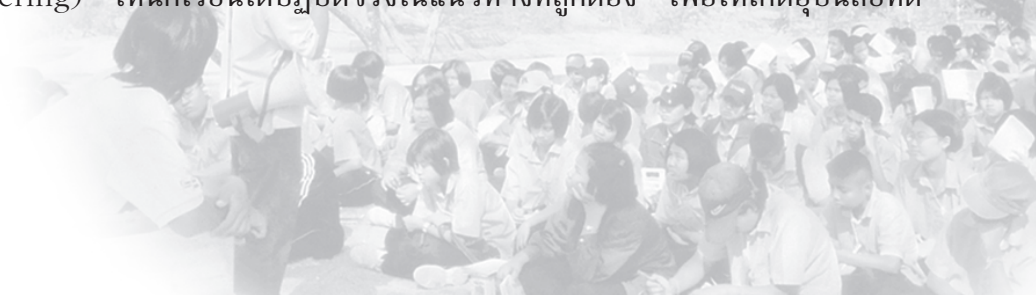
เพราะการเรียนรู้แบบวิชาการอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะนำมาพัฒนาเยาวชนได้ เราต้องพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่ซ้ำซ้อน และเข้าใจยาก จึงจำเป็นต้องให้เรียนรู้จาก “การกระทำ” เมื่อมีการกระทำ “รู้จริง” จึงเกิดเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคมที่เป็นจริง เราต้องการเยาวชนที่มีคุณภาพ ที่สามารถออกไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ไม่เห็นแก่ตัว เราต้องพัฒนาทางกาย และทางจิตไปพร้อมๆ กัน หลวงพ่อพุทธทาสท่านกล่าวว่า “คุณไม่อาจสอนประชาธิปไตยได้โดยการอ่าน และจำความรู้ แต่จะผ่านได้โดยการปฏิบัติเท่านั้น”

การบริหารดังกล่าวก็คือ กิจกรรมที่ทุกคนต้องทำ “หน้าที่” ของตน และจะต้องอาศัยการร่วมมือแบบปฏิสัมพันธ์จากการกระทำ

กรอบที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบ

- Teaching เพื่อให้มีความรู้เมื่อออกไปประกอบอาชีพให้กายอยู่รอด
- Training เพื่อให้รู้จักคิดวิเคราะห์หาเหตุผล เป็นการพัฒนาทางสมองให้มีศักยภาพสูงขึ้น
- Realization เพื่อให้เกิดจิตสำนึกรับผิดชอบตนเองและสังคม ไม่เห็นแก่ตัว เป็นการพัฒนาจิตใจ

การสอนและฝึกอบรมต้องจัดให้มีความรู้จริง ปฏิบัติจริง ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ เป็นความรู้ที่แท้จริง โรงเรียนจะต้องตื่นตัวเคลื่อนไหวให้ทันต่อเหตุการณ์ ยกเครื่องงานกิจกรรม (Re-Engineering) ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดอุปนิสัยที่ดี (Character)

ท่านจะเลือกใช้ปัญญาชนิดไหน

ตามหลักพระพุทธศาสนาแบ่งปัญญาเป็น ๓ ชนิด คือ

- **สุตมยปัญญา** เป็นปัญญาจำ เด็กคนไหนจำเก่งสามารถจำคำถามได้ดีก็สอบผ่าน เรียกว่า เด็กมีปัญญา (สมองดี)

- **จินตมยปัญญา** เป็นปัญญาคิด นำเอาความรู้ที่ได้จากการฟัง แล้วนำมาคิด สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ดี คิดเก่ง คิดดีมีเหตุผล มีสมมุติฐาน มีการวิเคราะห์ วิจารณ์ แนะนำ เสนอแนะ มีบทสรุปชัดเจน ซึ่งเป็นเรื่องของสมองอีกเช่นกัน

โรงเรียนส่วนมากก็ส่งเสริมปัญญาทั้ง ๒ ประเภท ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กเก่งเลขครูรัก เป็นหนักหนา” ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่า เป็นยอดของปัญญา มีคุณภาพเป็นบุคคลชั้นนำ

- **ภาวนามยปัญญา** เป็นปัญญาารู้สึก รู้สึกภาวะของจิตใจ พอใจไม่พอใจ รัก-เกลียด รู้ภาวะจิตใจที่ร้อน-เย็น ว่าต่างกันอย่างไร เป็นปัญญาารู้สึก เป็นเรื่องของจิตใจ เป็นปัญญาที่เห็นได้ด้วยตนเอง

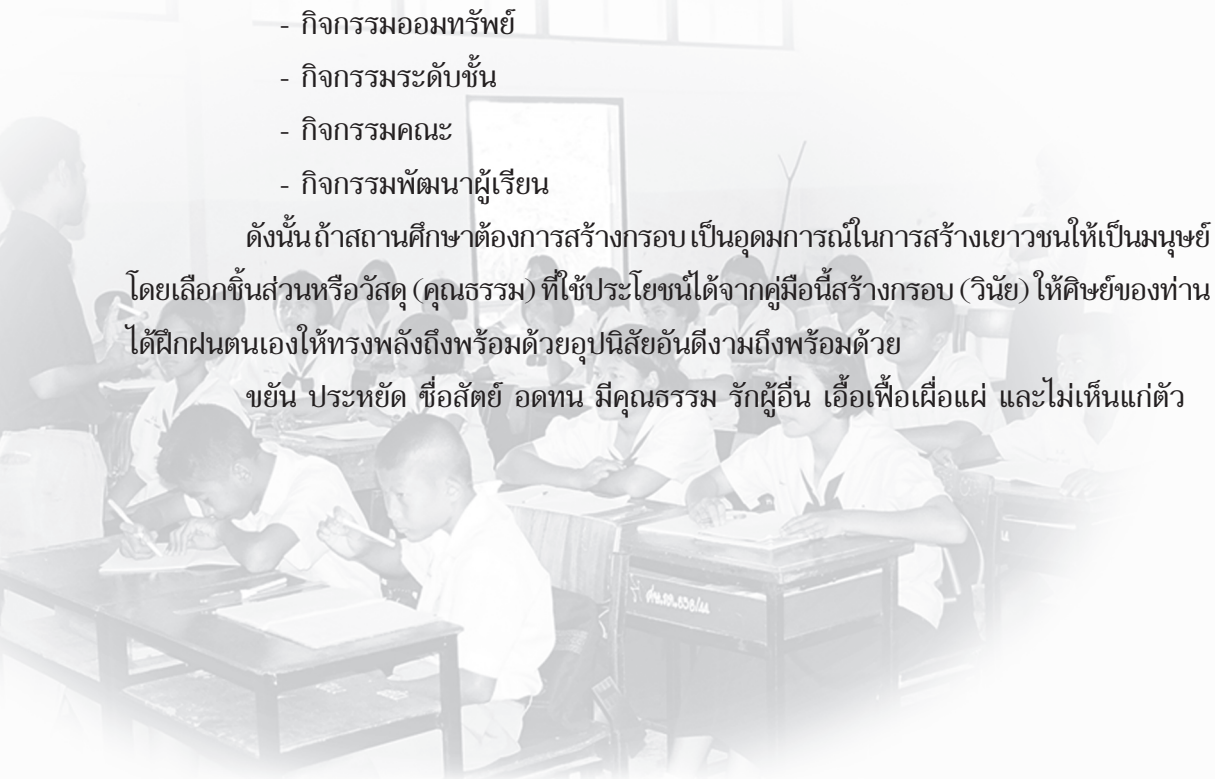
โรงเรียนจะต้องทำอย่างไรให้เยาวชนของเราเกิดปัญญารู้สึกในทางที่จะช่วยให้ตนเองสงบเย็น แล้วสังคมก็สงบด้วย กิจกรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องจัดให้เด็กได้ปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้สึกที่ถูกต้อง ไม่ใช่ความรู้สึกที่เห็นแก่ตัว

จึงได้เน้นกิจกรรมหลักที่เน้นให้เกิดการปฏิบัติจริง เป็น ๕ ประเภท คือ

- กิจกรรมหน้าเสาธง
- กิจกรรมออมทรัพย์
- กิจกรรมระดับชั้น
- กิจกรรมคณะ
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้นถ้าสถานศึกษาต้องการสร้างกรอบเป็นอุดมการณ์ในการสร้างเยาวชนให้เป็นมนุษย์ โดยเลือกชิ้นส่วนหรือวัสดุ (คุณธรรม) ที่ใช้ประโยชน์ได้จากคู่มือนี้สร้างกรอบ (วินัย) ให้ศิษย์ของท่าน ได้ฝึกฝนตนเองให้ทรงพลังถึงพร้อมด้วยอุปนิสัยอันดีงามถึงพร้อมด้วย

ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อุตทาน มีคุณธรรม รักผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
คำปรารภ	ข
คำชี้แจง	ฉ
เราจะใช้การศึกษาชนิดไหนเป็นเครื่องมือในการสร้างเยาวชน	๑
วางเป้าหมายและแผนการบริหารงาน	๓
ขั้นตอนในการจัดกิจกรรม	๔
ตัวอย่างการบริหารงานกิจกรรม	
แผนบริหารงานหมวดกิจกรรม	๕
๑. กิจกรรมหน้าเสาธง	๙
ก้าวแรกเมื่อเริ่มเข้ารั้วโรงเรียน	๑๐
กิจกรรมสวดมนต์ แผ่เมตตาประจำวัน	๑๒
๒. กิจกรรมออมทรัพย์	๑๗
กิจกรรมออมทรัพย์	๑๘
ตัวอย่างแบบฟอร์มต่างๆ	๒๔
๓. กิจกรรมการประชุมระดับชั้น	๓๑
กิจกรรมการประชุมระดับชั้น	๓๒
การปกครองระดับชั้น	๓๔
หน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคน	
เมื่อถึงเวลาประชุมกิจกรรม	๓๖
ภาระกิจกรรมชั้น...	๓๗
ขั้นตอนสำหรับพิธีกรในการเปิดประชุมอบรมประจำสัปดาห์	๓๘
ตัวอย่างกิจกรรมที่จัดระดับชั้น	๓๙
ข้อเสนอแนะในการควบคุมระดับชั้น	๔๑
ปัญหาของนักเรียนที่พบในระดับชั้น	๔๗
ตัวอย่างสมุดบันทึกของครูเวรการประชุมระดับชั้น	๔๘

๔. กิจกรรมคณะ	๔๙'
การบริหารกิจกรรมคณะ	๕๐
การแบ่งเขตกันรับผิดชอบ	๕๒
กิจกรรมงานคณะของโรงเรียน	๕๗
โครงการ “สายสัมพันธ์ผูกใจเป็นหนึ่ง”	๖๐
เพลงเสนอแนะประจำสัปดาห์	๗๐
๕. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๗๕
การเตรียมเรื่องกิจกรรมนักเรียน	๗๖
๖. กิจกรรมอื่นๆ	๘๑
กิจกรรมวันสำคัญ	๘๒
โครงการที่ควรดำเนินการ	๘๖
โครงการสวดมนต์ประจำสัปดาห์	๘๘
โครงการนำนักเรียนถวายภัตตาหารเพลที่วัดในวันที่กำหนด	๘๙'
โครงการทำป้ายคติธรรม	๙๐
โครงการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ	๙๒
โครงการเพาะเมล็ดกล้ารักษารากเดิม	๙๓
สรุปกิจกรรมภาคปฏิบัติ	๙๔
๗. ภาคผนวก	๙๗
การประเมินการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	๙๘
การประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	๑๐๑
การสร้างอุดมคตินักสังคมสงเคราะห์	๑๐๔
แนวทางการสรุปในการได้วาที	๑๐๙'
รายชื่อคณะครูโรงเรียนนำร่องที่ร่วมดำเนินการเกี่ยวกับผู้เขียน	๑๑๒
เกี่ยวกับผู้เขียน	๑๑๖

เราจะใช้การศึกษาชนิดไหนเป็นเครื่องมือในการสร้างเยาวชน

คงไม่มีใครปฏิเสธว่าปัญหาของเยาวชน (ซึ่งแน่นอนมีผลมาจากผู้ใหญ่) นั้นหนักหนาสาหัสสากรรจ์จนยากที่จะเยียวยา แต่คงจะไม่สายเกินไปถ้าโรงเรียนได้นำหลักธรรมคำสอนของพระศาสดามายึดเป็นแนวปฏิบัติ ทุกศาสนามุ่งสอนให้โลกเกิดสันติ แต่จิตของคนนั้นมีสัญชาตญาณของการเห็นแก่ตัวเข้ามาครอบงำในบางขณะ เหตุเพราะมีสิ่งช่วยๆ จึงทำให้คนมีจิตที่ไม่ปรกติ ทำให้เกิดการเอารอดเอาเปรียบ ทำร้ายตนเองและผู้อื่น ทำให้สังคมวุ่นวายเบียดเบียนกันไม่มีสิ้นสุด ทำให้เกิดความทุกข์ เราเชื่อกันว่าการศึกษจะช่วยให้คนพ้นทุกข์ นั่นก็คือการอบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญาแล้วนำเอาปัญญาไปแก้ปัญหา ไปพัฒนาทั้งร่างกาย สมอง และจิตใจ ตามหลักพุทธศาสนาแบ่งปัญญาเป็น ๓ ชนิด คือ

สุตมยปัญญา ปัญญาจำ นักเรียนคนไหนจำเก่งสามารถตอบคำถามได้ดีก็สอบผ่าน เรียกว่าเด็กมีปัญญาซึ่งเป็นเรื่องของสมอง

จินตมยปัญญา ปัญญาคิด นำความรู้ที่ได้จากการจำมาคิด สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ดี คิดเก่ง คิดมีเหตุผล มีสมมติฐาน มีการวิเคราะห์วิจารณ์ แยกแยะคุณและโทษ มีบทสรุปชัดเจน ซึ่งเป็นเรื่องของสมองอีกเช่นกัน

โรงเรียนทั่วไปก็ยกย่องและส่งเสริมปัญญาทั้ง ๒ อย่างนี้ ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กเก่งเลข ครูรักเป็นหนักหนา” โรงเรียนยกย่องเด็กที่มีปัญญาคิดสร้างสรรค์ว่าดีว่าเป็นยอดของปัญญาคนนั้นมีคุณภาพ เป็นบุคคลชั้นนำของประเทศ

ปัญญาชนิดที่สาม คือ **ภาวนามยปัญญา คือปัญญารู้สึก** เช่นรู้สึกว่า ภาวะจิตใจ พอใจ ไม่พอใจ รักหรือเกลียด ภาวะจิตใจที่ร้อนและสงบเย็นต่างกันอย่างไร เป็นปัญญารู้สึกเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นปัญญาที่ต้องเห็นด้วยตนเอง

แต่ละศาสนาก็มุ่งสอนให้คนเกิดความรู้สึกที่ดี ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป แต่มีเป้าหมายเดียวกัน ถ้าเช่นนั้นการที่เยาวชนมาศึกษาหาความรู้ที่โรงเรียน สิ่งที่สำคัญยิ่งคือ ทำอย่างไรให้เขาเหล่านั้นเกิด**ปัญญารู้สึก**ในทางที่จะช่วยให้สังคมสงบเย็น และตัวเองต้องสงบสุขด้วย

โรงเรียนเป็นแหล่งที่จะต้องให้ปัญญาทั้ง ๓ ให้สมบูรณ์เพื่อความอยู่รอดทั้งทางกาย และทางใจ ปัญญาจำและปัญญาคิดนั้นไม่มีปัญหา แต่การสร้าง**ปัญญารู้สึก**ในทางที่ดีนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องทำกันอย่างจริงจัง เพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจ เด็กจะแสดงออกก็ต่อเมื่อเรามีกิจกรรมให้ทำ

ผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่าการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติให้มีการเสียสละ รู้จักอดทน อดกลั้น รักผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่โรงเรียนต้องจัดเพื่อพัฒนาปัญญาความรู้สึกที่ถูกต้องไม่ใช่ความรู้สึกที่เห็นแก่ตัว

เรา:รู้ว่าคนคนนั้นเป็นคนเช่นไรก็โดยการมอบงานให้ทำ

วางเป้าหมายและแผนการบริหารงาน

ขอให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันว่า “กิจกรรมโรงเรียนคือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติในห้องเรียน ซึ่งเป็นปัญญาจำและเป็นปัญญาคิด ส่วนกิจกรรมที่เยาวชนได้ฝึกปฏิบัติช่วยส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มที่ถูกต้อง มีความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องและเป็นการส่งเสริมการทำงานที่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง” นั่นเป็นกิจกรรมปลูกฝังปัญญาให้รู้สึกมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมให้สังคมเกิดความสงบ

เพื่อที่จะจัดการศึกษาให้เยาวชนได้นำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของเขาเหล่านั้นออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจึงต้องจัดหาเครื่องมือ วิธีการในการจัด ซึ่งข้อเขียนต่อไปนี้เป็นการแสดงความคิดจากประสบการณ์ที่ได้จัดทำมาแล้ว ได้พบกับปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหาและผลที่ออกมาสู่เยาวชน

การจัดกลุ่มต่างๆ เพื่อใช้ในการฝึก (Training) ไม่ใช่สอน (Teaching) ก่อนอื่นโรงเรียนจะต้องมีปรัชญาหรืออุดมการณ์ในการที่จะได้เยาวชนตามลักษณะที่เราต้องการ เช่น โรงเรียนได้วางปรัชญา ต้องการเยาวชนที่ประกอบด้วย ๕ ดี และมีลักษณะนิสัยดังต่อไปนี้ คือ

*ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน รักผู้อื่น
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว*

เมื่อโรงเรียนได้วางนโยบายไว้เช่นนี้แล้ว จะทำการบริหารโรงเรียนอย่างไร จึงจะบรรลุเป้าหมาย

ตัวอย่างการจัดการบริหาร

การจัดการบริหารงานกิจกรรมนั้นได้ทำกันมานานแล้ว แต่เป็นงานที่ค่อนข้างยากและละเอียดอ่อนในการที่จะได้พฤติกรรมที่เราตั้งเป้าหมายไว้ จึงจำเป็นที่บุคลากรของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด รวมทั้งต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อผลักดันงานกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย งานกิจกรรมไม่ใช่งานทฤษฎี แต่เป็นงานที่ต้องลงมือปฏิบัติ การปฏิบัตินั้นทุกๆ ฝ่ายในโรงเรียนจะต้องรับทราบและรับผิดชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติ โรงเรียนจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการบริหารกิจกรรม เพื่อให้รับทราบและให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรม

เพื่อให้การจัดกิจกรรมจากคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรมดำเนินไปอย่างเรียบร้อย และได้ผลสมตามความมุ่งหมาย จึงขอเสนอแนะให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ผู้บริหารเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารกิจกรรมโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้ช่วยทุกฝ่าย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าคณะทุกคน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้าระดับชั้น โดยผู้บริหารแจ้งจุดประสงค์และหลักการ

- ให้ที่ประชุมเลือกกลุ่มวิทยากร จากกลุ่มคณะกรรมการบริหารกิจกรรมจำนวน ๓-๕ คน

- ให้คณะวิทยากร ศึกษาเนื้อหาและสาระสำคัญในคู่มือเป็นการล่วงหน้า เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการจัดให้คณะครูทราบ

๒. ให้มีการแลกเปลี่ยนซักถามความคิดเห็นหลังจากประชุมครูทั้งโรงเรียน

๓. เมื่อทุกคนเข้าใจแล้ว ผู้บริหารจะต้องเป็นแกนในการจัดโดยร่วมกับคณะกรรมการบริหารกิจกรรมโรงเรียนกำหนดเวลาเริ่มต้น กำหนดตารางจัดกิจกรรม

๔. ดำเนินการทดลอง ระหว่างการทดลองต้องกำหนดวันให้คณะกรรมการบริหารกิจกรรมได้ประชุมกันเพื่อประเมินผลประจำสัปดาห์

๕. จัดนิทรรศการแสดงผลงานร่วมกับผลงานทางวิชาการ ผู้ปกครองและชุมชน ผลงานของนักเรียน ปีละครั้ง

๖. สรุปผลงาน และเตรียมงานในปีต่อไป

งานที่โรงเรียนต้องเตรียมก่อนเปิดภาคเรียนคือ

๑. จัดโครงสร้างการบริหารงานกิจกรรมตามผังที่เสนอแนะหรือตามความพร้อมของโรงเรียน

๒. จัดเวลาสำหรับการประชุมคณะกรรมการบริหารกิจกรรมประจำสัปดาห์

๓. จัดตารางอบรมระดับชั้นและพยายามให้เกิดการเรียนรู้จากตารางที่แต่ละชั้นได้กำหนดไว้

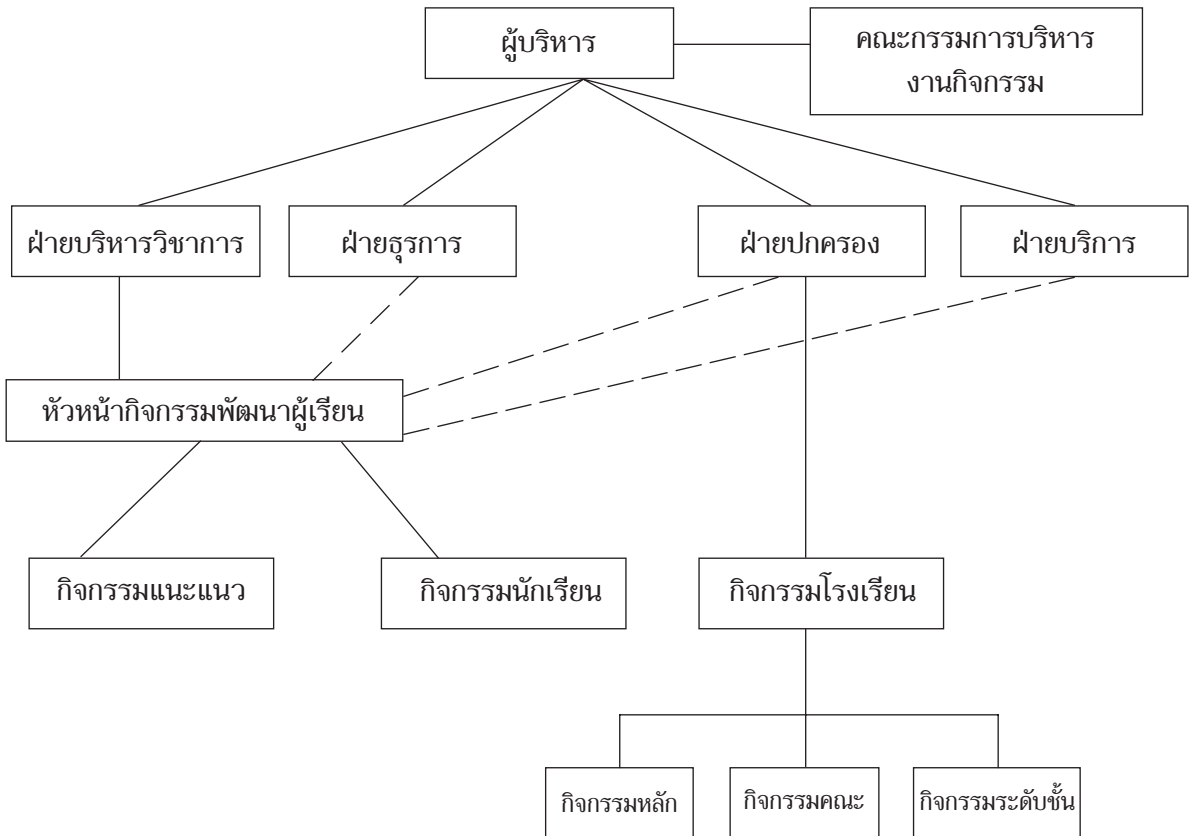
๔. จัดนักเรียนและครูเข้าคณะ และกำหนดวันเข้าคณะประจำสัปดาห์

๕. จัดระบบการปกครองชั้นโดยแต่ละห้องเลือกกรรมการในการดูแลควบคุมและอำนวยความสะดวก

๖. มอบหมายความรับผิดชอบให้แก่ฝ่ายต่างๆ การตระเตรียมสถานที่ที่สำคัญ ซึ่งแต่ละคณะ-ใช้ทำกิจกรรม

ตัวอย่างการบริหารงานกิจกรรม

แผนบริหารงานหมวดกิจกรรม

แต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กิจกรรมแนะแนว

- จัดนิทรรศการแนะแนวเรียนต่อ แนะนำอาชีพ
  - ให้คำปรึกษาเป็นรายกลุ่ม รายบุคคล
  - จัดหาทุนการศึกษา
  - จัดหาที่เรียน
  - จัดหาอุปกรณ์การเรียน
- ฯลฯ

กิจกรรมนักเรียน

- ลูกเสือ
  - ยุวภาษา
  - เนตรนารี
  - บำเพ็ญประโยชน์
  - สหกรณ์
  - ห้องสมุด
  - สังคมศึกษา (แยกเป็น)
    - วัฒนธรรมไทย
    - ทศนาจร
    - บ้านเขาเมืองเรา
    - ก้าวทันโลก
    - พุทธศาสตร์
    - ส่งเสริมบุคลิกภาพ
    - สายสัมพันธ์เป็นหนึ่งในหนังสือ
    - วัสดุใส-ใฝ่อิสระ } ประกอบ
- ฯลฯ

กิจกรรมนักเรียน

- นันทนาการ (แยกเป็น)
    - หมากรุก
    - ตะกร้อ
    - บิงปอง
    - กระบี่กระบอง
    - บาสเก็ตบอล
    - วอลเลย์บอล
    - การละเล่นของไทย ฯลฯ
  - ภาษาไทย (แยกเป็น)
    - ภาษาพาสูก
    - นักอ่าน
    - นักเขียน
    - ฝึกพูด ฯลฯ
  - คณิตศาสตร์
    - คณิตคิดลัด
    - กลลวง ฯลฯ
  - วิทยาศาสตร์
    - วิทยากรก้าวหน้า ฯลฯ
    - คอมพิวเตอร์
  - ภาษาอังกฤษ
    - สนทนาภาษา
    - เกม วัฒนธรรม
    - เพลง
- อื่นๆ เช่น
- ชุมชมกินเพื่อสุขภาพ
  - แม่บ้าน
  - นักประดิษฐ์ ฯลฯ
  - ศิลปะการประชุม
  - หนังสือพิมพ์
  - ตัดผม
  - มาปลูกไม้ไทยกันดีกว่า
  - ไม้ดอกไม้ประดับ
  - มาศึกษาสมุนไพรกันเถอะ
  - สัตว์เลี้ยง
  - อาหาร
  - วิเคราะห์รายการลีลันบันเทิง
  - เป็บพิศดาร (วิเคราะห์)

ฯลฯ

กิจกรรมหลัก

- กิจกรรมหน้าเสาธง
- กิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระ
- วันออมทรัพย์พัฒนา
- วันไหว้ครู
- วันสำคัญทางศาสนา การหมั้นเวียนกันทำอาหารไปถวายพระ
- วันบุคคลสำคัญ
- วันแม่ วันพ่อ
- วันกีฬาโรงเรียน
- วันปีใหม่ รวมใจสู่นวหน้า (ร่วมใจช่วยชายแดน)
- วันเด็กแห่งชาติ
- วันบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวชศีลจาริณี
- งานบริการชุมชน

ฯลฯ

กิจกรรมคณะ

- การเลือกคณะกรรมการนักเรียน

กิจกรรมระดับชั้น

- จัดทำรอบการดูแลผู้เรียนทั้งฝ่ายครูและผู้เรียน

คณะกรรมการบริหารงานกิจกรรม

คณะกรรมการบริหารงานกิจกรรมมีหน้าที่กำหนดแนวทาง ให้คำปรึกษา แนะนำ และ แก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย

๑. ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารทุกคน
๒. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหัวหน้างานระดับชั้นทุกคน
๓. หัวหน้าคณะทุกคณะ
๔. หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๕. หัวหน้าหน่วยงานอื่นๆ เช่น บรรณารักษ์ หัวหน้างานแนะแนว ฯลฯ

คณะกรรมการบริหารงานกิจกรรม เป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อนให้กิจกรรม บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากกรรมการชุดนี้จำเป็นต้องประชุมปรึกษากันทุกสัปดาห์เพื่อ ปรึกษาหารือเรื่องกิจกรรมและเรื่องอื่นๆ ของโรงเรียน จึงจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาว่างตรงกัน ดังนั้นทางฝ่ายวิชาการผู้จัดตารางสอน จึงต้องจัดตารางสอนให้บุคคลที่เป็นคณะกรรมการ บริหารงานกิจกรรม ได้มีเวลาว่างในวันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เพื่อใช้เวลาดังกล่าว ประชุม ปรึกษากัน เมื่อฝ่ายต่างๆ เสนอเรื่องให้พิจารณาหรือผู้บริหารนำเรื่องเข้าปรึกษาและประกาศ ใช้เป็นนโยบายของโรงเรียนที่ออกจากคณะกรรมการบริหารงานกิจกรรม

กิจกรรมในโรงเรียนแบ่งเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. กิจกรรมโรงเรียน
๒. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น
  - ๒.๑ กิจกรรมแนะแนว
  - ๒.๒ กิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมที่นำเสนอในคู่มือนี้ ประกอบด้วย

๑. กิจกรรมหน้าเสาธง
๒. กิจกรรมออมทรัพย์
๓. กิจกรรมการประชุมระดับชั้น
๔. กิจกรรมคณะ
๕. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ดังมีรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ดังได้กล่าวถึงต่อไปนี้

๑. กิจกรรมหน้าเสาธง

๑. กิจกรรมหน้าเสาธง

กิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝัง **ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง การตรงต่อเวลา และความมีสมาธิ**

ก้าวแรกเมื่อเริ่มเข้ารั้วโรงเรียน

ทุกโรงเรียนได้วางแนวปฏิบัติในการให้ครูยืนเวรดูแลความเรียบร้อยของนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องการทำความเคารพที่ถูกต้อง เพราะหลายโรงเรียน นักเรียนทำความเคารพศาลพระภูมิ หรือรูปเคารพอื่นๆ ซึ่งก็เป็นความเชื่อของแต่ละคน อย่างไรก็ตามการเคารพครู เป็นสิ่งสำคัญยิ่งครูต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นที่เคารพศรัทธาของนักเรียน เป็นตัวอย่างที่ดี ครูควรจะเคารพกันตามลำดับอาวุโส การไหว้นั้น ประโยชน์จะได้แก่ผู้ไหว้ มิใช่ผู้รับไหว้ เพราะผู้ไหว้ได้ลดทิวของตัวเอง ทำให้เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน โรงเรียนจึงต้องฝึกเรื่องนี้อย่างจริงจัง ตั้งแต่ครู บุคลากร นักเรียน ถ้าปฏิบัติได้เป็นกิจประจำวันก็จะเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดี

เมื่อโรงเรียนเริ่มให้สัญญาณเข้าแถวเคารพธงชาติ ครูเวรประจำวันทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย ครูประจำชั้นและครูอื่นๆ ต้องเข้าแถวพร้อมนักเรียนดูแลแถวที่รับผิดชอบ ฝึกให้นักเรียนสำรวมกิริยามารยาท อดทนต่อความร้อนของแสงแดดและความปวดเมื่อย ซึ่งนักเรียนอาจจะไม่อยู่ในระเบียบ ในระยะแรกๆ แต่ถ้าทำเป็นประจำนักเรียนจะเคยชิน

การร้องเพลงชาติ ควรจะให้นักเรียนทุกคนได้ร้องเพลงชาติเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ปัจจุบันนี้นักเรียนหลายคนไม่ร้องเพลงชาติกันเป็นส่วนมาก เพราะโรงเรียนเปิดเทปเพลงชาติให้ฟังเด็กก็ไม่ร้อง บางโรงเรียนกองดุริยางค์บรรเลง หากนักเรียนของเราร้องเพลงชาติไม่ได้ เราไม่รักชาติแล้ว ถ้าเราสิ้นชาติเราจะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง

โรงเรียนควรกำหนดให้ครูสอนขับร้องให้นักเรียนร้องเพลงชาติเป็นรายบุคคลให้ได้ จะโดยวิธีใช้คะแนนเป็นเครื่องจูงใจก็ตามที และเมื่อเข้าแถวตอนเช้าก็ควรกำหนดให้แต่ละชั้นเรียนได้ส่งผู้แทนหมุนเวียนกันมาทำหน้าที่ร้องนำให้ครบทุกชั้น การสวดมนต์ แผ่เมตตา ควรจะทำได้ผลอย่างจริงจัง เพราะการสวดมนต์แผ่เมตตาด้วยบทสวดมนต์และทำนองอย่างถูกต้องแล้วจะทำให้ให้นักเรียนมีสมาธิ มีความศรัทธาในพระศาสนา ครูจะต้องอธิบายความหมายและผลที่ได้จากการสวดมนต์ แผ่เมตตา ให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจ

นอกจากครูเวรประจำวันแล้ว ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นครูที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารงานกิจกรรม ควรมอบพิธีกรประจำวัน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกจากคณะต่างๆ ครบ ๕ วัน ให้ได้แสดงความสามารถเรื่องกิจกรรมประจำวัน เช่น ข่าวด่วน จดหมาย ธนาคณิต โทรเลข ของหาย ของเก็บได้ ใครต้องการพบใคร ฯลฯ ในการนี้จะต้องมี

การควบคุมและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากครูเวรประจำวัน

การอ่านสารคดีประจำวันจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกหัดการอ่าน ผู้จัดควรติดต่อฝ่ายภาษาไทย ให้จัดนักเรียนจากห้องต่างๆ หมุนเวียนกันห้องละ ๑ คนต่อวัน ครูภาษาไทยช่วยเรื่องท่าทาง น้ำเสียง ทำนองและความถูกต้อง กำหนดให้นักเรียนเขียนมาให้ครูตรวจสอบความเหมาะสม เสียก่อน หลังจากการอ่านแล้วครูควรให้คำชมเชยและแนะนำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

ถ้าโรงเรียนมีสนามกว้างขวางพอ ก็ควรหมุนเวียนกันหัดกายบริหารตามระดับชั้น ตามความเหมาะสมเพื่อฝึกความพร้อมเพรียง ความมีวินัย ความอดทนและทำให้ร่างกายแข็งแรง ก่อนนักเรียนจะเดินแถวขึ้นชั้นเรียน ก็ควรให้นักเรียนกล่าวปฏิญาณสั้นๆ ว่า

๑. ข้าพเจ้าขอเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่
๒. ข้าพเจ้าขอเป็นศิษย์ที่ดีของครู
๓. ข้าพเจ้าขอเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน
๔. ข้าพเจ้าขอเป็นพลเมืองดีของชาติ
๕. ข้าพเจ้าขอเป็นสาวกที่ดีของพระศาสนา

นอกจากการอ่านสารคดีที่น่าสนใจประจำวันแล้ว ในวันธรรมสวนะอาจมีกิจกรรมพิเศษ โดย จัดให้มีการชักธงธรรมจักร และสวดบังคมโอวาทของพระพุทธองค์เพื่อเป็นการเตือนสติ

โรงเรียนทบทวนการสวดมนต์ไหว้พระโดยการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏรายละเอียดต่อไปนี้

กิจกรรมการสวดมนต์ แผ่เมตตาประจำวัน

๑. หลักการและเหตุผล

หลักสำคัญในการจัดการศึกษาคือต้องการสร้างระเบียบวินัยให้แก่คนในชาติ โอกาสที่จะฝึกความมีระเบียบและวินัยได้ในช่วงแรกของการเรียน คือ การเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ และแผ่เมตตาประจำวัน จึงเห็นสมควรที่จะต้องมีการทบทวนจัดวิธีการให้มีระเบียบยิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อฝึกนักเรียนให้มีระเบียบวินัย ความตรงต่อเวลา
- ๒.๒ เพื่อให้นักเรียนระลึกถึงพระรัตนตรัย หรือศาสนาอื่นๆ ที่ตนนับถือ
- ๒.๓ เพื่อให้นักเรียนมีสมาธิ รู้จักการข่มใจอดทน และพิจารณาตนเอง
- ๒.๔ เพื่อให้นักเรียนรู้จักแผ่เมตตา รักผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว และทำให้เกิดปัญญา
- ๒.๕ เพื่อให้นักเรียนเกิดสันติสุขโดยส่วนตัวและเกิดสันติภาพโดยส่วนรวม

๓. ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

ครูประจำชั้นทุกท่าน หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียน หรือ ฝ่ายปกครอง

๔. ระยะเวลา

ตลอดปีการศึกษา ทุกวันที่มีการเปิดเรียนตามปกติ

๕. วิธีการดำเนินงาน

- ๕.๑ เสนอขออนุมัติการดำเนินงานต่อผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารงานกิจกรรม และประชาสัมพันธ์ให้ครูทุกท่านทราบ และขอความร่วมมือในการควบคุมนักเรียนเวลาเข้าแถว
- ๕.๒ จัดทำบทสวดและบทแผ่เมตตา แจกให้นักเรียนทุกคนได้หัดสวดและแผ่เมตตาโดยฟังจากเทป หรือครูผู้นำสวดเป็นตัวอย่าง
- ๕.๓ คัดเลือกนักเรียนที่จะเป็นผู้นำสวดและนำแผ่เมตตาที่ดีให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อจัดเป็นตารางเวรนำสวดทุกวัน และให้นักเรียนทุกคนได้สวดโดยทั่วถึงกัน
- ๕.๔ ในขณะที่แผ่เมตตาให้นักเรียนทุกคนยืนก้มหน้ามือประสานกันข้างหน้า

๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนเข้าแถวอย่างมีระเบียบ มีวินัย เข้าใจความหมายของการสวดมนต์ และแผ่เมตตา มีความประพฤติเรียบร้อย มีการสำรวมระวัง

๗. เจื่อนไขการดำเนินงาน

นักเรียนจะอยู่ในระเบียบและวินัยได้อย่างดีนั้นต้องขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ทุกฝ่าย โดยผู้บริหารประชุมชี้แจง ขอความร่วมมือ มอบหมายอำนาจและทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจตรงกันในจุดมุ่งหมาย

ตัวอย่างขั้นตอนการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง

- เริ่มกิจกรรม โรงเรียนเปิดเพลงประจำโรงเรียน
- นักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติ และร่วมร้องเพลงชาติ
- นักเรียนสวดมนต์
- นักเรียนสวดปึงฉิมพุทโธวาทปาฐะ (กรณีเป็นวันธรรมสวนะ)
- นักเรียนร้องเพลงสดุดีมหาราชา
- นักเรียนกล่าวคำปฏิญาณ
- นักเรียนทำสมาธิและแผ่เมตตา
- พิธีกรนักเรียนแจ้งข่าวสาร นัดหมาย
- เลิกกิจกรรม และแยกย้ายเข้าเรียนคาบแรก

ดังปรากฏเนื้อหาของบทสวดมนต์ เพลงชาติ และเพลงสดุดีมหาราชา ดังต่อไปนี้

บทสวดมนต์หน้าแถวตอนเช้า

หัวหน้ากล่าวนำ

เตรียมตัวพนมมือไหว้พระสวดมนต์ ค่ะ (ครับ)

อรรถัง สัมมาสัมพุทโธ ะคะวะ

พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง
ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

พุทัง ะคะวันตัง ะภิวาเทมิ

ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน (กราบ)

สวากขาโต ะคะวะตา ธัมโม

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว

ธัมมัง นะมัสสามิ

ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม (กราบ)

สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สวอะกะสังโฆ

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว

สังฆัง นะมามิ

ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ (กราบ)

หมายเหตุ คำขีดเส้นใต้ คือหัวหน้านำสวด

ทำสมาธิ ๑ นาที โดยการหายใจเข้ายาวๆ **ไม่นับ** เวลาหายใจออกนับหนึ่ง หายใจเข้ายาวๆ เวลาหายใจออกนับสอง ปฏิบัติอย่างนี้ครบ ๑๙ ครั้ง เท่ากับหนึ่งนาที

บทแผ่เมตตา

หัวหน้ากล่าวนำ เตรียมตัวแผ่เมตตาค่ะ (ครับ)

สัพเพ สัตตา

สัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น

อะเวรา โหนตุ

จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรซึ่งกันและกันเลย

อภัยปาณา โหนตุ

จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้พยาบาทเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

อะนีฆา โหนตุ

จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

สุขีอัตตานิัง ปะริหะรันตุ

จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เทอญ

หมายเหตุ คำขีตเส้นใต้ คือข้อความที่หัวหน้าสวดขึ้นก่อน แล้วผู้อื่นจึงสวดตามพร้อมๆ กัน

ปัจฉิมพุทโธวาทปาฐะ

หัวหน้านำ (หันทะ มะยัง ปัจฉิมะพุทโธวาทะปาฐัง ภาณามะ เส.)

หันทะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิ โว

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย! บัดนี้ เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่า :

วะยะธัมมา สังขารา

สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

อปปะมาเทนะ สัมปาเทละ

ท่านทั้งหลาย จงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด

อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมา วาจา

นี่เป็นพระวาจาที่มีในครั้งสุดท้าย ของพระตถาคตเจ้า

บทปัจฉิมโอวาท สวดหน้าเสาธงก่อนแผ่เมตตา เฉพาะวันธรรมสวณะพร้อมทั้งชักธงศาสนา เพื่อให้ทุกคนทราบว่าในวันสำคัญ ควรระลึกถึงพระพุทธรองค์เป็นพิเศษ

เพลงชาติ

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมาย รัก สามัคคี
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราช จะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

เพลงสดุดีมหาราชา

ขอเดชะองค์พระประมุขภูมิพล
มหาราชขัตติยะภูวนัย
ขอเดชะองค์สมเด็จพระราชา
องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราชา
อ่าองค์พระสยามบรมราชันขวัญหล้า
ผองข้าพระพุทธเจ้า
สดุดีมหาราชา

มิ่งขวัญปวงชนประชาชาติไทย
ดุจร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา
คู่บุญบารมีจักรีเกริกฟ้า
ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี
เปล่งบุญญาสมสง่าบารมี
น้อมเกล้าขออัญชูลี
สดุดีมหาราชา

๒๓. กิจกรรมออมทรัพย์

๒. กิจกรรมออบมทรัพย์

กิจกรรมออบมทรัพย์ เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักและควบคุมตัวเอง มีวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานเป็นหมู่คณะ ประหยัดและออม

๑. หลักการและเหตุผล

การให้การศึกษาและฝึกอบรมเยาวชนในโรงเรียนให้รู้จักการประหยัดอดออม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชาติ ก่อนจะเกิดการประหยัด นักเรียนจะต้องฝึกให้รู้จักตัวเอง รู้จักบังคับตัวเอง ไม่ใช่จ่ายในสิ่งที่เป็นส่วนเกินที่ไม่จำเป็น นอกจากนั้นโครงการนี้จะเป็นการปูพื้นฐานประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยฝึกให้นักเรียนทำงานและรับผิดชอบร่วมกันในระบบธนาคารห้องเรียน ดำเนินการโดยคณะกรรมการ

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อปลูกฝังนักเรียนให้รู้จักหน้าที่-ความรับผิดชอบ รู้จักตัวเอง และรู้จักบังคับตัวเอง
- ๒.๒ เพื่อฝึกความซื่อสัตย์สุจริต และรักษาคำมั่นสัญญา
- ๒.๓ เพื่อให้เรียนรู้เรื่องมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานเป็นหมู่คณะ
- ๒.๔ เพื่อฝึกความเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดีในระบบประชาธิปไตย
- ๒.๕ เพื่อทราบปัญหาของนักเรียนบางคน เกี่ยวกับการเงิน และหาทางช่วยเหลือ
- ๒.๖ เพื่อให้เกิดการประหยัดอดออม
- ๒.๗ เพื่อเป็นวิธีฝึกคุณธรรมโดยใช้การสะสมเงินเป็น “วิธีการ” (Mean)

๓. ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

- ๓.๑ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ que ผู้บริหารมอบหมายให้ดูแลโครงการนี้
- ๓.๒ ครู อาจารย์ประจำชั้น หรือครู อาจารย์ที่ปรึกษา
- ๓.๓ คณะกรรมการของแต่ละห้องเรียน

๔. ระยะเวลา ตลอดปีการศึกษาทุกปี

๕. สถานที่ ห้องเรียนแต่ละห้อง หรือสถานที่ที่โรงเรียนสามารถจัดเป็นธนาคาร

๖. การดำเนินงาน

๖.๑ ขั้นตอนดำเนินการ

- ๖.๑.๑ เสนอโครงการต่อผู้บริหารพิจารณาอนุมัติ
- ๖.๑.๒ ประชุมครูประจำ/ระดับชั้น ชี้แจงวิธีการดำเนินการ
- ๖.๑.๓ จัดตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ ทรัพย์ และกรรมการ

- ๖.๑.๔ แจ้งผู้ปกครองนักเรียนทราบ เพื่ออนุญาตให้นักเรียนร่วมกิจกรรม
- ๖.๑.๕ ติดต่อธนาคารที่ใกล้โรงเรียนให้ธนาคารเข้าใจวัตถุประสงค์โครงการและร่วมดำเนินการ
- ๖.๑.๖ จัดเตรียมแบบพิมพ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ๖.๒ ขั้นตอนดำเนินการ
  - ๖.๒.๑ กำหนดวัน - เวลา การฝากเงิน
  - ๖.๒.๒ กำหนดวิธีการ และจัดเก็บเงิน
  - ๖.๒.๓ กำหนดวิธีการ และจัดถอนเงิน
- ๖.๓ ขั้นตอนประเมินผล
  - สรุป ประเมิน และรายงานผลแก่ผู้เกี่ยวข้องทราบ

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๗.๑ นักเรียนรู้จักตัวเองมากขึ้น และรู้จักควบคุมตัวเอง
- ๗.๒ นักเรียนรู้จักการทำงานระบบหมู่
- ๗.๓ โรงเรียนทราบปัญหาของนักเรียนบางคนแล้วหาทางแก้ไขช่วยเหลือ
- ๗.๔ นักเรียนมีเงินเก็บเป็นผลพลอยได้

๘. เงื่อนไขการดำเนินงาน

จะต้องแนะนำและยื่นต่อคณะกรรมการออมทรัพย์เรื่องความรับผิดชอบ เรื่องเงินที่รับฝากไว้ก่อนนำไปฝากธนาคาร ต้องเก็บด้วยความระมัดระวัง

สิ่งที่ผู้บริหารควรมีส่วนร่วม

ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมออมทรัพย์ ดังนี้

๑. ในการถอนเงินของแต่ละห้องผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ควบคุมโครงการของแต่ละระดับชั้น ควรมีลายมือชื่อร่วมกับคณะกรรมการห้องเรียน ๒ ชื่อรวมเป็น ๓ ชื่อ ทั้งนี้เพราะว่าโครงการนี้กำหนดว่าจะไม่ให้มีการถอนในเวลา ๓ ปี เช่น เริ่มฝากเมื่อ ม.๑ จะถอนได้เมื่อจบ ม.๓ และผู้ที่เริ่มฝากในชั้น ม.๔ จะถอนได้เมื่อจบ ม.๖ อย่างไรก็ตาม ถ้านักเรียนมีเหตุจำเป็น ผู้บริหารหรือครูประจำชั้น หรือครูแนะแนวจะซักถามความจำเป็นว่าจะถอนไปทำอะไร ถ้าจำเป็นก็ให้ถอนหรือทางโรงเรียนอาจจะให้เด็กยืมเป็นการส่วนตัวแล้วได้ฝึกความซื่อตรงในการรักษาสัจจะในการส่งคืน เราจะได้พบเด็กในหลายๆ รูปแบบ ทำให้รู้จักเด็กมากขึ้น

๒. ในโครงการนี้เป็นโครงการที่ต้องการปลูกฝังคุณธรรมตามที่กล่าวไว้ในหัวข้อวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริงจำเป็นต้องใช้เงินเป็นสื่อ ขอดีโปรดเข้าใจว่าเงินไม่ใช่เป้าหมายสูงสุด เราต้องการให้เด็กใช้เงินเป็น (ถูกต้อง) ที่ว่าเงินที่ได้รับจากคุณพ่อคุณแม่หรือเงินที่หาได้ควรแบ่งใช้ให้ถูกต้อง ถ้าสะสมอย่างเดียวเด็กอาจจะเห็นแก่ตัว เด็กจะต้องรู้จักซื้อ

(อาหารเครื่องใช้) อย่างฉลาดส่วนหนึ่ง เก็บไว้ส่วนหนึ่ง และช่วยเหลือผู้อื่นบ้างตามความจำเป็น ดังนั้นเงินที่สะสมก็ไม่จำเป็นจะต้องมากมาย เราจะไม่ภูมิใจกับเด็กที่มีเงินสะสมมาก แต่เราจะชื่นชมเด็กที่รักษาคำพูด คือเมื่อสัญญาว่าจะฝากครึ่งละ ๑ บาท ก็ควรฝากทุกครั้ง นั่นคือการสอนเรื่องความซื่อสัตย์ต่อคำพูด คำมั่นสัญญา

๓. โรงเรียนควรทำจดหมายถึงผู้ปกครอง แจ้งความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของโครงการ ขอร้องอย่าให้ผู้ปกครองจ่ายเงินเป็นพิเศษให้เด็กเพื่อนำมาฝาก แต่ควรเป็นเงินที่เก็บจากค่าใช้จ่ายที่ได้รับประจำวันหรือทำงานพิเศษได้เงินมา เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง

๔. คณะกรรมการได้นำฝากเงินเองแต่ถ้าโรงเรียนห่างไกลจากธนาคารก็ให้ครูผู้รับผิดชอบนำฝาก

๕. ในช่วงปิดภาคเรียนทุกครั้ง ผู้ดูแลโครงการควรเก็บสมุดฝากของนักเรียนทุกห้อง (หนึ่งห้องเรียนมี ๑ เล่ม) มารวมไว้ด้วยกัน รวมทั้งเอกสารอื่นๆ จากคณะกรรมการระดับห้อง

โครงการนี้ไม่เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครูแต่อย่างใด เพียงแต่คอยดูแลติดตาม เพราะนักเรียนสามารถทำกันเองได้และพวกเขาก็มีความมั่นใจในการที่เขาสามารถติดต่อธนาคารโดยตรง (ในกรณีโรงเรียนใกล้ธนาคาร) ถ้าไม่สามารถไปฝากได้ โรงเรียนก็จำเป็นต้องมีครูหนึ่งท่านดูแลและเป็นตัวแทนนำไปฝาก ใน ๑ สัปดาห์ จะให้มีการเปิดธนาคารก็ครั้งก็แล้วแต่ความสะดวกของโรงเรียน

อย่างน้อยๆ เราก็จะได้เยาวชนที่ประเทศชาติต้องการส่วนหนึ่ง

เราจะรู้ว่าบุคคลนั้นๆ เป็นอย่างไร ก็โดยการมอบงานให้เขาทำ ท่านจะรู้จักเด็กๆ ในโรงเรียนของท่านจากโครงการนี้บ้างอย่างแน่นอน ไม่ลองไม่รู้ โชคดีค่ะ (ครับ)

คำถาม - ตอบ การดำเนินงาน กิจกรรมออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ในการดำเนินงานกิจกรรมออมทรัพย์อาจมีปัญหาก่อขึ้น ผู้เขียนจึงได้จัดทำคำถาม - ตอบ ดังนี้

ถาม เมื่อได้ดำเนินการไประยะหนึ่ง เด็กบางคนมีความเห็นว่า ควรจะแยกสมุดคู่ฝากเป็นสมุดของธนาคารโดยตรง เพราะการฝากรวมในระบบกลุ่มทำให้เกิดดอกเบี้ยลำบากเมื่อครบกำหนดถอนคืนจะมีวิธีแก้อย่างไร

ตอบ ดังได้กล่าวไว้แล้ว โครงการนี้มุ่งที่จะฝึกอบรมให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน โดยใช้เงินเป็นสื่อให้มีการรวมกลุ่ม ฝึกกลุ่มผู้นำ ผู้ตาม มีการรักษาคำมั่นสัญญา มีความอดทน ฝึกให้ทำงานเป็น รู้งาน รู้หน้าที่ในการประสานงาน มีความเสียสละและอดทน ถ้าแต่ละคนมีสมุดของธนาคาร โรงเรียนก็ไม่มีโอกาสฝึกให้ตรงเป้าหมาย

เรื่องดอกเบี้ยเมื่อถอนคืนก็คิดไปตามจำนวนเงินที่มี อาจจะมีขาดหรือเกินไปบ้างจากการคิดแบบธนาคาร ก็ให้แต่ละคนรู้จักเสียสละ บางโรงเรียนนักเรียนจะนำดอกเบี้ย

ทั้งหมดชื่อของบริจาคเป็นที่ระลึกให้แก่โรงเรียน

ถาม ทำไมจึงไม่ให้เด็กถอนเงินในระหว่างปี

ตอบ ถ้าเด็กมีความจำเป็นจริงๆ ก็ถอนได้ โดยคณะกรรมการของห้องปรึกษาอาจารย์ หรือโรงเรียนควรมีเงินสำรองให้เด็กยืม และมีการสัญญาส่งคืน เหตุผลคือครูทราบฐานะ ความจำเป็นของเด็ก หรือถ้าเด็กจะนำเงินไปใช้ในทางที่ไม่จำเป็น ครูก็อาจชี้แนะ และข้อสำคัญคือการรักษาคำมั่นสัญญาในการส่งคืน

ถาม คณะกรรมการไม่มีเวลาทำบัญชี จะทำอย่างไร

ตอบ โครงการนี้ต้องการฝึกเด็กที่จะเป็นผู้นำ ให้รู้จักแบ่งเวลา และมีความพยายามทำสิ่งที่ คิดว่ายากให้สำเร็จ เราจะรู้ว่าเด็กเป็นอย่างไรก็ต่อเมื่อเรามอบงานให้ทำ ความลำบากจะ สร้างคน แต่ความสบายจะทำลายคน กลุ่มไหนที่ทำได้ทำสำเร็จเรียบร้อย โรงเรียนหวัง ได้ว่าเด็กกลุ่มนั้นจะเป็นเด็กที่มีคุณภาพ

ครูคุณละร้อย
ฝึกกิจกรรมคณิตศาสตร์

เด็กน้อยคนละบาท
เด็กฉลาดทั่วกัน

*หมายเหตุ นักเรียนแต่ละคนจะมีเอกสารแสดงว่ามีเงินฝากอยู่ ๓ ชั้น คือ (๑) สมุดฝาก (๒) หลักฐานการฝาก ประจำวัน (๓) หลักฐานของแต่ละคน ส่วนเงินของแต่ละชั้นเรียนจะฝากรวมธนาคารในนามของ ชั้นเรียน ๑ เล่ม

จดหมายถึงผู้ปกครอง

โรงเรียน.....

วันที่.....

เรื่อง การฝึกการออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียน

เรียน ท่านผู้ปกครอง เด็กชาย เด็กหญิง นาย นางสาว.....

เนื่องจากโรงเรียนได้มีโครงการฝึกบุตรหลานของท่านให้เป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ รักษาสิ่งของ รู้จักข่มใจ มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี และรู้จักประหยัด อดออม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นี้ โรงเรียนจึงได้วางโครงการออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ขึ้นนำให้มีคุณธรรมต่างๆ ดังกล่าวแล้ว จึงได้ใช้รูปแบบการสะสมเงิน (ใช้เงินเป็นสื่อเพื่อให้เกิดการปฏิบัติ) ในรูปแบบของธนาคารห้องเรียน (โรงเรียน) ซึ่งแต่ละห้องเรียนจะดำเนินการรับฝากโดยมีครูอาจารย์เป็นที่ปรึกษา เงินที่รับฝากของแต่ละห้อง ให้คณะกรรมการนำฝากธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารหมู่บ้าน (ถ้ามี) แต่ละห้องจะมีสมุดคู่ฝาก ๑ เล่ม นักเรียนแต่ละคนก็มีสมุดคู่ฝาก ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการห้องเรียนถือไว้เป็นหลักฐาน ในการฝึกจะไม่มีการถอนในเวลา ๓ ปี (ม.๑-ม.๓) (ม.๔-ม.๖) แต่ถ้าจำเป็นต้องถอนก็จะพิจารณาเป็นรายๆ เพื่อหาทางช่วยเหลือกัน เงินฝากได้ดอกเบี้ยจากธนาคาร เงินที่ฝากต้องเป็นเงินที่ต่อออกมาจากเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายส่วนตัว หรือเงินที่ได้พิเศษจากการทำงาน โรงเรียนกำหนดให้ฝากสัปดาห์ละ.....ครั้ง คือวัน.....และวัน.....เพื่อรักษาคำมั่นสัญญา นักเรียนจะมีแบบฟอร์มใบสมัครตั้งที่แนบมานี้ เงินฝากมากน้อยไม่สำคัญ ครั้งละ ๑ บาทก็ได้ แต่ขอให้มีการฝาก เพราะโรงเรียนต้องการปลูกฝังคุณธรรมในตัวบุตรหลานของท่าน เงินเป็นผลพลอยได้เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ โปรดอย่าให้เงินพิเศษเพื่อนำฝาก ขอให้เป็นการสะสมจริงๆ และขอท่านได้โปรดขอดูสมุดฝากจากบุตรหลานของท่าน เพื่อเป็นการให้กำลังใจในการประหยัดปฏิบัติที่ดีหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ครูใหญ่ / อาจารย์ใหญ่ / ผู้อำนวยการโรงเรียน

(ท่อนี้ส่งคืนครูประจำกลุ่ม)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ข้าพเจ้า.....ผู้ปกครองเด็ก.....

 อนุญาต ไม่อนุญาต ให้นักเรียนเข้าโครงการออมทรัพย์.....เพราะ.....

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ผู้ปกครองนักเรียน

กิจกรรมฝึกมิอะไร

๑. การเขียนฟอร์มใบสมัคร
๒. ฝึกความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ที่สมมติว่าเป็นธนาคาร และฝึกการรอคอยการเข้าแถวก่อนหลัง
๓. แต่ละห้องควรจัดอภิปรายในเรื่อง การใช้ปัจจัย ๔ ควรมีขอบเขตเพียงไร
๔. จัดนิทรรศการสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็นและไม่จำเป็น สิ่งที่เป็นส่วนเกินของชีวิต
๕. ในกรณีที่นักเรียนต้องการถอนเงินก่อนกำหนด โรงเรียนอาจจ่ายเงินสำรองแล้วกำหนดวันส่งคืน
๖. ประเมินผลแต่ละปี

เพื่ออะไร

๑. ฝึกการรักษาความสัตย์สุจริตและฝากเงินทุกครั้งให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้
๒. ให้อำนาจการเลือกแบบที่ดีในการจัดสถานที่ การเข้าแถวก่อนหลัง ช่วยให้เด็กรู้จักอดทน รู้จักการรอคอย
๓. เพื่อให้เด็กรู้จักการตัดสินใจ และเลือกซื้อใช้จ่ายอย่างฉลาด และพอดี
๔. เพื่อให้เด็กรู้จักตนเอง เข้าใจความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ไม่หลงเชื่อคำโฆษณา
๕. ผู้บริหารและครูได้รับทราบปัญหาของเด็ก และให้การช่วยเหลือ พร้อมทั้งศึกษาเด็กผู้นั้นว่าเป็นผู้รักษาสัจจะหรือไม่
๖. เพื่อให้กำลังใจแก่คณะกรรมการทั้งกลุ่มที่ทำได้ดี และกลุ่มที่ทำงานเชิงซ้า การทำงานยังไม่เข้าเป้าเพราะอะไร ต้องมีการยกย่องชมเชยสิ่งที่ทำดีมาแล้ว แต่มีปัญหาติดขัดเพราะอะไร ให้กลุ่มช่วยกันแก้ไข ฯลฯ

หมายเหตุ ก่อนเปิดธนาคารครูประชุมชี้แจงนักเรียน และให้แต่ละคนลองคิดคำนวณว่า ถ้าจะสะสมเงินวันละ ๑ บาท ๑ ปีได้เท่าไร ๓ ปีได้เท่าไร

ตัวอย่าง แบบฟอร์มใบสมัครออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

โรงเรียน.....

วันที่.....

ข้าพเจ้าชื่อ..... นักเรียนชั้น.....

มีความประสงค์ขอเข้าร่วมการออมทรัพย์ ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
และขอสัญญาว่าจะปฏิบัติตามข้อตกลง และขอฝากครั้งละ.....บาท.....สตางค์
โดยเงินที่นำฝาก ข้าพเจ้าได้ประหยัดจากค่าใช้จ่ายประจำวัน และสะสมจากการทำงาน โดยมีได้-
ขอรับเป็นพิเศษจากคุณพ่อ คุณแม่ แต่ประการใด

ลงชื่อ.....ผู้ฝาก

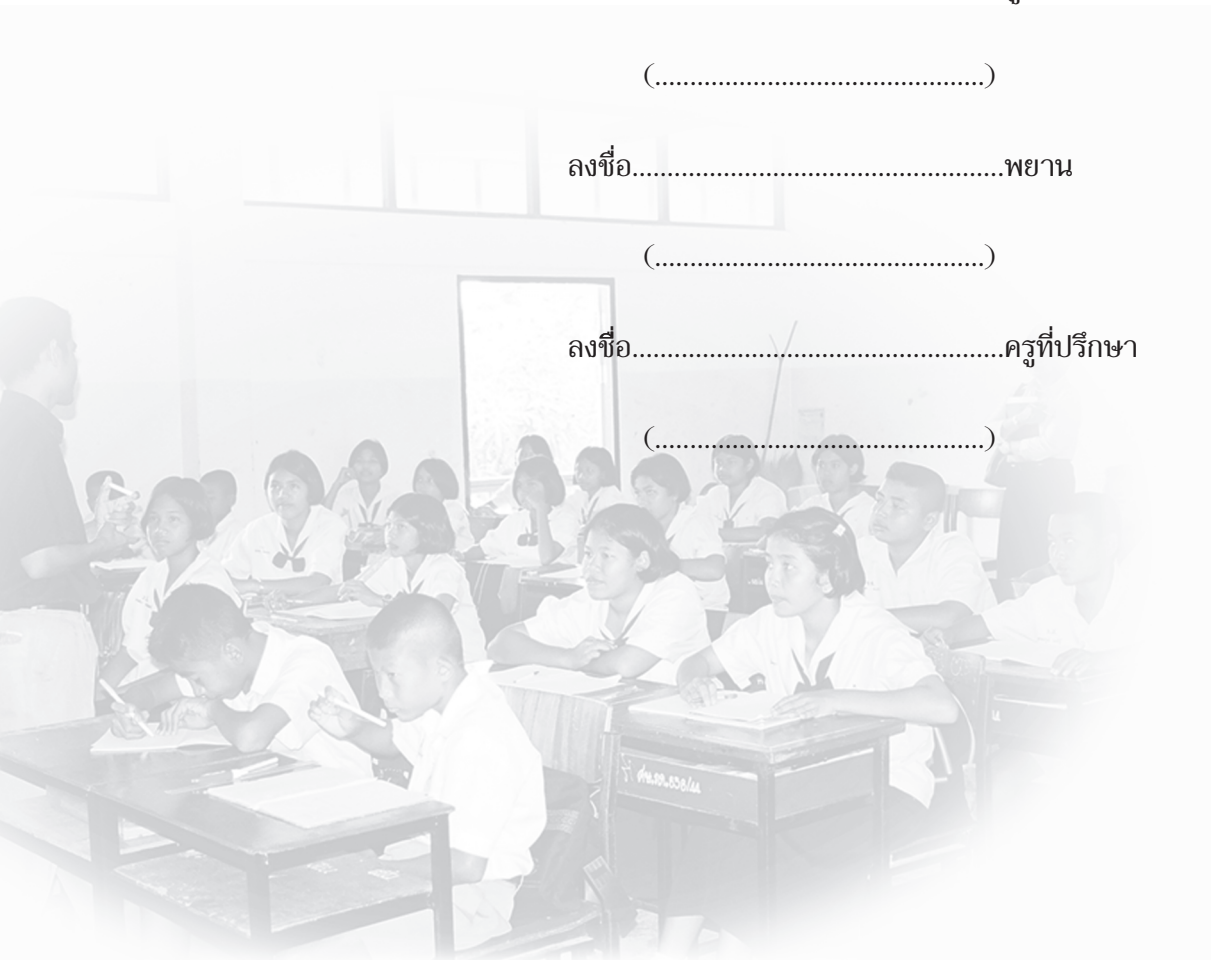
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา

(.....)

ตัวอย่างสมุดประจำตัวสมาชิก
กลุ่มออมทรัพย์พัฒนา

ตัวอย่างปกหลัง

ตัวอย่างปกหน้า

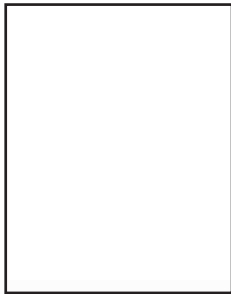
<p>การประหยัด เป็น การสร้างอนาคตที่ดี</p> <p>*****</p> <p>ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน และมีคุณธรรม</p>	<p>สมุดประจำตัวสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์พัฒนา</p> <p>โรงเรียน..... ชื่อ..... เลขที่.....</p>
--	--

ตัวอย่างสมุดประจำตัวสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์พัฒนา

ตัวอย่างปกหน้าใน

ตัวอย่างปกหลังใน

ชื่อ.....

เลขประจำตัว.....ชั้น.....

ที่อยู่.....

.....

.....

เริ่มเป็นสมาชิกเมื่อ.....

คำเตือน

๑. ควรประหยัดและสะสมเป็นประจำสม่ำเสมอ
๒. เมื่อฝากหรือถอนเงิน โปรดนำสมุดนี้มาด้วยทุกครั้ง
๓. ควรตรวจสอบยอดเงินของท่าน
ก่อนที่จะออกจากสำนักงานฯ
๔. ควรเก็บสมุดของท่านไว้ในที่ปลอดภัย
๕. เมื่อสมุดหายให้รีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ
๖. เมื่อมีการออกสมุดให้ใหม่ แทนเล่มเก่า
เจ้าหน้าที่จะคิดค่าธรรมเนียมเล่มละ ๑ บาท
๗. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการต่างๆ
ต้องมีลายมือชื่อเจ้าหน้าที่กำกับไว้ด้วย

๓. กิจกรรมการประชุมระดับชั้น

๓. กิจกรรมการประชุมระดับชั้น

กิจกรรมการประชุมระดับชั้น

จุดมุ่งหมายหลักคือต้องการฝึกเยาวชนทุกรูปแบบเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยให้เรียนรู้จากการกระทำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางตารางเวลา วิธีการ อุปกรณ์ สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมซึ่งได้อธิบายไว้แล้วในกิจกรรมนั้นๆ ว่าเราจะทำ(ฝึก)อะไร ทำไมต้องทำ ทำอย่างไร ผลที่ได้รับคืออะไร และจะต้องทำทั้งโรงเรียนโดยใช้วิธีการเดียวกัน แต่เนื้อหาอาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามวัยของเยาวชน และแบ่งประชุมที่ละระดับ เช่น

วัน	คาบแรก
จันทร์	ประชุมระดับชั้น ม.๑
อังคาร	ประชุมระดับชั้น ม.๒
พุธ	ประชุมระดับชั้น ม.๓
พฤหัสบดี	ประชุมระดับชั้น ม.๔
ศุกร์	ประชุมระดับชั้น ม.๕-ม.๖

สิ่งที่ต้องการอย่างยิ่งคือ วินัยในการอยู่ร่วมกัน ในการประชุมฟัง แต่ละห้องเรียนจะต้องหมุนเวียนกันรับผิดชอบในการจัดสถานที่ การวางกระเป๋าวางรองเก้าอี้ จัดโต๊ะหมู่บูชา ความสะอาดเรียบร้อยทั่วไป ฝึกให้เป็นพิธีกร (รายละเอียดหน้า ๓๘) ทุกคนจะต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด จึงจะเรียกว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

หมายเหตุ การประชุมจัดกิจกรรมในภาคเช้า เนื่องจากการจัดประชุมเกี่ยวกับการอบรมจิตใจในภาคบ่าย ทำให้เกิดผลเสีย เพราะนักเรียนเหน็ดเหนื่อยจากการเรียน อากาศร้อน (บางครั้ง) หิวและอยากกลับบ้าน ทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ทำให้เห็นว่าศาสนาไม่เป็นสิ่งจำเป็น จึงปิดหู ปิดตาไม่ยอมหันไปมองธรรมะ จึงจำเป็นต้องขอใช้คาบแรก

กิจกรรมการประชุมระดับชั้น

๑. หลักการและเหตุผล

เยาวชนของชาติกำลังหลงใหลในสิ่งทีก่อให้เกิดความทุกข์แก่ชีวิต เพราะเหตุหลากหลาย ปัญหาใหญ่ก็คือไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้จักสิ่งแวดล้อม การประชุมระดับชั้นจะเป็นโอกาสเหมาะที่เยาวชนจะได้ศึกษาและปฏิบัติสู่เป้าหมาย คือความสุขสงบ

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อเรียกร้องให้ศีลธรรมของเยาวชนกลับคืนมา
- ๒.๒ เพื่อสร้างระเบียบวินัย มีความอดทน เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
- ๒.๓ เพื่อสร้างลักษณะผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม
- ๒.๔ เพื่อให้ทุกคนรู้จักตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- ๒.๕ ได้เห็นความสามารถและข้อบกพร่องของเยาวชนแล้วได้ช่วยเสริมและช่วยแก้ไข

๓. ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

- ๓.๑ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริหารวิชาการ
- ๓.๒ หัวหน้าระดับชั้น ครูอาจารย์ในระดับ
- ๓.๓ นักเรียนแต่ละระดับชั้น

๔. ระยะเวลา   สัปดาห์ละ ๑ คาบ ตลอดปีการศึกษา

๕. วิธีการดำเนินการ

- ๕.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- ๕.๒ เลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนระดับชั้น
- ๕.๓ วางกรอบและแนวทางการดำเนินงานกิจกรรม
- ๕.๔ ดำเนินกิจกรรมระดับชั้นตามกำหนด
- ๕.๕ ประเมินและรายงานผลการจัดประชุมแก่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง
- ๕.๖ ปรับปรุงและแก้ไขการจัดประชุม

๖. สถานที่   ห้องประชุมของโรงเรียน พร้อมชุดโต๊ะหมู่บูชา หรืออื่นๆ ที่กว้างขวาง

๗. งบประมาณ   ซื้อเสื่อยาวเพื่อปูให้เต็มห้องประชุม งดการนั่งเก้าอี้ อุปกรณ์เครื่องทำ
ความสะอาดประจำ สอนให้รู้จักเก็บรักษาเมื่อใช้แล้ว

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เยาวชนหรือนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเป็นผู้มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย ความอดทน เคารพ กฎเกณฑ์ของสังคม มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี บนพื้นฐานของการรู้จักตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โรงเรียนทราบแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน

การปกครองระดับชั้น

การจัดการปกครองระดับชั้นที่โรงเรียนต่างๆ ได้จัดทำมาแล้วนั้นนับว่ามีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง แต่จะขอก้าวไปเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้จัดทำ การจัดการปกครองระดับชั้นมีจุดมุ่งหมายดังนี้คือ

๑. เพื่อการฝึกอบรมนักเรียนในระดับชั้นนั้นๆ ให้เป็นแนวเดียวกันให้ได้ผลดีที่สุด ครูแต่ละระดับชั้นได้มีโอกาสใกล้ชิดนักเรียนมากขึ้น

๒. เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนได้ใกล้ชิดพระศาสนาที่ตนนับถือยิ่งขึ้น โดยให้สวดมนต์ประจำสัปดาห์ (ทำนองสรภัญญะ) หลังสวดมนต์แปล พร้อมทั้งปลูกฝังความอดทนและความมีสมาธิ

๓. เพื่อให้นักเรียนในระดับชั้นได้แสดงออกซึ่งความสามารถในการเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบในการทำงานในระดับชั้น

๔. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางกายและทางใจ โดยให้โอกาสในการแสดงออกจากกิจกรรมที่กระทำ

๕. เพื่อปลูกฝังค่านิยมอันดีงามให้แก่เยาวชนให้รู้จักรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามและมีความกล้าทางจริยธรรม

๖. เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนได้รับการฝึกให้รู้จักตัวเองมากขึ้น

การเลือกตั้งผู้นำระดับชั้น

การจัดประชุมผู้นำระดับชั้น (level*) เป็นโอกาสที่นักเรียนจะได้รับการฝึกทั่วถึงกันก่อนอื่นแต่ละห้อง (class*) จะต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการระดับห้องซึ่งประกอบด้วยประธาน รองประธาน และเลขานุการ ซึ่งจะขอเรียกว่ากลุ่ม CO (COORDINATOR) (กลุ่มประสานงาน) และจะทำหน้าที่พิธีกรด้วย

*หมายเหตุ ห้อง หมายถึง ห้องเรียนแต่ละห้อง (class)

ชั้น หมายถึง ห้องเรียนทุกๆ ห้องรวมกัน ซึ่งเรียกว่าชั้น (level)

แนวทางในการฝึกอบรม

เพื่อให้การฝึกอบรมได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ครูเวรประจำสัปดาห์ต้องคอยดูแลหลังจากที่ได้กำหนดหน้าที่ให้นักเรียนทั้งระดับรับทราบแล้ว โดยมีแนวทางการฝึกอบรม ดังนี้

๑. แต่ละห้องที่ได้รับมอบหมายประจำสัปดาห์ในวันที่มีการประชุม เช่น สัปดาห์แรกเป็นเวรของห้อง ๓/๑ นักเรียนทั้งห้องจะต้องแบ่งงานกันในการจัดสถานที่ประชุม (ซึ่งเป็นห้องประชุมใหญ่ของโรงเรียนหรือสถานที่กว้างขวาง ลมพัดเย็นสบาย) ดูแลความสะอาด ตกแต่ง ดูแลความเรียบร้อย จัดโต๊ะหมู่บูชา (ซึ่งโรงเรียนจัดตั้งไว้เป็นประจำ) จัดเตรียมเรื่องดอกไม้ ธูปเทียน นักเรียนห้องที่เป็นฝ่ายบริการ(เวร) ในสัปดาห์นั้นส่งผู้แทนขึ้นทำหน้าที่เป็นประธานในการจัดฐูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และนักเรียนทุกคนจะได้เรียนรู้การประพฤติปฏิบัติในระหว่างพิธี มีผู้นำการสวดมนต์ในพิธีเปิด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะต้องหมุนเวียนให้นักเรียนได้รับการฝึกโดยทั่วถึงกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การจัดที่นั่งในห้องประชุมต้องคำนึงถึงความสะอาดเรียบร้อยเป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนควรจัดเสื่อชนิดผืนยาวปูให้เต็มห้องประชุม

นักเรียนทำความสะอาดพื้น ปูเสื่อ เก็บเสื่อ ฝึกให้นักเรียนนั่งพับเพียบ การกราบ และเป็นการสะดวกไม่ต้องยกเก้าอี้ ช่วยประหยัดในการที่เก้าอี้ไม่ต้องหักพัง ป่าไม้ถูกทำลายน้อยลง ช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเสร็จจากการประชุมแล้วทุกครั้ง เป็นการฝึกความรับผิดชอบเป็นหมู่คณะ

๒. ให้นักเรียนเดินเข้าออกจากที่ประชุมอย่างมีระเบียบ สงบกาย สงบวาจา โดยการข่มตนเอง เคารพต่อสถานที่ ฝึกวินัยในตนเองกำหนดสถานที่ให้ถอดรองเท้าอย่างเป็นระเบียบเป็นห้องๆ ฝึกความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะกรณีรองเท้าหาย

๓. ถ้าโรงเรียนตัดสินใจให้นักเรียนนั่งบนเสื่อแทนเก้าอี้ ครูอาจารย์ผู้ควบคุมต้องสอนให้นักเรียนนั่งอย่างมีระเบียบ นักเรียนนั่งพับเพียบ เมื่อรู้สึกเมื่อยก็สอนวิธีย้ายท่านั่งคือ กลับเท้าไปข้างหลังแล้วจึงขยับ เพื่อความสวยงามและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ ในการฝึกนักเรียนให้นั่งพับเพียบเป็นการฝึกความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบาก ซึ่งต่อไปก็จะเกิดเป็นความเคยชิน (ถ้านั่งเก้าอี้จะฝึกไม่ได้)

๔. เมื่อนักเรียนพอใจการแสดงหรือการพูด ควรฝึกให้รู้จักการปรบมือ ไม่ควรส่งเสียงดังโห่ หรือเป่าปากอันเป็นการแสดงออกถึงการไม่รู้จักควบคุมตนเอง อนึ่ง ถ้าเพื่อนที่ออกมาปรากฏตัวหน้าเวทีทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดผิดพลาด ก็ควรสงสาร ให้อภัย ไม่ควรซ้ำเติม ครูต้องให้กำลังใจ

๕. การนำสวดมนต์หัวหน้านำสวดต้องไม่ซ้ำกัน ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ของแต่ละห้องที่จะส่งตัวแทน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสฝึกการเป็นผู้นำ

๖. การประชุมสัปดาห์ดังกล่าวควรจัดในคาบแรกของตอนเช้า เพราะในตอนบ่ายอากาศร้อนอบอ้าว นักเรียนเมื่อยล้า หิว ใจจดจ่อที่จะกลับบ้าน พร้อมมรดกที่มารอ ทำให้ขาดสมาธิ หงุดหงิด จะทำให้เกิดผลร้ายแทนผลดี บางคนอาจเกลียดศาสนาเพราะเหตุที่ถูกบังคับ

หน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคน

เมื่อถึงเวลาประชุมกิจกรรมครูประจำชั้นชี้แจงเมื่อมีการเลือกคณะกรรมการประสานงาน (CO) ๓ คนได้แล้ว คณะกรรมการชุดนี้จะทำหน้าที่นี้ตลอดปีการศึกษา ส่วนหน้าที่อื่นๆ ที่จะกล่าวต่อไป จะเปลี่ยนทุกครั้งเมื่อถึงเวลาโดยจะมีหน้าที่ดังนี้

๑. กลุ่มพิธีกร (กลุ่ม CO) ๑ คน เชิญครู-อาจารย์บรรยาย (๕-๑๐ นาที) และควบคุมการดำเนินการจนเสร็จกิจกรรม
๒. กลุ่มจัดควบคุมดูแลโต๊ะหมู่บูชา พร้อมดอกไม้ธูปเทียน เตรียมประธานและคนส่งเทียนชนวน
๓. ประธานเปิดประชุม สมมตินักเรียนในห้อง (ในวันรับหน้าที่) ออกมานั่งรวมใกล้ๆ ครู-อาจารย์และจะขึ้นเวที เมื่อพิธีกรกล่าวเชิญ
๔. ผู้ส่งเทียนชนวน มารออยู่หลังโต๊ะหมู่บูชา พร้อมเทียนชนวนคอยส่งให้ประธาน และนั่งพนมมือ ขณะประธานทำหน้าที่
๕. ผู้นำสวดบูชาพระรัตนตรัย ควรฝึกมาก่อน
๖. กลุ่มจัดสถานที่ เปิดปิดหน้าต่าง กวาดพื้น ปูเสื่อ เก็บเสื่อ ดูแลความสะอาดของสถานที่เมื่อเสร็จกิจกรรมแล้ว
๗. กลุ่มปฏิคม เชิญแต่ละห้องเข้านั่งประจำที่ จัดโต๊ะเก้าอี้สำหรับครู ดูแลรองเท้านักเรียนหน้าห้อง แนะนำแต่ละห้องให้นั่งเป็นระเบียบ
๘. กลุ่มติดต่อประสานงานช่วยเหลือ ควบคุมเครื่องเสียง (ครูต้องช่วยดูอย่างใกล้ชิด) หากเพลงธรรมะมาจัดเปิดเป็น background และช่วยงานควบคุมเสียง
๙. กลุ่มประเมินผลสรุป สังเกตพฤติกรรมของแต่ละห้อง บันทึกส่งครูผู้รับผิดชอบ

*ครูของแต่ละห้องช่วยฝึกซ้อมผู้ทำหน้าที่พิธีกร ประธาน ผู้ส่งเทียนชนวนและอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจปฏิบัติ

ภาวระกัจกรรรม ัชน.....
วันท่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลำดับ	หน้าท่รับผัดชอบ	จำนวนคน	ชื่อผู้รับมอบหมาย	งานท่ต้องทำ	ความพร้อม	ผลการปฏิบัติ
๑	พิธีกร (กลุ่ม CO)	๓		เตรียมฝึกพูด		
๒	จัดโต๊ะหมู่บูชา	๕			เรียบร้อย ก่อนประชุม ทุกครั้ง	
๓	ประธานเปิดประชุม	๑				
๔	ผู้ส่งขบวน	๑				
๕	ผู้นำสวดมนต์	๑			ต้องฝึกมา ก่อน	
๖	เตรียมสถานที่	๑๖	รายชื่อเปิด	รายชื่อกลุ่มจัด เก็บ	เสร็จก่อนและ หลังประชุม	
๗	ปฏิคมต้อนรับ	๓		จัดเก้าอี้สำหรับ อาจารย์		
๘	ช่วยเหลือควบคุม เครื่องเสียง	๓		หาเพลงเพื่อชีวิต		
๙	กลุ่มประเมินผล และสรุป	ที่เหลือ ทุกคน		มานั่งข้างหน้า คอยให้ความ ช่วยเหลือ		

หมายเหตุ ควรมีการประชุมเตรียมการก่อนการจัดกิจกรรมอย่างน้อย ๑ สัปดาห์

ขั้นตอนสำหรับพิธีกรในการเปิดประชุมอบรมประจำสัปดาห์

ขั้นตอนที่ ๑

ข้าพเจ้า.....(ชื่อ นามสกุล).....เป็นตัวแทนชั้น.....ทำหน้าที่เป็นพิธีกรกิจกรรมในวันนี้ พร้อมด้วยเพื่อนร่วมงานอีก.....คน (ให้เพื่อนแนะนำตัวเอง) ข้าพเจ้าขอชี้แจงพิธีการในวันนี้คือ เมื่อข้าพเจ้าเชิญประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยขอให้ทุกคนพนมมือ ผู้ขายนั่งท่าเทพบุตร และผู้หญิงนั่งท่าเทพธิดา ตัวตรงสายตามองไปที่พระพุทธรูป เมื่อประธานจุดธูปเทียนเสร็จเดินกลับแล้ว เราทุกคนจะสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยพร้อมๆ กันครับ (คะ)

ขั้นตอนที่ ๒

บัดนี้ถึงเวลาอันเป็นมงคล ขอเรียนเชิญท่านประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยครับ (คะ) และขอให้ทุกท่านนั่งในท่าดังกล่าว

ขั้นตอนที่ ๓

ขอให้ทุกคนสวดบูชาพระรัตนตรัยครับ (คะ) (หัวหน้านำ) อะระหัง.....

ขั้นตอนที่ ๔

เชิญครูผู้ควบคุมการฝึกสมาธิ เป็นสมาธิเคลื่อนไหว หรือสมาธินั่งดูลมหายใจ หลับตาฟังครูให้ความรู้

ขั้นตอนที่ ๕

เชิญครูให้ความรู้ ๕ นาที พิธีกรตอบขอบคุณ

ขั้นตอนที่ ๖

ดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่ได้เตรียมไว้ (ดูหน้า ๓๙ - ๔๕)

ขั้นตอนที่ ๗

พิธีกรเชิญครูสรุปสาระสำคัญ ให้กำลังใจ ข้อคิดเพื่อการปรับปรุง

ขั้นตอนที่ ๘

พิธีกรแจ้งให้กลุ่มต่อไปมาแจ้งรายการสำหรับสัปดาห์ถัดไป และขอเรียนเชิญครูควบคุมรายการ

ขั้นตอนที่ ๙

ครูปล่อยนักเรียนเดินจากหอประชุมอย่างเป็นระเบียบ

ขั้นตอนที่ ๑๐

นักเรียนที่รับผิดชอบของห้องที่เป็นเวรดำเนินการเก็บเสื่อและอุปกรณ์

ตัวอย่างกิจกรรมที่จัดระดับชั้น

ต่อไปนี้เป็นกิจกรรมเสนอแนะที่ให้นักเรียนแสดงความสามารถเพื่อจะปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม ครูผู้รับผิดชอบเป็นผู้ให้แนวทาง (ถ้านักเรียนคิดไม่ออก) และเสนอแนะให้นักเรียนมีการเตรียมตัวล่วงหน้าทุกครั้งที่มีการประชุม

ชนิดของกิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>(๑) สัปดาห์แรกก่อนเข้าห้องประชุมใหญ่ของโรงเรียน ครูประจำชั้นจัดให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการประสานงานของแต่ละห้อง ใช้ชื่อย่อว่า (co) โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีมนุษยสัมพันธ์ดี ๒. มีลักษณะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม เสียสละ รับผิดชอบ ๓. ไม่มีตำแหน่งใดๆ ในชั้นเรียน (เพราะต้องการกระจายงาน ถ้าไม่ได้ตามเกณฑ์ก็ต้องเอามาฝึก) <p>คณะกรรมการ (co) มี ๓ คน ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ และประชาสัมพันธ์ ได้มาโดย ครูแจ้งคุณสมบัติให้ทราบแล้วให้อาสาสมัคร ถ้าไม่มีอาสาสมัครก็ให้เพื่อนฯ เสนอชื่อ ประมาณ ๕ คน หลังจากได้คณะกรรมการประสานงาน (co) แล้ว ครูชี้แจงหน้าที่ของผู้นำทั้ง ๓ และหน้าที่ของนักเรียนทั้งห้องว่าต้องทำอะไรบ้างโดยสรุปนักเรียนทุกคนในห้อง จะต้องทำหน้าที่ทุกคน ดังรายละเอียดหน้า ๓๗ ทั้งนี้ทุกๆ ห้องจะหมุนเวียนกันเช่น เริ่มต้นจาก ๓/๑ ในสัปดาห์แรกของการประชุม สัปดาห์ที่ ๒ ก็เป็นของ ๓/๒ ต้องทำหน้าที่ดังกล่าว ภารกิจที่กลุ่ม co ประสานงานต้องเก็บไว้ที่คณะครูประจำชั้นเพื่อประเมินผลงานของนักเรียนในชั้นต่อไป</p> <p>ขอให้คุณครูดูภารกิจสรุป (หน้า ๓๗) แล้วอธิบาย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เด็กทุกคนในชั้นต้องมีหน้าที่ตามผังที่วางไว้ และให้หมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่เมื่อถึงรอบต่อไป ๒. ครูช่วยชี้แนะการจัดโต๊ะหมู่บูชาและขั้นตอนของพิธีกรรม การจุดเทียน ธูปและดอกไม้ อธิบายความหมายให้เด็กทราบ 	<p>นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำ</p> <p>เด็กเริ่มรู้และเข้าใจบทบาทของตน</p>

ชนิดของกิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>๓. ครูช่วยควบคุมและชี้แนะกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม ขั้นตอนที่ ๖ คือ การแสดงกิจกรรมบนเวที</p> <p>กิจกรรมก็ควรอยู่ในแนวที่เสนอแนะได้ ซึ่งสามารถเลือกได้จากกิจกรรมที่เสนอนั้นแล้ว ตั้งแต่สัปดาห์ที่ ๓ เพราะต้องการปลูกฝังคุณธรรม ถ้าจะลอกเลียนแบบจากสื่อ T.V. ก็ให้รู้จักคัดเลือกในแนวสร้างสรรค์ครูช่วยแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ</p>	<p>นักเรียนได้ฝึกความ รับผิดชอบ มีความเชื่อ มั่นในการทำงาน มีความ คิดสร้างสรรค์</p>
<p>กิจกรรมในห้องประชุมใหญ่</p> <p>(๒) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในห้องประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำความสะอาดก่อนและหลังการประชุม - การจัดโต๊ะหมู่บูชา - การกำหนดตัวผู้รับผิดชอบในการจัดรูปเขียน (สมมติเป็นประธานแต่ละครั้ง) อธิบายวิธีการ การแสดง ความเคารพที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ที่เป็นประธาน - กำหนดหน้าที่ผู้นำสวดมนต์ประจำสัปดาห์ (ทบทวนหลังจากอธิบายในห้องเรียนแล้ว) 	
<p>(๓) การทำหน้าที่เป็นพิธีกร</p> <p>ให้คณะกรรมการประสาน (co) (ที่ได้รับการเลือกตั้ง) ผลัด เปลี่ยนกันทำหน้าที่พิธีกรแนะนำหัวหน้าห้องแต่ละห้อง และ ให้หัวหน้าห้องแนะนำตนเอง ชื่อ-สกุล ประสบการณ์ย่อๆ สิ่ง ประทับใจในชีวิต (ครูสอนให้รู้จักปรบมือให้เกียรติแก่ผู้ขึ้นพูด)</p>	<p>นักเรียนในระดับชั้นจะรู้จัก หัวหน้าห้องของแต่ละห้อง ทำให้เกิดความสัมพันธ์ อันดีงาม ส่งเสริมการ นับถือตนเอง ความ สำเร็จในตนเอง การตั้ง ปณิธานในชีวิต</p>

ชนิดของกิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>(๔) การแนะนำคนดี - คนเก่ง</p> <p>หัวหน้าห้องหรือตัวแทนของห้องทำหน้าที่แนะนำ “คนดี คนเก่ง” ด้านต่างๆ ของห้อง ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - คนเก่งทางด้านการเรียน - คนมีน้ำใจ เสียสละเพื่อผู้อื่น - นักกีฬายอดเยี่ยมของห้อง - นักพูดหรือนักประชาสัมพันธ์ของห้อง - นักแสดงของห้อง - นักร้องประจำชั้น - ผู้ที่มีอารมณ์ขันมากที่สุดของห้อง <p>ก่อนการแนะนำ ครูต้องสอนเทคนิคการแนะนำบุคคล ให้แก่ผู้ทำหน้าที่แนะนำเตรียมตัว ให้นักเรียนรู้จักการสังเกต วิธีการที่ดีจากรายการโทรทัศน์ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกบุคลิกภาพ หลังจากจบรายการแนะนำแล้ว คุณครูต้องช่วยชี้ให้ทราบถึง ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนในระดับชั้นจะได้ รู้จักกันมากขึ้น - ก่อให้เกิดความสามัคคี รักใคร่ซึ่งกันและกัน - สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้มี โอกาส - ได้ประสบการณ์ทางด้าน เขาวนปัญญา - ควรเน้นว่าเรายกย่อง ความดีของเด็กแต่ไม่ได้ ยกย่องตัวเด็ก
<p>(๕) การเล่านิทาน</p> <p>กำหนดให้แต่ละห้องส่งตัวแทนมาเล่านิทานแข่งขัน โดย คุณครูกำหนดว่านิทานที่เล่านั้น ควรเป็นนิทานที่เป็นคติ สอนใจ ให้ความคิดสร้างสรรค์ (จะเป็นนิทานสนุกสนานก็ได้ แต่ต้องจัดประเภทเมื่อมีการแข่งขัน ถ้าเป็นไปได้ ควรหาของ รางวัลเล็กๆ น้อยๆ เช่น ขนม ผลไม้ ให้ผู้ชนะการประกวด)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกด้านบุคลิกภาพและ ความคิดสร้างสรรค์ - สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง - ให้ความรู้ทางคุณธรรม - ให้ความสนุกสนาน
<p>(๖) การแสดงละครย่อย</p> <p>ให้แต่ละห้องส่งรายการแสดงละครย่อยหรือที่แสดงถึง ความรักของพ่อแม่ เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ความกตัญญู หรือละครธรรมะอื่นๆ</p> <p>ครูวิจารณ์สรุปและเสนอแนะทุกครั้งที่มีการแสดง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักการทำงานเป็นหมู่ คณะ - สร้างความคิดสร้างสรรค์ - ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตาม ที่ดี - ให้คติเตือนใจและแนวปฏิบัติ ที่ดี - ปลุกฝังทัศนคติที่ถูกต้อง

ชนิดของกิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>(๗) เชิญวิทยากรบรรยาย</p> <p>ก่อนเชิญวิทยากร ครูควรปรึกษานักเรียนล่วงหน้าว่า ต้องการให้เชิญใคร ครูควรแจ้งว่าวิทยากรที่เชิญมา นั้นควรมีผลงานหรือลักษณะเด่นของแต่ละอย่าง ให้ นักเรียนช่วยกันคิดล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกความสนใจ ของนักเรียนที่มีต่อสังคม โดยกลุ่มประสานงานในการเรียน เชิญ และการแนะนำวิทยากร ควรฝึกนักเรียน ให้เป็นผู้ แนะนำและกล่าวสรุป</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีความคิดริเริ่ม - ได้รับความรู้และประสบการณ์ นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น
<p>(๘) การโต้วาที</p> <p>การโต้วาทีระหว่างห้อง ควรเตรียมตัวล่วงหน้า ให้ นักเรียนช่วยกันคิดเสนอหัวข้อในการโต้วาทีได้หลายๆ หัวข้อ ที่ช่วยในการสร้างเสริมความคิด ถ้านักเรียนคิดไม่ออก ครูควรช่วยให้ข้อเสนอแนะ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีเงินดีกว่ามีเกียรติ - อยู่บ้านนอกดีกว่าในเมือง - เป็นหญิงดีกว่าเป็นชาย - ชีวิตปัจจุบันดีกว่าสมัย ร.๕ - โรงเรียนสหศึกษาดีกว่าโรงเรียนที่มีเพศเดียว - เป็นนักประพันธ์ดีกว่านักแสดง - ไปวัดดีกว่าไปวัด - ผู้หญิงมีสติดีกว่าผู้ชาย ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดความสามัคคีในการทำงานร่วมกันของนักเรียน - นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ในการค้นคว้าศึกษา - ได้แสดงออกซึ่งความสามารถ - สร้างความรับผิดชอบในการทำงาน - นักเรียนมีจิตใจกว้างขวางและเจตคติที่ดีต่อการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น
<p>(๙) การแข่งขันตอบปัญหา</p> <p>การแข่งขันตอบปัญหาระหว่างห้อง ปัญหานั้นจะเป็น ปัญหาเกี่ยวกับธรรมะ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ จัดแยกเป็นหมวด เพื่อแต่ละห้องจะได้เตรียมผู้ที่จะเป็นตัวแทนเข้าแข่งขัน ทุกอย่างควรเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนการประชุม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนจะได้ทำงานร่วมกัน - มีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากขึ้น - มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะ

ชนิดของกิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>(๑๐) การประกวดการอ่าน</p> <p>การประกวดอ่าน ได้แก่ ทำนองเสนาะ สักวา หรือ ร้องเพลงที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ควรแยกแยะชนิดของกิจกรรม อย่านำให้ปนกัน เช่น สัปดาห์นี้ประกวดสักวา ก็ควรเป็นสักวาเพียงอย่างเดียว ถ้าเป็นเพลงก็ควรเป็นเพลงชนิดสร้างสรรค์ สร้างเสริมคุณธรรม เช่น เพลงความรักของแม่ เป็นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ค้นหาความสามารถของเด็ก - ทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่น - นักเรียนมีโอกาสแสดงออกในทางที่ถูก
<p>(๑๑) การเล่าเรื่องไม่น่าเชื่อ</p> <p>ครูชี้แจงเรื่องต่างๆ ล่วงหน้า ให้แต่ละห้องส่งผู้แทนขึ้นมาเล่า สิ่งที่เราควรคำนึงถึง คือ ขอให้ผู้ที่มาแสดงกิจกรรมแต่ละครั้งไม่ควรซ้ำหน้ากัน เพราะเรามีจุดมุ่งหมายในการที่จะส่งเสริมนักเรียนโดยทั่วถึงกัน คนที่ไม่เคยปรากฏตัว เราต้องพยายามให้กำลังใจ ให้โอกาสได้แสดงออก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ - ฝึกความกล้าแสดงออกต่อที่ชุมชน - พัฒนาบุคลิกภาพ
<p>(๑๒) การบรรยายทางวิชาการหรือแสดงความรู้สึกล</p> <p>หลังจากได้จัดกิจกรรมหลายๆ ครั้งแล้ว โรงเรียนจะเห็นความสามารถของนักเรียนหลายๆ คน โรงเรียนอาจจะจัดให้แต่ละห้องบรรยายทางด้านวิชาการ หรือแสดงความรู้สึกลต่อสิ่งต่างๆ ในทางสร้างสรรค์ประเทศชาติและบ้านเมือง</p> <p>หรืออาจนิมนต์พระสงฆ์ที่สามารถบรรยายธรรมให้แก่เด็กวัยรุ่นเข้าใจง่ายมาบรรยาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกความสามารถของนักเรียน - ได้ความรู้เพิ่มเติม
<p>(๑๓) การประกวดมารยาทระหว่างห้อง</p> <p>จัดให้มีการประกวดมารยาทระหว่างห้อง โดยเตรียมทุกอย่างล่วงหน้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติมารยาทไทยมากยิ่งขึ้น - นักเรียนมีมารยาทได้มาตรฐานและสนใจเกี่ยวกับมารยาทของสังคมเพื่อปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

ชนิดของกิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>(๑๔) การประกวดการเล่าเรื่องโดยใช้ท่าประกอบ</p> <p>การประกวดการเล่าเรื่องโดยใช้ท่าประกอบ จะฝึกนักเรียนให้กล้าแสดงออกมากขึ้น ครูกำหนดให้มีการเล่าเรื่องต่างๆ โดยการใช้ท่าประกอบ เพื่อให้สนุกสนาน จะต้องมีการประกวดกัน เรื่องที่จะเล่า อาจจะเป็นเรื่องวิธีการว่าด้วยวิธีการรับประทานอาหารแบบตะวันตก ฯลฯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้ฝึกบุคลิกภาพ - การพูดต่อที่ชุมชน - นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ - เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง - ผู้ฟังได้ความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น
<p>(๑๕) การประกวดอ่านข่าว สารคดีของเด็กในท้องถิ่นฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นในเนื้อหาที่นักเรียนจัดเลือกมาอ่าน - ทำทาง น้ำเสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อจะคัดเลือกบทความที่ดี - นักเรียนรู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพ
<p>(๑๖) จัดรายการยอวาทิ</p> <p>ให้นักเรียนสนใจดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์นำมาเป็นแบบอย่างในการยอวาทิ เช่น “อยู่เมืองไทยปลอดภัยที่สุด” “เกิดเป็นผู้หญิงอินเดียมีความสุขที่สุด” ครูต้องแนะนำวิธีการและการเตรียมตัวล่วงหน้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนสนใจสังคมนาตัวเองมากขึ้น - นักเรียนเกิดความสำนึกในการรับผิดชอบ
<p>(๑๗) การเล่านิทานลูกโซ่</p> <p>วิธีการเล่า ครูบอกกับนักเรียนล่วงหน้าในที่ประชุมเพื่อทราบวิธีการเล่าโดยทั่วถึงกันและให้ทุกคนเตรียมตัว ในวันที่มีกิจกรรมเล่านิทาน ครูจะปรึกษาคณะกรรมการประสานงาน co ในครั้งนี้จะให้เล่าเรื่องอะไร เช่น ตั้งหัวข้อเรื่องว่า “การผจญภัยในป่าลึก” พิธีกร (ของห้องที่รับผิดชอบประจำวัน) ก็จะแจ้งหัวข้อให้ทราบแล้วเชิญตัวแทนของห้องขึ้นมาเล่า โดยการจับฉลากออกมาเล่าต่อ จนครบจำนวนห้อง ห้องที่จับฉลากได้เป็นห้องสุดท้ายจะต้องเป็นผู้จบนิทาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ได้สร้างสรรค์ความคิดริเริ่ม - สนุกสนาน - สร้างความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน - เกิดความสามัคคี <p>*การเล่าทำนองนี้ สามารถจัดแข่งขันระหว่างห้องในต่อไป</p>

ชนิดของกิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>(๑๘) บทบาทสมมติ</p> <p>เป็นการสมมติบทบาทการเป็นบุคคลต่างๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - นายกรัฐมนตรี - ผู้อำนวยการโรงเรียน - รัฐมนตรี - คุณพ่อ คุณแม่ ฯลฯ <p>จะแก้ปัญหา.....อย่างไร?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนรู้จักดูปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และหาทางแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะการควบคุมระดับชั้น

การฝึกระเบียบวินัยเป็นเป้าหมายสูงสุด เพราะเยาวชนยุคไร้ระเบียบ ไร้วินัย ขาดความอดกลั้น อดทน ไร้ระเบียบทางศีลธรรม จริยธรรม ทั้งในส่วนตัวและสังคม จึงต้องพยายามฝึกฝนขัดเกลาให้เป็นผู้เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมให้ได้ คุณครูประจำชั้นทุกท่านกรุณาดูแลอย่างใกล้ชิด ก่อนทำกิจกรรมทุกครั้งเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้อง

๑. การจัดระเบียบ

- ๑.๑ เดินเข้าประจำที่นั่งจัดตนเองให้ตรงคอคอนหน้า ในระยะแรกๆ ขอให้ครูประจำชั้นควบคุม หรือฝึกนักเรียนที่เป็นผู้ควบคุมในชั้นนั้นๆ ดูแลแทน แต่ครูต้องฝึกนักเรียนก่อน
- ๑.๒ หากเป็นแถวตอนลึกให้นั่งห่างกัน ๑ ศอก เพื่อสะดวกในการกราบพระ
- ๑.๓ นักเรียนหญิงนั่งพับเพียบ เวลาสวดมนต์ไหว้พระ นั่งท่าเทพบุตร เทพธิดา
- ๑.๔ นั่งตัวตรง ออกผาย ไหล่ผึ่ง หงายมือขวาทับมือซ้ายหัวแม่มือจรดกัน (เมื่อฝึกสมาธิ)
- ๑.๕ เมื่อเปลี่ยนท่านั่ง ถ้าใครอดทนได้โดยไม่เปลี่ยนท่าถือว่าเป็นการชนะตนเอง ควรยกมือไหว้ตนเอง
- ๑.๖ ควรมีสมุดเข้าไปจดด้วย

ฯลฯ

๒. ข้อห้าม

- ๒.๑ ห้ามนั่งหลังโกง ห้ามดมยา
- ๒.๒ ห้ามเคี้ยวหมากฝรั่ง
- ๒.๓ ห้ามแตะต้องตัวเพื่อนและห้ามเล่นในแถว
- ๒.๔ ห้ามนั่งเหยียดเท้า
- ๒.๕ ห้ามขว้างปากกระดาษลิ้งของอื่นๆ
- ๒.๖ ห้ามนั่งเท้าคาง
- ๒.๗ ถ้าหาวต้องปิดปาก
- ๒.๘ ระหว่างการนั่งประชุมฟัง ห้ามลุกออกนอกห้อง (เพื่อฝึกความอดทน อดกลั้น)
- ๒.๙ ห้ามโท่ ขบหน้า ก้มหน้า หัวมม กัดเล็บ อ่านหนังสือ ฯลฯ
- ๒.๑๐ พยายามฝึกให้จิตอยู่กับตัวเอง (ดูตัวเอง)

ปัญหาของนักเรียนที่พบในระดับชั้น

ในการจัดกิจกรรมระดับชั้น พบปัญหาของนักเรียน ดังนี้

๑. ไม่รู้จักตัวเอง	๒. ไม่มั่นใจในตนเอง
๓. ไม่พอใจในตนเอง	๔. ไม่บังคับตนเอง
๕. ไม่เคารพตนเอง	

ลักษณะที่แสดงออกคือ ขาดความอดทนอดกลั้น

- นั่งไม่เป็น	- นั่งไม่เป็น
- ฟังไม่เป็น	- ไหว้ไม่เป็น
- ไม่เคารพสถานที่	- มารยาทไม่ดี
- โท่เมื่อขอบใจ	- ไม่เคารพพระศาสนา
- ไม่เสียสละ	- เห็นแก่ตัว

ฯลฯ

วิธีการแก้ปัญหา

กรณีที่มีปัญหา เช่น

๑. ใครไม่อยู่ในแถว ไม่จัดตัวเอง
  - ๑.๑ ให้ลุกขึ้นยืน หรือเรียกมาข้างหน้า
  - ๑.๒ ให้ร้องเพลงประจำโรงเรียน สวดมนต์เดี่ยวหรือท่องสุภาชิต ใครทำได้ก็ให้นั่งลง หรือ
  - ๑.๓ ให้เพื่อนข้างเคียงช่วยตักเตือน (เพื่อนช่วยเพื่อน) ถ้ายังไม่เชื่อฟังให้ยืนทั้งห้อง
๒. เด็กมีปัญหา
  - ๒.๑ เรียกมาข้างหน้า สัมภาษณ์พยายามส่งเสริมหาข้อดี เพื่อเป็นกำลังใจ
  - ๒.๒ ค้นหาคุณครูหรือหัวหน้าที่สามารถให้การควบคุมนักเรียน สอดแทรกความบันเทิงระยาะสั้นๆ

ฯลฯ

*หมายเหตุ

เวลา ๑ ชั่วโมงสำหรับการจัดประชุมระดับชั้นไม่เพียงพอ เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียน ๑ ระดับก็ประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ คน นักเรียนต้องใช้เวลาดำเนินเข้าห้องประชุม การถอดรองเท้า วางกระเป๋าให้เรียบร้อย (เพื่อสร้างวินัย) ก็ใช้เวลามาก โรงเรียนขนาดใหญ่จึงต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที จึงขอเสนอแนะว่าในวันที่ระดับไหนต้องเข้าห้องประชุมก็งดเว้นการร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ให้เข้าแถวหน้าเสาธงแล้วเดินขึ้นห้องประชุมอย่างเป็นระเบียบ ฝึกให้รู้จักสงบนิ่งเมื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้มารยาทสังคม เคารพกฎเกณฑ์ ฯลฯ

ทุกอย่างต้องใช้เวลา ครั้งแรกอาจจะยาก แต่เมื่อให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องซ้ำๆ กัน ท่านจะมีความสุข

ตัวอย่างสมุดบันทึกของครูเวรการประชุมระดับชั้น
(ใช้ห้องประชุมโรงเรียน)
บันทึกนี้ควรบันทึกทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำครั้งต่อไป

ว/ด/ป	ระดับชั้นที่รับผิดชอบ ครูผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมที่ปฏิบัติ (ครู-นักเรียน)	ผลที่ได้รับ	ข้อเสนอแนะในการ จัดครั้งต่อไป
๒/๘/๕๕	๒/๑ ครู..... ครู..... ครู.....	คุณครู อบรมเรื่อง “การประหยัด” ประมาณ ๕-๑๐ นาที นักเรียนแสดง ละครเรื่อง “ความ รักของแม่”	นักเรียนไม่ค่อย สนใจ นักเรียนสนใจมาก เพราะเพื่อนๆ แสดงได้ดี	ควรให้นักเรียนนำ บทความอ่านหรือนักเรียน แสดงความคิดเห็น ครู เป็นผู้สรุป และให้นักเรียน ทั้งหมดสัญญาว่าจะช่วย ประหยัดน้ำหรือไฟให้ แก่โรงเรียน เป็นต้น ครูให้กำลังใจเสริมและ แก้ไขสิ่งที่ควรแก้ไข

ครูเวรสรุปผลงานของชั้น..... ครูผู้รับผิดชอบ.....

๑. การประสานงาน   ดีมาก   ดี   พอใช้   ควรปรับปรุง
๒. การดูแลสถานที่   ดีมาก   ดี   พอใช้   ควรปรับปรุง
๓. พิธีกร   ดีมาก   ดี   พอใช้   ควรปรับปรุง

*หมายเหตุ ควรพิมพ์เป็นแบบฟอร์มเขียนเข้าเล่มเพื่อใช้ประจำสัปดาห์ เก็บเป็นผลงานของเยาวชนแต่ละครั้ง

๔. กิจกรรมคณะ

๔. กิจการคณะกรรมการ

การบริหารกิจกรรมคณะ

กิจกรรมคณะเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารกิจกรรม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ แต่เป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างทำได้ยากสำหรับโรงเรียนที่มีเนื้อที่แคบ โรงเรียนที่มีเนื้อที่มากมาย จะมีผลดียิ่งถ้าครูเข้าใจตรงกัน ทำงานเพื่อเยาวชนและเพื่อประเทศชาติ เพราะกิจกรรมนี้ เป็นงานที่ทำหายความสามารถของครู เยาวชนได้แสดงออกซึ่งศักยภาพของตน อย่างไรก็ตามขอเสนอแนะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมดังนี้

๑. การจัดตั้งกิจกรรมคณะ

เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโรงเรียน เป็นการฝึกความเป็นผู้นำที่ถูกต้องในสังคมประชาธิปไตย จึงเห็นสมควรที่จะจัดแบ่งครู นักเรียน (หรืออาจจะเป็นคณาจารย์ด้วยก็ได้) ออกเป็นกลุ่มคณะ (ตามสีของการแข่งขันกีฬา) ผู้บริหารนำเรื่องกิจกรรมคณะเข้าที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารโรงเรียนโดยวางแผนต่างๆ ดังนี้

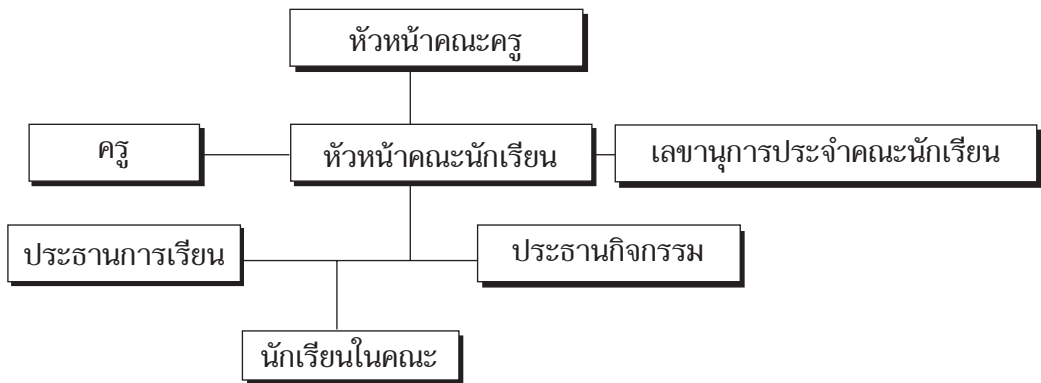
๑.๑ จุดประสงค์ในการจัดครูและนักเรียนออกเป็นคณะ

- เพื่อฝึกความเป็นผู้นำของครูและนักเรียน เป็นการสร้างผู้นำระดับสภานักเรียนในโรงเรียน
- เพื่อแข่งขันกันทำความดี ทางด้านความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม ฯลฯ
- เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครูแนะแนว
- เพื่อแข่งขันทางด้านกีฬาประจำปีของโรงเรียน
- เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบในเรื่องการรักษาความสะอาดและตกแต่งบริเวณของโรงเรียน

๑.๒ วิธีการ

ครูทุกคนจะประจำอยู่ในคณะ เลือกหัวหน้าคณะ รองหัวหน้าครู และนักเรียน ตั้งแต่ ม.๑-ม.๖ จะถูกแบ่งออกเท่าๆ กัน เท่าจำนวนคณะที่ตกลงกัน แล้วให้แต่ละคณะ เลือกหัวหน้าคณะ เลขานุการคณะนักเรียนในที่ประชุมคณะ โดยวิธีการประชาธิปไตย หัวหน้าคณะ จะเลือกคณะกรรมการคณะ เพื่อช่วยในการบริหารงานคณะ ประกอบด้วย

แผนภาพโครงสร้างการบริหารกิจกรรมคณะ

หากโรงเรียนแบ่งครู - นักเรียน ออกเป็น ๕ คณะ ทางคณะกรรมการที่ปรึกษาฯ ควรตกลงกันเรื่อง การตั้งชื่อคณะพร้อมทั้งสีประจำคณะ มีหัวหน้าคณะครู หัวหน้าคณะนักเรียน และ คณะกรรมการที่ปรึกษาในคณะ ครูแต่ละคนในคณะจะมีนักเรียนในความรับผิดชอบคนละประมาณ ๒๐-๒๕ คน ตั้งแต่ระดับ ม.๑ ถึง ม.๖ ตามแนวตั้ง (Vertical) ให้การดูแล แนะนำปรึกษา เรียกว่า “พ่อครู-แม่ครู” (Advisor)

กิจกรรมคณะที่ต้องทำเป็นกิจวัตร คือ ทุกวันศุกร์คาบสุดท้ายของตารางสอน โรงเรียนจะแบ่งกิจกรรมหมุนเวียนกันทุกๆ วันศุกร์ในคาบสุดท้าย ดังนี้

- ครั้งที่ ๑** นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าพบพ่อครู-แม่ครู ตามห้องต่างๆ ที่กำหนดไว้ พ่อครู-แม่ครูจะให้คำแนะนำ (มีคู่มือสำหรับพ่อครู-แม่ครู) หรือจะคิดกิจกรรมเองเพื่อรู้จักลูกๆ ของท่าน (หน้า ๕๗) นักเรียนกลุ่มนี้จะอยู่กับท่านจนกว่าจะจบการศึกษาจากโรงเรียนนี้ (พ่อครู-แม่ครูไม่ใช่ครูประจำชั้น)
- ครั้งที่ ๒** แต่ละคณะแยกไปจัดเรื่องการกีฬา แต่งเพลงเชียร์ ร้องเพลง ซ้อมกีฬา หรือแข่งขันระหว่างคณะ โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแลคณะกรรมการของคณะ
- ครั้งที่ ๓** โรงเรียนแบ่งอาณาเขตให้แต่ละคณะได้รับผิดชอบในการดูแลปลูกต้นไม้ตกแต่งเพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อย และความสะอาด ในวันศุกร์ที่ ๓ ของเดือนให้คณะต่างๆ พัฒนาโรงเรียนตามบริเวณที่แบ่งให้ครูในคณะและคณะกรรมการนักเรียน (หน้า ๕๒)
- ครั้งที่ ๔** ทุกคณะพบกันและร่วมแสดงออกในเรื่องของดนตรี แข่งขันกีฬา ใต้เวที อภิปราย ประกวด ฯลฯ

งานคณะเป็นงานที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบร่วมกัน ดังนั้นนอกจากกิจกรรม วันศุกร์คาบสุดท้ายแล้วโรงเรียนจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการแข่งขันการกระทำความดี โดยการจัดกระดานป้ายคณะให้คะแนน ถ้าทำความดีเป็นบวก และทำความผิดเป็นลบ (หน้า ๕๖)

- หมายเหตุ**
๑. ถ้าบริเวณโรงเรียนแคบอาจจัดหมุนเวียนกันโดย ๒ คณะพบ Advisors อีก ๒ คณะพัฒนา ร.ร.
  ๒. ลูกๆ ทุกคนควรพบพ่อครู-แม่ครูทุกวัน แล้วแต่โอกาสที่พ่อครู-แม่ครูกำหนด เช่น มาพบตอนเช้า ก่อนเข้าห้องเรียน หรือตอนบ่ายก่อนกลับบ้าน

การแบ่งเขตกันรับผิดชอบ (ในกรณีโรงเรียนมีเนื้อที่มาก)

เพื่อฝึกความรับผิดชอบร่วมกันในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย โรงเรียนกว้างขวาง อาจแบ่งเขตความรับผิดชอบให้ดูแลร่วมกัน ประกวดแข่งขันกันตกแต่งสถานที่ที่ได้รับมอบหมาย ปลุกต้นไม้ ถ้าเป็นไปได้เป็นพวกสมุนไพร ไม้ดอก ไม้ประดับ หรือไม้ใหญ่ให้ผล หรือสวนในวรรณคดี แล้วให้นักเรียนในคณะร่วมกันเขียนป้ายคำขวัญติดไว้ตามต้นไม้ ดังตัวอย่างแนวทางการจัดสวน บางตอนของมูลนิธิเผยแพร่วีถีชีวิตประเสริฐ (ผชป.) และชมรมครุศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งอาจนำมาประยุกต์ใช้ในการจัด โดยให้คณะต่างๆ เลือกหรือจับฉลากก็ได้ แล้วแต่ละคณะจัดทำป้าย คำขวัญเตือนใจ ดังนี้ °

คณะ..... ให้รับผิดชอบสวน “ศิษย์ผู้น่ารัก” มีคำขวัญเตือนใจ เช่น

- ขยันศึกษาให้มากพอ
- กตัญญูกตเวที
- ไม่พูดร้าย พูดดีมีประโยชน์
- ดูแลและทำตัวอย่างที่ดี
- จิตตั้งมั่น
- ว่านอนสอนง่าย
- คบบัณฑิต
- มีความเอื้อเฟื้อ
- มีสติควบคุมตนเอง
- อดทนอดกลั้น ฯลฯ

คณะ..... ให้รับผิดชอบสวน “กัลยาณมิตร” มีคำขวัญเตือนใจ เช่น

- มีการศึกษามากพอ
- มีใจตรง
- ละอายและเกรงกลัวต่อความชั่ว
- ไม่พูดร้าย พูดดีมีประโยชน์
- ไม่อยู่ใกล้คนพาล
- มีสติควบคุมตนเอง
- จิตสะอาดด้วยคุณธรรม ฯลฯ
- มีเหตุผล
- เอื้อเฟื้อ เสียสละ
- มีสัจจะและจริงใจ
- ไม่ประทุษร้ายต่อคนและสัตว์
- แก้ไขสิ่งบกพร่อง
- มีสติยับยั้งต้นเหตุการณ

คณะ..... ให้รับผิดชอบสวน “ชาวพุทธ” มีคำขวัญเตือนใจ เช่น

- ไม่เสพของเสพติด
- มีความมัธยัสถ์ จ่ายแต่สิ่งจำเป็น
- ประพฤติสุจริต
- คบคนดี
- ช่วยกิจน้อยใหญ่
- เพียรละชั่ว ฯลฯ
- ไม่เล่นการพนัน
- อดทนมีสติ ปัญญาอรอบรู้
- ศึกษามากพอแก่ตน
- รับฟังเหตุและผล
- รู้จักพูดรู้จักฟัง

° แต่งโดยนายเขาวน ทรัพย์คง มูลนิธิเผยแพร่วีถีชีวิตประเสริฐ (ผชป.)

คณะ.....ได้รับผิดชอบสวน “มหาภัย” (สิ่งทำลายชีวิตและงาน) มีคำขวัญเตือนใจ
เช่น

- ต้มสุราเป็นอาจินต์
- จุ้นจ้านดูการละเล่น
- ลั่นขยัน เกียดคร้านทำกิน
- หมดดี เหลือแต่กาม กิน เกียรติ ฯลฯ
- โบายบินเดี่ยวยามวิกาล
- คนมั่วการพนัน
- พอกหนี้สินรุงรัง

คณะ.....ได้รับผิดชอบสวน “หัวหน้า” (ธรรม-นำ) มีคำขวัญเตือนใจ เช่น

- สุจริตธรรม
- เว้นอคติธรรม
- ขยันงาน
- ตรวจงาน
- ทำงานเพื่ออุทิศ
- เพิ่มที่ใจ-ทำที่งาน
- พรหมวิหารธรรม
- รักงาน
- ไวใจงาน
- เป็นสุขเมื่อได้ทำงาน
- ทำทุกสิ่งตามหน้าที่

คณะ..... รับผิดชอบสวน “เศรษฐี” มีคำขวัญเตือนใจ เช่น

- ขยันในภาระงาน
- ไม่กินเกินไป ไม่ใช่กินมี
- มีเพื่อนเป็นคนดี
- เป็นสุขเมื่อได้ทำงาน
- มีกินใช้ ได้เกินเสีย
- ขยันอย่างฉลาดปราศจากอบายมุข
- รักษาทรัพย์ที่หาได้ใช้ให้ถูกทาง
- ชีวิตคืองานบันดาลสุข
- หาเลี้ยงชีพด้วยสุจริต

แนวในการให้คะแนนคณะ

เราต้องการฝึกฝนพฤติกรรมของเด็ก จึงควรมีการให้คะแนนรวมทั้งคณะในแต่ละวัน โดยสังเกตจากพฤติกรรมของเด็กในคณะในเรื่องต่อไปนี้

๑. การมีสติ
  - ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท
  - กล่าวขอบคุณได้อย่างพร้อมเพรียงกัน (สอนให้นักเรียนรู้จักสถาบันผู้มีพระคุณ)
  - อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม
  - เคารพผู้ควรเคารพ
  - การฝึกกายบริหารพร้อมเพรียง
๒. มีศรัทธา
  - รับประทานอาหารเช้าอย่างเรียบร้อยไม่หกเรียราด
  - ไม่ดื่มน้ำอัดลม น้ำผสมสี น้ำแข็ง (เพราะให้โทษ ราคาแพง)
  - ร้องเพลงชาติได้อย่างพร้อมเพรียงกัน
  - ไหว้พระ แผ่เมตตาได้อย่างมีสมาธิ
  - มีศรัทธา ๑๐ ประการ
๓. มีความละเอียด
  - ชื่อสัตย์
  - พุดจาไพเราะ
  - เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
  - การรู้จักตนเอง และเชื่อมั่นในตนเองในสิ่งที่ถูกต้อง
  - รู้จักทำสมาธิได้อย่างอดทน
  - ไม่ทิ้งขยะในเขตรับผิดชอบ
๔. มีความกล้าต่อความผิด (โอดปะปะ)
  - ตรงต่อเวลา
  - รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  - ไม่รับประทานอาหารนอกเวลาที่กำหนดไว้
  - ไม่สูบบุหรี่
  - ไม่นอนโรงเรียน
  - นั่งรับประทานอาหารเช้าอย่างมีระเบียบตามที่จัดไว้
  - เข้าแถวซื้ออาหาร
  - เก็บภาชนะคืนแม่ค้า

๕. มีความรู้ (พหุสัจจะ)

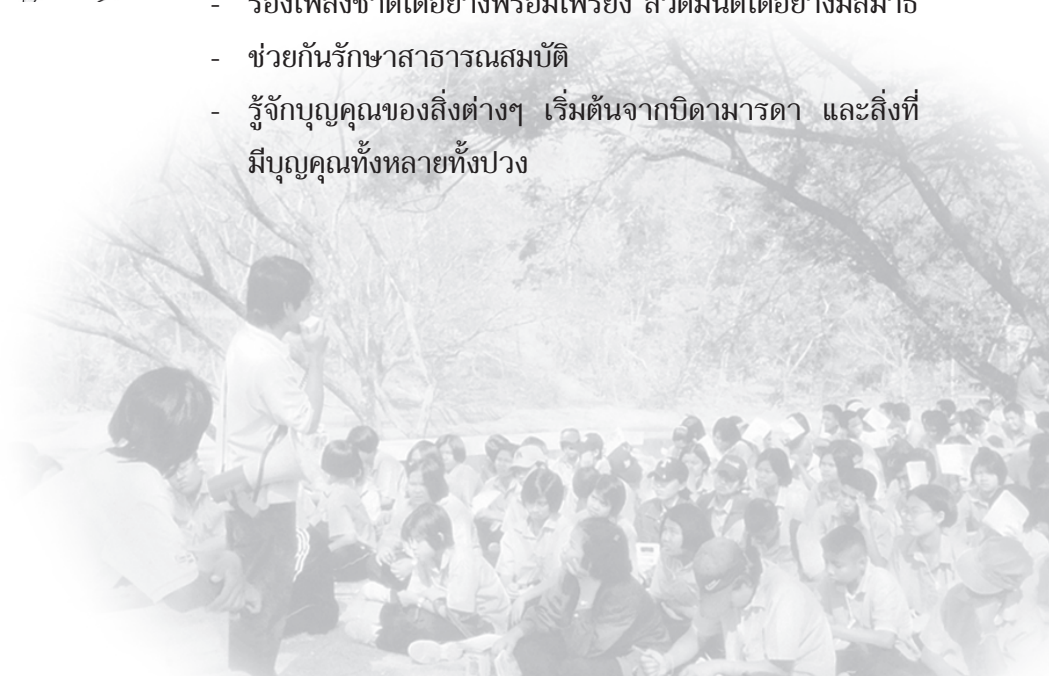
- ไม่เปิดน้ำเปิดไฟของโรงเรียนทิ้งไว้ (สอนให้ประหยัด)
- ไม่ประดับประดาร่างกายด้วยเครื่องตกแต่งที่โรงเรียนห้ามไว้ (สอนให้ละส่วนเกิน)
- รู้จักประหยัดในการจัดกิจกรรมทุกชนิด เงิน งาน กีฬา สี ของโรงเรียน
- มีความคิดริเริ่มดี

๖. มีมารยาทในการทำความดี

- พร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือเพื่อนฝูง
- มีความสามัคคีในคณะดี เห็นได้จากการทำงาน
- เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนครู-อาจารย์
- อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่น
- ช่วยเหลือรับใช้ครู-อาจารย์ ตามสมควร
- เสียสละเพื่อผู้อื่น รักผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว

๗. มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

- มีการประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน
- ร่วมกันดูแลความสะอาดของโรงเรียน (แสดงน้ำใจ)
- ร่วมแรงพัฒนาบริเวณที่ได้รับมอบหมาย
- มีความอดกลั้น อดทนในการรอคอย เช่น ในการ
รับประทานอาหารร่วมกัน
- ร่วมแรงกันในการพัฒนาชุมชน เช่น ปลูกต้นไม้ รดน้ำต้นไม้
ร้องเพลงชาติได้อย่างพร้อมเพรียง สวดมนต์ได้อย่างมีสมาธิ
- ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ
- รู้จักบุญคุณของสิ่งต่างๆ เริ่มต้นจากบิดามารดา และสิ่งที่มี
บุญคุณทั้งหลายทั้งปวง

ตัวอย่างกระดานป้ายการให้คะแนนประจำสัปดาห์

	คณะ _____			คณะ _____			คณะ _____			คณะ _____			
	สัปดาห์ที่		รวม	สัปดาห์ที่		รวม	สัปดาห์ที่		รวม	สัปดาห์ที่		รวม	
	จ	อ พ พช	ค	จ	อ พ พช	ค	จ	อ พ พช	ค	จ	อ พ พช	ค	
พฤติกรรม													
เก็บของตกได้ +													
ช่วยเหลือผู้อื่น (สีน้ำใจ) +													
ช่วยกิจกรรม +													
ทะเลาะเบาะแว้ง -													
มาสาย -													
หลีกเลี่ยงงาน -													
ฯลฯ													
ความสะอาดสถานที่ที่ได้รับมอบหมาย													
รวม													

คะแนนที่
ให้โรงเรียน
กำหนดเอง

ชนะเลิศประจำสัปดาห์ คือ คณะ .....

หมายเหตุ ขึ้นป้ายไว้ให้เห็นประจำสัปดาห์ แล้วจดบันทึกไว้เพื่อสรุปผลในการจัดนิทรรศการแข่งกันทำความดี

กิจกรรมงานคณะของโรงเรียน

กิจกรรมสำหรับคุณครูประจำกลุ่ม (พ่อครู-แม่ครู)

กิจกรรมเหล่านี้อาจารย์ประจำกลุ่มสามารถเลือกใช้กิจกรรมใดก่อนก็ได้ตามความเหมาะสมของเด็ก เวลา และสภาพการณ์ต่างๆ (ใช้ในกิจกรรมคณะวันศุกร์คาบสุดท้าย)

ลำดับ	ชื่อกิจกรรมและวิธีการ
	การแนะนำให้รู้จักกัน ครูแนะนำตนเองให้นักเรียนทราบเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย แล้วให้นักเรียนแนะนำตนเองครั้งละ ๑ คน ให้นักเรียนรู้จักปรบมือเมื่อมีผู้ออกมาแนะนำและแนะนำจบ พร้อมกันนี้ครูกล่าวชมนักเรียนที่พูดหรือวางตัวได้ดี และตักเตือนแนะนำเรื่องมารยาทสำหรับนักเรียนบางคน
๑.	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ให้นักเรียนสัมภาษณ์กันเอง จัดนักเรียนให้เดินเป็นวงกลม ๒ วง ร้องเพลงไปด้วย ครูให้สัญญาณหยุด ใครหยุดตรงกับใครก็สัมภาษณ์หรือคุยกันเอง ทำเช่นนี้ เปลี่ยนคู่ไปเรื่อยๆ (หรือกิจกรรมสัมพันธ์อื่นๆ)
๒.	การแนะนำโรงเรียนของเรา นักเรียนที่เรียนชั้นสูงสุดในกลุ่มหรือนักเรียนที่มีความสามารถเป็นผู้นำกิจกรรมนี้ โดยให้เล่าประวัติความเป็นมาของโรงเรียน สี เพลงประจำโรงเรียน กิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ โຕะทำงานของครูหมวดต่างๆ ที่ตั้งจุดสำคัญที่นักเรียนต้องรู้จักภายในโรงเรียน
๓.	การชี้แจงระเบียบของโรงเรียนและการปรับตัว ใ้คู่มือโรงเรียนของเรา เกี่ยวกับระเบียบวินัยการทำความเคารพ การแต่งกายที่ถูกระเบียบ การรักษาความสะอาดของห้องเรียน และที่อื่นๆ
๔.	การออมทรัพย์ ครูชี้แจงถึงข้อดีในการออมทรัพย์ สํารวจสมุดออมทรัพย์ของนักเรียนในกลุ่ม จะทำให้ทราบถึงสภาพและฐานะของครอบครัวด้วย
๕.	ความสำคัญของรายวิชา ทุกวิชามีความสำคัญ วิชาใดที่นักเรียนยังไม่ทราบไม่เข้าใจควร จะเอาใจใส่ให้มากขึ้น สำหรับนักเรียนที่จะสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันอื่น จะต้องสนใจในวิชาอื่นบ้าง
๖.	การเล่าเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนทำตารางดูหนังสือ ทบทวนบทเรียน แล้วให้ทำโน้ตย่อส่งครูทุกสัปดาห์ แนะนำให้นักเรียนรู้จักแบ่งเวลาช่วยทำงานบ้านบ้าง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนฝึกหัดเขียนบันทึกประจำวันอย่างสั้นๆ
๗.	วิธีส่งเสริมสมาธิ ให้นักเรียนฝึกจับลมหายใจเข้าออก พยายามรวบรวมความคิดให้อยู่ที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เราตั้งใจทำในขณะนั้น ทำจิตใจให้สงบด้วยการสวดมนต์ก่อนนอน อย่าเปิดวิทยุเวลาอ่านหนังสือ ท่องหนังสืออย่าดูทีวี

๘. การพูดในที่ชุมชน ให้นักเรียนเล่าประวัติ ประสบการณ์ สิ่งประทับใจ อุดมคติ สุภาษิตที่ยึดถือ อนาคตที่อยากจะเป็น พร้อมทั้งจัดคู่มือวิจารณ์การพูดด้วยการติชมบ้างเล็กน้อย
๙. การเตรียมตัวสอบ วัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบให้รู้จักแบ่งเวลาเรียนก่อนสอบและให้มีความพร้อมก่อนสอบ โดยให้จัดตารางคู่มือหนังสือสำหรับการสอบแต่ละครั้ง แบ่งเวลาดูหนังสือตามความยากง่ายของวิชาที่จะสอบ การทำโน้ตย่อก่อนสอบ ฝึกตั้งสมาธิในการอ่านหนังสือ
๑๐. การใช้คำขอขบใจ ขอคุณ และขอโทษ เพื่อให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นมารยาทที่ดีในสังคมไทย ซึ่งควรฝึกเป็นนิสัยและปลูกฝังวัฒนธรรมไทย โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า คำใดใช้กับบุคคลในวัยอะไรบ้าง และใช้เมื่ออยู่ในสถานที่ สถานการณ์ โอกาสใด
๑๑. การใช้ห้องสมุด เพื่อให้รู้จักค้นคว้าหนังสือ หัวเรื่องที่ต้องการได้ ให้รู้จักแบ่งเวลาเข้าห้องสมุด และเก็บรวบรวมความรู้ที่ต้องการ โดยแนะนำการจัดระบบหนังสือ การใช้บัตรผู้แต่ง ประเภทหนังสือ การปฏิบัติตน มารยาทระหว่างที่อยู่ในห้องสมุด
๑๒. กิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดนอกเหนือตารางสอน เช่น การเป็นสมาชิกชุมนุมต่างๆ เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ มีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น ในวิชาที่เรียน หรือในด้านอื่นๆ
๑๓. การรักษาสุขภาพ อนามัย หมายความว่ารวมถึงสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน เรียนหนังสือได้อย่างราบรื่น ต่อต้านเชื้อโรค ความเจ็บป่วยโดยวิธีเล่นกีฬา กายบริหาร งดเว้นยาเสพติด สิ่งให้โทษต่างๆ ออกกำลังกาย ซึ่งเราสามารถกระทำได้ทั้งกลางแจ้งและในร่ม
๑๔. การฝึกมารยาทในสังคม โดยให้นักเรียนฝึกใช้คำขอขบใจ ขอขมา และขอโทษ จัดเป็นละครพูดสั้นๆ หรือฝึกการส่งของให้ผู้ใหญ่ การแสดงมารยาทต่างๆ ต่อผู้ใหญ่ การใช้โทรศัพท์
๑๕. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานอาชีพ การเลือกอาชีพที่ถูกต้องตรงกับความสามารถของแต่ละบุคคล ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อบุคคลนั้นๆ และต่อสังคมด้วย ให้นักเรียนเข้าใจถึงลักษณะอาชีพให้นักเรียนเล่าถึงลักษณะอาชีพของพ่อแม่ อาชีพทุกอย่างที่ไม่ผิดกฎหมายมีความสำคัญเสมอเหมือนกัน
๑๖. การวางตัวอย่างถูกต้องกับเพื่อนต่างเพศ ควรเลือกบุคคลและระมัดระวังอย่าปล่อยใจเกินไป วางตัวให้เหมาะสม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับนับถือ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมที่งดงาม ช่วยเหลือการงานกันบ้างตามโอกาสอันควร
๑๗. การรู้จักตนเอง โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับตนเอง ชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดบ้าง ชอบสิ่งใดน้อยที่สุด หรือมากที่สุด อาจจะให้นักเรียนเขียนเป็นเรียงความก็ได้ โดยให้กล่าวถึงอนาคตอยากเป็นอะไร

๑๘. **เทคนิคการเลือกวิชาเรียน** มีความจำเป็นต่อนักเรียนมากโดยเฉพาะหลักสูตรใหม่ มีความสำคัญต่ออนาคตและการเรียนของนักเรียนมาก ผู้เลือกต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนให้ตรงกับ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถและเป้าหมายในอนาคตของผู้เรียน นักเรียนต้องรู้จัก ตนเองดี ทราบรายละเอียดของวิชาเลือกจากคู่มืออาจารย์ผู้สอนหรือผู้อื่นที่ทราบ
๑๙. **การฝึกตนให้เป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีเหตุผล** ชี้แจงว่าชีวิตของเราขึ้นอยู่กับ ตัวเราเอง และไม่เชื่อในโชคชะตามากนัก ทุกสิ่งเกิดจากการกระทำของเราเอง ดังเช่น เพลง “เหยียฟ้าทำดิน” การมีความเชื่อมั่นในตัวเองทำให้ประสบความสำเร็จตาม จุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้
๒๐. **การช่วยกันพัฒนาและรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน** เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความ จำเป็นที่พลเมืองดีจะต้องรู้จักรักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม เช่น น้ำ ไฟ ต้นไม้ ไม้ประดับ งดเว้นการขีด เขียน ทำความสกปรกตามอาคารต่างๆ รู้จักใช้และถนอมรักษาเครื่อง สุกภัณฑ์ตามอาคารต่างๆ งดเว้นการขีดเขียน ฉีกหนังสือในห้องสมุด ทำความสะอาด ห้องเรียนและตกแต่งป้ายประกาศให้สวยงาม และช่วยรักษาสาธารณสมบัตินอกโรงเรียน ด้วยโดยให้นักเรียนปฏิบัติ หรือให้เขียนคำขวัญเชิญชวน
๒๑. **ประชากรศึกษา** เพื่อให้นักเรียนรู้จักอัตราการเกิด การตาย คิดแนวโน้มของประชากรใน อนาคต โดยให้นักเรียนคิดจากประชากรในครอบครัวของเพื่อนๆ ในชั้น ในหมู่บ้าน
๒๒. **ลักษณะของนักเรียนที่ครูและพ่อแม่รักเป็นอย่างไร** วัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเป็นที่ยอมรับ ของสังคมและยืนหยัดในสังคมได้ นักเรียนเหล่านั้นควรรักษาความซื่อสัตย์สุจริต กระทำใน สิ่งที่สังกัดยอมรับ มีความเพียรต่องานที่สุจริต มีสติมั่นคง มีเหตุผล รู้จักใช้สติปัญญา ตรีภตรงว่าสิ่งใดควรมีควร มีกิริยามารยาทเรียบร้อย ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่สังคม มีน้ำใจเมตตากรุณา อดทน กตัญญู รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ฯลฯ
๒๓. **เหตุการณ์ข่าวเด่นในสัปดาห์** เป็นการฝึกให้เยาวชนติดตามข่าวสารของบ้านเมือง
๒๔. **ความดีคืออะไร ความชั่วคืออะไร** ให้รู้จักคำว่า “ดี” คือสิ่งที่ทำแล้วตัวเองไม่เดือดร้อนผู้อื่น ก็ไม่เดือดร้อน ให้ยกตัวอย่างว่า “นอนตื่นสายดีหรือไม่ดี” ให้ยกตัวอย่างหลายๆ อย่าง ช่วยกันวิเคราะห์ว่าดีหรือไม่ดี เพราะอะไร

ฯลฯ

หมายเหตุ กิจกรรมนี้นักเรียนชั้นสูง จะสามารถดูแลและพูดแทนครูได้เป็นการฝึกความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ ฯลฯ แต่ครูต้องคอยควบคุม

กิจกรรม “สายสัมพันธ์ผูกใจเป็นหนึ่ง” : โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง^๑

ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงให้พระบรมราโชวาทแก่คณะครูว่า “...งานที่กำลังทำอยู่คือความเป็นความตายของประเทศชาติ เพราะอนุชนที่มีความรู้ ความดี เท่านั้น ที่จะรักษาบ้านเมืองไว้ได้...” ดังนั้นเราทุกคนที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาจึงไม่สามารถปิดความรับผิดชอบนี้ไปได้ เราสีหน้าที่ปลุกฝังเยาวชนด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ให้ถูกต้อง เราจะต้องเริ่มวางรากฐานของชีวิตเยาวชนด้วยการพัฒนาอัจฉริยภาพในตัวเด็กออกมาให้มากที่สุด เพราะเยาวชนนั้นยังอ่อนแอ และเสี่ยงต่อภัยอันตรายต่างๆ ดังคำกล่าวที่ว่า

เด็กเอ๋ย เจ้าบอบบางกว่ามาลีแรกคลี่ช่อ

เสี่ยงต่อการติดตามความหยาบกร้าน

ง่ายต่อการติดตามความแปลกใหม่

เหมาะแก่การเสริมสร้างกำลังใจ

เพื่อจะให้ก้าวมันทุกขั้นตอน

คัดจากสวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

ดังนั้นครูทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนในฐานะผู้ชี้นำทางจิตวิญญาณของเยาวชนจึงจำเป็นต้องมีลักษณะพิเศษกว่าคนอื่นๆ ในการที่จะทะลุทะลวงเข้าไปในความคิดของเด็ก ความเข้าใจในจิตใจอันอ่อนละมุนของเด็ก เด็กต้องการการเอาใจใส่ดูแลอย่างดียิ่งจากผู้ใหญ่ เพราะเขาเหล่านั้นง่ายต่อการเอาตัวอย่างทั้งทางดีและทางเลว ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม เขามีความไร้เดียงสา มีความอยากรู้อยากเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้สึกรักที่เป็นสากล เราต้องพัฒนา ยิ่งๆ ขึ้นไป แน่นนอนที่สุด ผู้ที่ทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุดคือ ครู หรือผู้ปกครองที่มีจิตใจละเอียดอ่อนบริสุทธิ์เหมือนจิตใจของพวกเด็กๆ โดยการจัดการศึกษาให้ถูกต้อง คือประกอบด้วย ธรรม หรือศีลธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและโรงเรียน จึงพร้อมกันรวมพลังใจจัดโครงการ “สายสัมพันธ์ผูกใจเป็นหนึ่ง” เพื่อสร้างสรรค์เยาวชน คนเก่ง คนกล้า

**โรงเรียนเป็นสนามสร้างศักยภาพและความสามารถของเด็ก
ครู ผู้ปกครอง เป็นผู้ชี้นำ จัดอุปกรณ์ เด็กเป็นผู้เล่น ผู้แสดง**

^๑ (ทางเลือกสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา)

ผู้เขียนขอเสนอแนะโครงการทดลองจัดตั้งกลุ่มสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูประจำกลุ่ม (ซึ่งขอเรียกว่า “คุณพ่อครู-คุณแม่ครู”) ครูแต่ละกลุ่มจะมีลูก (ศิษย์) อายุไล่เลี่ยกันตั้งแต่ ป.๑ -ป.๖ คุณแม่ครู (ศิษย์) กลุ่มของตนเป็นเวลา ๑-๖ ปีเต็ม และในเวลาเดียวกัน คุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองของแต่ละกลุ่มก็มีโอกาสมาร่วมกิจกรรมด้วย

วิธีการแบ่งกลุ่ม

จำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียน
จำนวนครูทั้งโรงเรียน
จำนวนนักเรียนกลุ่มละ.....คน
(ลักษณะคล้ายครูแนะแนว)

วิธีดำเนินการเมื่อแบ่งกลุ่มแล้ว

๑. พ่อครู-แม่ครู จับฉลากเพื่อรับลูก (ศิษย์)
  ๒. โรงเรียนจัดเวลาให้ ๑ คาบต่อสัปดาห์ จัดสถานที่เพื่อให้พ่อครู-แม่ครู ได้พบกลุ่มของตน ร่วมกับผู้ปกครองที่สามารถจะมาร่วมได้ ดำเนินรายการตามตารางเสนอแนะ หรือ อาจจะทำกิจกรรมอิสระนอกเหนือจากตารางเสนอแนะ
  ๓. จัดให้มีการเลือกประธานกลุ่ม รองประธาน ผู้ช่วย เป็นการฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และฝึกให้รับผิดชอบ พี่คนโตดูแลน้อง มอบหมายให้ดูแลเวลาเช็คชื่อสมาชิกในกลุ่ม
  ๔. ครูแต่ละคนที่เป็นครูประจำชั้นก็ทำหน้าที่ครูประจำชั้นตามปกติและทำหน้าที่พ่อครู-แม่ครูด้วย แต่งานเช็คชื่อมอบให้ลูก (ศิษย์) หัวหน้ากลุ่ม
  ๕. เชิญผู้ปกครองประชุมร่วมกันปีละ ๑ ครั้ง เป็นอย่างน้อย
  ๖. ก่อนเริ่มรายการทุกครั้งควรทำสมาธิ ๑ นาที
- ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะกิจกรรมเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตพัฒนาบุคลิกภาพและแสดงออกซึ่งศักยภาพของเด็กแต่ละคน ในแต่ละสัปดาห์ ดังนี้

สัปดาห์ที่ ๑

กิจกรรม

แนะนำตนเอง

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อสร้างความคุ้นเคยเบื้องต้นโดยให้รู้จักชื่อซึ่งกันและกัน
๒. เพื่อฝึกมารยาทในการปรากฏตัวหน้าชั้น
๓. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพในการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน

วิธีดำเนินการ

- สร้างกลุ่มสัมพันธ์ ร้องเพลง
- ครูแนะนำตนเองโดยการเขียนชื่อ นามสกุลบนกระดานให้เด็กอ่านออกเสียงชัดเจน
- ให้เด็กออกแนะนำตนเองทีละคน เคารพผู้ฟังโดยการกล่าวคำว่า “สวัสดีค่ะ ครับ”
- ให้ปรบมือเมื่อมีผู้ออกมาแนะนำตนเอง และแนะนำจบ
- สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้ความรัก ความเมตตา
- ให้แต่ละคนออกเสียงให้ชัดเจน
- สนับสนุน ชมเชย ให้กำลังใจและแก้ไขสิ่งที่ไม่ถูกต้อง (บุคลิกภาพ) ต้องยืนตัวตรง เข้าชิดกัน เสื้อผ้าเรียบร้อย ฯลฯ

หมายเหตุ

ฝึกการไหว้ให้ถูกต้อง เป็นรูปแบบเดียวกัน ถ้ามีผู้ปกครองมาร่วมด้วยก็เชิญผู้ปกครองแนะนำ เวลาไม่พอต้องใช้เวลาในคาบต่อไป ก่อนเริ่มกิจกรรมใหม่แนะนำเพิ่มเติมครั้งละ ๑-๒ คน

สัปดาห์ที่ ๒

กิจกรรม

สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและเลือกประธาน

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้พี่น้องรู้จักกันมากขึ้น
๒. คัดเลือกประธาน รองประธาน ผู้ช่วยครูในการดูแลน้องๆ และรับผิดชอบในกิจกรรมบางอย่างที่ครูมอบหมาย

วิธีดำเนินการ

- ก่อนเริ่มกิจกรรมให้นั่งสมาธิ ๑ นาที หรือ
- กิจกรรมเคลื่อนไหวด้วยสมาธิ
- การคัดเลือกประธาน รองประธาน ผู้ช่วย ใช้การเลือกโดยวิธีการประชาธิปไตย
- ผู้ได้รับตำแหน่งออกมาตอบขอบคุณ
- ร้องเพลง “คุณธรรมเด็กไทย”

หมายเหตุ

ครูเตรียมเนื้อเพลงให้ร้องประกอบท่าทาง

สัปดาห์ที่ ๓

กิจกรรม	แนะนำโรงเรียนของเรา
จุดมุ่งหมาย	๑. เพื่อให้นักเรียนภาคภูมิใจในโรงเรียนของตน ๒. เพื่อพัฒนาความสามารถของรุ่นพี่ให้รู้จักการหาข่าวและสื่อความหมายให้รุ่นน้องๆ ฟัง ๓. เพื่อให้ทุกคนสามารถร้องเพลงประจำโรงเรียนได้
วิธีดำเนินการ	- ให้รุ่นพี่ที่มีความสามารถไปหาข้อมูลจากฝ่ายธุรการเกี่ยวกับประวัติของโรงเรียน จำนวนครู-นักเรียน กิจกรรมเด่นของโรงเรียนมาเล่าให้รุ่นน้องๆ ฟัง - ให้นักเรียนบอกความประสงค์ว่านักเรียนต้องการให้โรงเรียนเป็นอย่างไร ฯลฯ
หมายเหตุ	เด็กทุกคนต้องร้องเพลงประจำโรงเรียนได้อย่างชัดเจน คล่องแคล่ว

สัปดาห์ที่ ๔

กิจกรรม	บ้านของข้าพเจ้า
จุดมุ่งหมาย	๑. เพื่อฝึกให้กล้าแสดงออก ๒. เพื่อสร้างความคุ้นเคย ๓. เพื่อให้ครูได้รู้จักเด็กมากขึ้น ๔. เพื่อให้เด็กภาคภูมิใจในบ้านของตน
วิธีดำเนินการ	- ให้แต่ละคน (ครูอาจกำหนดให้แต่ละคนไปเตรียมตัวก่อนหน้าแล้วจับฉลากให้พูด) บ้านอยู่ที่ไหน ประกอบด้วยใครบ้าง ฯลฯ - ครูสรุปว่าบ้านคือ.....บ้านเล็กหรือใหญ่ไม่สำคัญ ให้นักเรียนออกความคิดว่าบ้านใหญ่ได้อย่างไร บ้านเล็กได้อย่างไร พระพุทธเจ้าเคยมีบ้านใหญ่ (ปราสาท) แต่พระองค์ก็ไม่อยู่ - นักเรียนร้องเพลงเกี่ยวกับความรักบ้าน
หมายเหตุ	ครูสรุปเล็กเล็กแต่มีความสุข ไม่ยุ่งยากในการจัดการ จิวแต่แจ้ว (Small is Beautiful)

สัปดาห์ที่ ๕

กิจกรรม	คุณพ่อของข้าพเจ้า
จุดมุ่งหมาย	๑. เพื่อปลูกฝังความรักและความภาคภูมิใจในพ่อของตน ๒. เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและความกตัญญูต่เวทีรู้คุณ ๓. เพื่อให้รู้จักคุณพ่อของเพื่อน (กรณีที่มาพร้อมด้วย)

วิธีดำเนินการ

- ครูตกลงล่วงหน้าก่อนวันมีกิจกรรม ใครจะสมัครพูดก่อน ให้เตรียมตัวมาจากบ้าน อาจจะมีภาพคุณพ่อ
- สิ่งที่นักเรียนอยากให้พ่อทำและปฏิบัติต่อนักเรียน
- นักเรียนรักคุณพ่อน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
- ครูสรุปว่าคุณพ่อคือใคร โดยรวบรวมคำตอบจากกลุ่ม เช่น คุณพ่อ คือ..... คือ.....พยายามหาคำตอบจากนักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วสรุปอีกครั้ง ให้นักเรียนรักคุณพ่อให้มากๆ เพราะท่านให้ชีวิตแก่เรา

หมายเหตุ : ให้เล่าเรื่อง “คุณพ่อของหนู”

สัปดาห์ที่ ๖

กิจกรรม คุณแม่ของข้าพเจ้า

จุดมุ่งหมาย เช่นเดียวกับคุณพ่อ

วิธีดำเนินการ

- เช่นเดียวกับวิธีการจัดกิจกรรม “คุณพ่อของข้าพเจ้า” ระดมพลังสมองคุณแม่คือใคร เช่น คุณแม่คือ.....(นักเรียน).....เพราะร้องเพลงให้เราฟัง คือ.....(ช่างเสริมสวย) เพราะทำผมให้เรา คือ.....(ฯลฯ) เพราะ.....

หมายเหตุ : เพลงพระคุณแม่ ความรักของแม่

สัปดาห์ที่ ๗

กิจกรรม ครูของข้าพเจ้า

จุดมุ่งหมาย ๑. เพื่อปลูกฝังให้มีความรักคุณครู

๒. เพื่อให้คุณครูรู้ว่าเด็กมีความรู้สึกอย่างไรต่อครู

วิธีดำเนินการ

- ให้เด็กแสดงความรู้สึกที่มีต่อคุณครูที่นักเรียนรัก ทำไมจึงรักคุณครูคนนั้น พ่อครูแม่ครูต้องสนับสนุนให้เด็กรักคุณครูทุกคน ตั้งคำถามว่าคุณครูทำอะไรแก่เราบ้าง ให้เด็กแข่งขันเขียนบนกระดานดำให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ คุณครูเป็นผู้.....ให้ทุกคนอ่านออกเสียงดังๆ พร้อมกัน ร้องเพลง “ฉันรักคุณครู” “พระคุณครู” “สุขสันต์วันเกิด”

หมายเหตุ : -

สัปดาห์ที่ ๘

กิจกรรม เพื่อนของข้าพเจ้า

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อปลูกฝังความรักความสามัคคี
  ๒. เพื่อให้รู้จักการช่วยเหลือ รู้จักแบ่งปัน
  ๓. เพื่อให้คุณทราบว่าคุณเด็กแต่ละคนเลือกคบเพื่อนประเภทไหน

วิธีดำเนินการ

- ให้จับฉลากพูดเรื่อง เพื่อนที่ข้าพเจ้ารักมาก คือ.....เพราะ.....ครูสรุปให้ทุกคนรักกัน ช่วยเหลือกัน ให้อภัยกัน

หมายเหตุ : เพลงเพื่อนเอ๋ย บ้านใกล้เรือนเคียง สวัสดิเธอจำ ทำผิดแล้วขอโทษ

สัปดาห์ที่ ๙

กิจกรรม เราชรักเมืองไทย

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักประเทศชาติให้มากขึ้น
  ๒. เพื่อปลูกฝังความเป็นไทย ภาคภูมิใจในวัฒนธรรม แผ่นดินไทย
  ๓. เพื่อให้เกิดความรักความหวงแหนชาติ

วิธีดำเนินการ

- ร้องเพลงชาติให้ชัดเจน เต็มเสียง ออกจากความรู้สึก ทุกคนต้องร้องเพลงชาติได้ อาจให้ออกเสียงเดี่ยวเป็นตัวอย่าง ครูนำเสนอ เราเป็นใคร เกิดที่ไหน ประเทศไทยดีอย่างไร ผืนแผ่นดินนี้ให้ใคร ได้มาอย่างไร ครูเขียนบนกระดาน แผ่นดินนี้ให้อะไรแก่เราบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันระดมพลังสมองคิดให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สรุป.....

หมายเหตุ : เพลงแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง รักเมืองไทย เราสอนเด็กให้รักชาติแต่อย่าให้ “บ้า” ชาติ ต้องรักชาติอื่นด้วย เพราะเป็นคนด้วยกัน ถ้าเรา “บ้า” ชาติ เราจะเกลียดชาติอื่น เราต้องรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

สัปดาห์ที่ ๑๐

กิจกรรม ในหลวงของเรา

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ที่มีต่อพสกนิกร
  ๒. เพื่อหาโอกาสตอบแทนพระคุณพระองค์ท่าน โดยการประพฤติตามเบื้องพระยุคลบาท
- ฯลฯ

วิธีดำเนินการ

- ภาพในหลวงทรงงาน (พระเสโทหลังไหล) เพลงภูมิแผ่นดินนวมินทร์มหाराชา
ให้นักเรียนรวมพลังสมองว่า ในหลวงทรงงานอะไรบ้าง

หมายเหตุ : ในการระดมพลังสมอง ควรแบ่งกลุ่มแข่งขันกัน กลุ่มไหนได้มากที่สุด

สัปดาห์ที่ ๑๑

กิจกรรม เราจะช่วยเหลือประเทศชาติ โดยการเป็นพลเมืองดีได้อย่างไร

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีของประเทศไทย
  ๒. เพื่อให้รู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างมากมาย ประเทศชาติ
ฝากความหวังไว้กับพวกเรา
  ๓. เพื่อให้ตระหนักว่า เราจะเป็นเยาวชนยุคใหม่ที่มีคุณธรรมอย่างน้อย ๙ อย่าง

วิธีดำเนินการ

- ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนระดมพลังสมองในหัวข้อ เราจะช่วยเหลือประเทศชาติ
ได้อย่างไร
- ครูสรุปสาระจากการระดมสมองของนักเรียน
- เปิดเพลงประกอบ

หมายเหตุ : ครูควรย้ำเรื่อง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความรักผู้อื่น ความ
ไม่เห็นแก่ตัว

: เปิดเพลงเด็กดีมีวินัย (คุณธรรม ๙ ประการ) ประกอบ

สัปดาห์ที่ ๑๒

กิจกรรม เรามาช่วยกันประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปากันเถอะ

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้นักเรียนรู้ว่าไฟฟ้า-น้ำมาจากไหน
  ๒. เพื่อให้รู้ว่า ถ้าเราไม่รู้จักประหยัดไฟ อะไรระเกิดขึ้น
  ๓. เพื่อให้รู้ว่า ถ้าเราใช้ไฟมาก คุณพ่อคุณแม่จะลำบากอย่างไร

วิธีดำเนินการ

- ครูมอบหมายให้นักเรียนรุ่นพี่ไปหาข้อมูลแล้วมาพูดให้น้องๆ ฟัง
- ครูช่วยสรุปเน้นให้เห็นวิกฤตการณ์ ถ้าเราไม่ช่วยกันประหยัด
- ถ้าเราใช้น้ำ ใช้ไฟมากคุณพ่อ คุณแม่ต้องทำงานหนัก เพื่อหาเงินมาเสียค่าน้ำ
ค่าไฟ (สงสารคุณพ่อ คุณแม่ ต้องช่วยกันประหยัดน้ำ-ไฟ)

หมายเหตุ : แยกพูดทีละเรื่อง

ให้ช่วยกันแต่งเพลงที่เกี่ยวกับการประหยัดน้ำ

สัปดาห์ที่ ๑๓

กิจกรรม สัตว์เลี้ยงของข้าพเจ้า

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกเรื่องความรักที่มีต่อสัตว์
  ๒. เพื่อให้นักเรียนได้สนใจต่อสิ่งมีชีวิตและรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกับธรรมชาติ

วิธีดำเนินการ

- ครูกำหนดล่วงหน้าให้นักเรียนได้มาเล่าเรื่องสัตว์ที่ตนเองชอบ ทำไมจึงชอบ และจะเลี้ยงดูมันอย่างไร ถ้ามันตายจะทำอย่างไร
- ครูสรุป สัตว์ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ถ้าสัตว์ตาย ครูชี้ให้เห็นสังขารมให้แต่งโคลงกลอนเรื่องสัตว์เลี้ยง

หมายเหตุ : - ท่องโคลงกลอนเกี่ยวกับสัตว์ เช่น แมวเอ๋ย แมวเหมียว

สัปดาห์ที่ ๑๔

กิจกรรม เรามารู้จักพระพุทธรูปกันเถอะ

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้รู้จักศาสนาต่างๆ อย่างย่อๆ
  ๒. เพื่อให้รู้จักศาสนาพุทธ
  ๓. เพื่อให้รู้จักโต๊ะหมู่บูชาอย่างย่อๆ

วิธีดำเนินการ

- จัดเตรียมอุปกรณ์โต๊ะหมู่บูชา ครุภัณฑ์ทุกศาสนา สอนให้คนทำดี คนไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ครูแนะนำพระพุทธรูปและโต๊ะหมู่บูชา และส่งเสริมให้เด็กถามคำถามเกี่ยวกับโต๊ะหมู่บูชา
- ครูสรุปอธิบายความหมายของโต๊ะหมู่บูชา

หมายเหตุ : เปิดเพลงสมาธิประกอบ ให้นั่งขัดสมาธิและแข่งขันใครนั่งได้นานที่สุด

สัปดาห์ที่ ๑๕

กิจกรรม เราตามหาพระพุทธเจ้าองค์จริงกันเถอะ

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้รู้จักพระพุทธเจ้าองค์จริง
  ๒. เพื่อให้รู้ว่าชาวพุทธต้องเป็นผู้มีความสุขสงบ

วิธีดำเนินการ

- ครูให้นักเรียนนั่งขัดสมาธิอย่างพระพุทธรูป ตัวตรง หลังตาเบาๆ มีอวบน้ำตัก ขวาทับซ้าย ทำสมาธิแบบเคลื่อนไหว คือมีสติตามคู่มือ
- ครู “พุทธแปลว่าอะไร” นักเรียน “ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน”

- ครู “ตอนนี้เรารู้ตัวไหม” นักเรียน “รู้ค่ะ ครี”
- ครู “ตอนนี้เราทำอะไรอยู่” นักเรียน.....
- ครู “ตอนนี้เราตื่นหรือหลับ” นักเรียน.....
- ครู “ตอนนี้เราสบายใจไหม” นักเรียน.....
- ครู “เราเป็นพระพุทธเจ้าได้ไหม” นักเรียน.....
- ครูสรุป ขณะใดที่เรา รู้ตัว ตื่นอยู่ แล้วสบายใจ ขณะนี้พระพุทธเจ้าอยู่กับเรา ใครอยากเป็นพระพุทธเจ้าก็ต้องเป็นคนดีก่อนแล้วพระพุทธเจ้าจะมาอยู่ด้วยต่อไปนี้ เราจะเป็นผู้ที่บุตรลูกพระพุทธเจ้าต้องน่ารัก (พูดซ้ำบ่อยๆ)

หมายเหตุ : - เปิดเพลง “พระพุทธคือศาสดา” ประกอบ

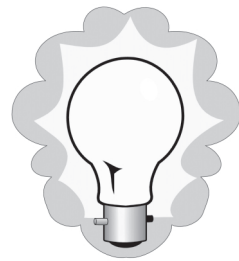
สัปดาห์ที่ ๑๖

กิจกรรม

เราคือใคร มาจากไหน

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตัวเอง
๒. เพื่อให้เด็กนักเรียนคิดมองตัวเอง
๓. เพื่อให้รู้ว่าคนต้องทำดี จึงจะเป็นมนุษย์ได้

วิธีดำเนินการ

- ครูสนทนาทนายปัญหาอะไรเอ่ยตอนเล็กๆ เดิน ๔ ขา โตขึ้นมาเดิน ๒ ขา คนคือใครให้เด็กค้นหาคำตอบด้วยตนเองได้อย่างหลากหลาย
- ครูสรุป พระพุทธองค์ทรงสอน คนคือ สัตว์โลกชนิดหนึ่ง ครูให้เด็กสมมติเป็นสัตว์ต่างๆ แล้วออกเสียงตามที่ตนต้องการจะเป็น
- ครูสรุป คนต่างกับสัตว์ เพราะคนสามารถทำความดีจนกลายเป็นมนุษย์ได้ มนุษย์ต้องคิดดี พูดดี ทำดี ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ

หมายเหตุ : เปิดเพลงเป็นคนหรือเป็นมนุษย์ประกอบ

สัปดาห์ที่ ๑๗

กิจกรรม เกิดเป็นคนโหดได้อย่างไร

- จุดมุ่งหมาย**
๑. เพื่อให้รู้ว่าคนโหดดีกว่าสัตว์อื่นๆ
  ๒. เพื่อให้รู้ว่าคนกับสัตว์มีความต้องการเหมือนกัน ๔ อย่าง
  ๓. เพื่อให้รู้ว่าถ้าคนทำไม่ดี สัตว์จะมีค่ามากกว่า

วิธีดำเนินการ

- ครูให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าคนโหดดีกว่าสัตว์อย่างไร
- ให้ทุกคนใช้ความคิดว่าคนกับสัตว์ต้องการอะไรเหมือนกัน (กิน นอน สืบพันธุ์ หนีตาย กลัวตาย)
- ภาพคนติดยา ภาพสุนัขที่น่ารัก ให้เด็กเปรียบเทียบว่าใครมีค่ามากกว่ากัน
- ให้เด็กเปรียบเทียบและภาคภูมิใจในการทำดี และเลื่อนขั้นตนเองให้เป็นมนุษย์ให้ได้

หมายเหตุ : ครูควรมีภาพคนและสัตว์เปรียบเทียบกัน ทบทวนเพลงเป็นคนหรือเป็นมนุษย์

เพลงเสนอแนะประจำสัปดาห์

สัปดาห์ที่ ๑

๑. เพลงกลุ่มสัมพันธ์

ยินดีที่รู้จัก เพื่อนรักขอเชิญร่วมจิต เรายรักกันฉันท์มิตร เพื่อสนิทเรามารักกัน ไฉไลเนื้อ
หน้อยเอ๋ย เท็มทะเลเล็มเท็มเท็ม

สัปดาห์ที่ ๒

๒. เพลงคุณธรรมเด็กไทย

เด็กดีมีวินัย สติมั่น กตัญญู เมตตา อุดม ซื่อสัตย์ ประหยัดทุกคน ขยันพึ่งตน ไม่เห็น
แก่ตัว

สัปดาห์ที่ ๓

๓. เพลง “บ้าน”

ตัวฉันมีบ้านหลังหนึ่ง	เป็นที่กินที่นอนสนุกหนักหนา
ฉันรักพ่อแม่ทุกเวลา	รู้ทำหน้าที่ไม่ระอา
ตัวท่านนั้นหนา	เป็นแบบอย่างที่ดี
ครอบครัวสุขสมฤทัย	ต่างให้อภัยรักใคร่ปรองดอง
สมตั้งใจปอง	ฉันสุขใจจริง

๔. เพลง “บ้าน”

ตัวฉันมีบ้านหลังหนึ่ง	เป็นที่พักที่พึ่งสบายอุรา
ฉันชอบเลี้ยงเป็ดและเลี้ยงปลา	ปลูกผักขายหญ้าเอาไว้กิน
หนอละหนอบ้านดูงามตา	เป็นสุขหนักหนาเมื่ออยู่บ้านเรา
ลา ล่า ล้า ล้า ลา ล่า ลา	ลา ละ ลา ละ ลา ลา ลา
แสนสุขหนักหนาในบ้านเราเอ๋ย	

สัปดาห์ที่ ๖

๕. เพลง “ความรักของแม่”

(พูด) แม่จ๋า แม่เป็นผู้มีพระคุณต่อหนู แม่ยอมลำบาก ยอมอดทนเพื่อหนูทุกอย่าง หนูรักแม่ หนูขอบูชา และขอเทิดทูนดวงใจของแม่ชั่ววันรันดร์

ความรักของแม่ที่มีต่อหนู	สวยสดงามทรูกว่ารักผู้ใด
ความรักของแม่มั่นคงกว่าใคร	รักแม่กว้างไกลกว่าผืนธรณี
เมื่อยังเล็กอยู่แม่เฝ้าถนอม	ถึงจะผ่ายผอมไม่ยอมหน่ายหนี
ห่มเทเลียงลูกหวังปลุกชีวี	หวังให้ลูกนี้เติบโตขึ้นมา
หยาดน้ำนมบางครั้งต้องตรมผสมน้ำตา	บางครั้งยากจนแม่ทนไฝหา
เลิศเลอล้ำค่า	แม่เลี้ยงลูกมาด้วยความหวังใย
ความรักของแม่ที่มีต่อหนู	ทุกอย่างลูกรู้อยู่อยู่แก่ใจ
ดวงใจของลูกผูกพันแม่ไว้	ขอเทอดทูนใจแม่ไว้วันรันดร์

สัปดาห์ที่ ๘

๖. เพลง “เพื่อนเอ๋ย”

เพื่อนเอ๋ยเรามาเป็นเด็กดี	ทุกๆ ที่จึงมีแต่ความเมตตา
รักพ่อแม่และพี่น้องให้ทั่วถึง	และคุณครูผู้อบรมเรา
แต่อย่าลืมๆ เพื่อนในห้องเรียน	เพื่อนบ้านใกล้เคียงต้องดีต่อกัน
แต่อย่าลืมๆ เพื่อนในห้องเรียน	เพื่อนบ้านใกล้เคียงต้องดีต่อกัน

๗. เพลง “สวัสดิ์เธอจ๋า”

สวัสดิ์เธอจ๋า เรามาพบกัน เธอกับฉันสวัสดิ์

สัปดาห์ที่ ๙

๘. เพลง “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”

ไม่มีแผ่นดินไหน
 เศรษฐกิจสังคมดี
 ไม่มีแผ่นดินไหน
 พัฒนาเสริมสร้างไทยผอง
 พระประมุขคือขวัญชาติ
 เป็นบ้ำหล่อหลอมดวงใจ
 สุขจริงแผ่นดินฉัน
 การศึกษาอนามัยท้องถิ่น
 ไม่มีชนชาติใด
 สงบสว่างเรืองรอง
 ทำงานให้สนุกสนาน
 ทำดีเพื่อความดีล้ำ
 พระสัพพัญญูครูของโลก
 อริยสัจจจัดทุกขั้ไกล
 สุขจริงแผ่นดินฉัน
 ปฏิบัติบูชานิจศีล

ที่จะให้ความสุขเสรี
 เท่าแผ่นดินนี้แผ่นดินทอง
 ร่วมใจรักใคร่ปรองดอง
 เท่าพี่น้องของแผ่นดินไทย
 ธรรมิกราชพระเกียรติเกริกไกร
 ประชาธิปไตยรักษาแผ่นดิน
 บัจจุบันนี้พอยู่พอกิน
 ให้โลกได้ยินนี้ “แผ่นดินทอง”
 จิตใจสะอาดทั้งผอง
 เท่าพี่น้อง “แผ่นดินธรรม”
 เบิกบานเพราะปฏิบัติธรรม
 ความซื่อไม่ทำนำจิตสโตไส
 พันทุกขั้โคก โลก โกรธ หลง
 ธรรมาธิปไตยรักษาแผ่นดิน
 ศีลธรรมนั้นใฝ่ใจถวิล
 ให้โลกได้ยินนี้ “แผ่นดินธรรม”

สัปดาห์ที่ ๑๐

๙. เพลง “ภูมิแผ่นดิน นวมินทร์มหาราชา”

บุญของแผ่นดินไทย พ่อหลวงบันดาลให้ ที่ในยุงฉางมีข้าว
 น้ำรินดินดีใครเล่า ทุกข์ใดเห็นไปบรรเทา ด้วยพระบาท
 เกือบศตวรรษ ๖ นำไทยทั้งชาติ พันภัย
 แผ่นดินถิ่นเมืองทอง ผ่านพันโผยภัยเนืองนอง พระทรงคุ่มครองไทยไว้
 ๖ เป็นพลังแผ่นดิน สมานพลังชีวินของชนชาวไทย
 อุ่นใจไพร่ฟ้า พระบุญญาเกริกไกรภูมิพลมหาราชา
 *(ข้า) อ้อองค์สุริย์ศรีมีธรรมส่อง ปกครองอย่างทรงพระเมตตา
 ดุจบิดรเหล่าประชา ทุกข์ร้อนใดใดกรายมา ไร่ฟ้าเป็นดังฝนดับไฟ
 ภูมิใจไทย ร่วมร้อยหัวใจร่วมใฝ่ร่วมหวัง ภูมิพลังแผ่นดินถิ่นนี้ยิ่งใหญ่
 ภูมิประวัติ ประชาชาติภูมิไผท ภาคภูมิประชาชัย ภูมิพลังแผ่นดิน
 เทิดไท้ นบโน้มเทิดทูน ๖ เทนือเกล้า สราญนานเนาททัยสุขล้ำสมจินต์
 เพรศแพร้วพิพัฒน์ เกทภัยพ่ายแพ้สิ้น นวมินทร์มหาราชาภูมิพล *(ข้า)

สัปดาห์ที่ ๑๔

๑๐. เพลง “สมาธิ”

มือกุมกันแล้วก็ยืนตรงๆ ยืนหนอ ยืนหนอ ยืนหนอ ยืนตรง (เตรียมนั่ง)
 (นั่ง) นั่งขัดสมาธิให้ดี สองมือวางทับกันทันที หลับตา นั่งตัวตรงซึ ตั้งสติให้ดีภาวนาในใจ
 พุท...โธ...พุท...โธ...พุท...โธ...

สัปดาห์ที่ ๑๕

๑๐. เพลง “พระพุทธคือศาสดา”

พระพุทธคือศาสดา	องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระธรรมคือคำกล่าว	สั่งสอนเราชาวพุทธทั่วไป
พระสงฆ์เราต้องนบไหว้	เพราะท่านสอนให้เรารู้ชั่วดี

สัปดาห์ที่ ๑๖

๑๒. เพลง “เป็นมนุษย์หรือเป็นคน”

เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง	เหมือนหนึ่งยังมีดีที่แหวขน
ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน	ยอมเสียที่ที่ตนได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ	ถ้ามีครบควรเรียกมนุษย์
เพราะพูดถูก ทำถูก ทุกเวลา	เปรมปรีดาคืนวันสุขสันต์จริง
ใจสกปรก มีดมัวและร้อนร่า	ใครมีเข้าควรเรียกว่าผีสิง
เพราะพูดผิด ทำผิด จิตประวิง	แต่ในสิ่งนำตัวกลัวอบาย
ดูเถิดถ้าใครไม่ยกตน	จงรีบยกใจตนรีบชวนขวย
ให้ใจสูงเสียได้ก่อนตัวตาย	ก็สมหมายที่เกิดมาอย่าเชื่อนอย

๕. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๕. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การเตรียมเรื่องกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนจะจัดกิจกรรมนักเรียน โดยการจัดตั้งเป็นชุมนุมได้มากน้อยขนาดไหนขึ้นอยู่กับความพร้อม ความสามารถเฉพาะตนของครูในโรงเรียน เมื่อหาได้แล้วครูเหล่านั้นจะคิดตั้งชุมนุมขึ้นมาเอง โดยให้มีโอกาสประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง บอกชื่อชุมนุม จุดมุ่งหมาย ประโยชน์ วิธีการ ฯลฯ จำนวนสมาชิกที่รับได้ เมื่อเริ่มโครงการทำนั้นก็ตกลงกับสมาชิกช่วยกันเขียนโครงการเพื่อนำไปใช้ได้ทั้งปี และประเมินผลเมื่อมีการจัดนิทรรศการประจำปี หรือนักเรียนที่มีความสนใจในกิจกรรมที่ตนเองชอบ แล้วนำเสนอ ขอให้ครูช่วยเป็นที่ปรึกษา

ตัวอย่างการเขียนแผนกิจกรรมชุมนุม ชุมนุมก้าวทันโลก

คาบที่	เนื้อเรื่องและรายการ	จุดมุ่งหมาย
๑	<p>สร้างบรรยากาศการเข้าอยู่ชุมนุมเดียวกันโดย ๑) ครูเขียนชื่อ นามสกุลตนเองบนกระดานดำ เป็นการแนะนำตนเอง ๒) ให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง สอนมารยาทในการแนะนำตนเอง ใช้ยกมือไหว้ตามมารยาทไทย นอกจากนั้น ครูย้าให้นักเรียนเห็นว่าการไหว้ซึ่งกันและกันนั้นเป็นการดีสำหรับผู้ยกมือไหว้ เพราะเป็นการละทิวี่มานะประโยชน์เกิดขึ้นสำหรับผู้ไหว้มากกว่าผู้รับไหว้</p> <p>เมื่อแนะนำตนเองยกมือไหว้ให้นักเรียนทั้งชั้นปรบมือแสดงอาการต้อนรับ ขอให้นักเรียนทำให้จริงจ้งอย่าทำให้เป็นการเล่นหัวข้อแนะนำควรประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ชื่อ นามสกุล อาชีพบิดา มารดา พี่น้องและบุคคลในครอบครัว ๒. ประสบการณ์ที่ประทับใจ ๓. สุภาชิตประจำตัว และแผนการในอนาคต <p>ครูสรุปและแจ้งวัตถุประสงค์ในการที่นักเรียนมาเข้าชุมนุมนี้ว่าต้องการจะให้สมาชิกในชุมนุมเป็นผู้ตื่นตาตื่นใจในการเมืองโลกในแง่มุมต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งอื่นๆ ที่น่าสนใจ ที่สมาชิกจะต้องช่วยกันและแสวงหา มาอภิปรายกันในชั้นชั่วโมง กิจกรรมนี้</p>	<p>สร้างความคุ้นเคยในห้องเรียน</p> <p>มนุษย์สัมพันธ์</p> <p>ให้รู้จักการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย</p>

คาบที่	เนื้อเรื่องและรายการ	จุดมุ่งหมาย
	<p>ครูให้นักเรียนเสนอแนะเรื่องที่น่าสนใจอื่นๆ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการอภิปรายในคาบต่อไป แหล่งข้อมูลที่เราจะหาได้คือจากหนังสือพิมพ์เป็นส่วนมาก ให้นักเรียนไปทำความเข้าใจกับหนังสือพิมพ์ที่มีในที่ต่างๆ ไป</p>	
๒	<p>ครูที่ปรึกษาแจ้งว่าจะเลือกคณะกรรมการชุมนุมประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ รวม ๓ คน ครูขออาสาสมัคร ๑ คน ให้ช่วยเขียนกระดาน ครูชี้แจงคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการชุมนุม ให้นักเรียนช่วยกันเสนอชื่อหรือให้นักเรียนสมัครด้วยตนเอง เรียกว่า ผู้เข้าสมัครรับเลือกตั้ง (Candidate) จำนวน ๙ คน เขียนชื่อไว้บนกระดานดำ ครูให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนออกมาปราศรัยให้เพื่อนๆ ได้ฟังความคิดเห็น ครูเสนอให้รู้จักการยื่นปราศรัย การรู้จักประมอให้เกียรติแก่ผู้ปราศรัย ครูให้สิทธิเลือกตั้งโดยเพื่อนๆ เขียนชื่อผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการรวม ๓ คนลงในกระดาษที่แจกให้ ขออาสาสมัครอีก ๒ คน ขานชื่อให้ผู้รับเลือกอีกคนหนึ่งช่วยตรวจความถูกต้อง รวมคะแนนสรุปผลให้ผู้ชนะการเลือกตั้งออกมากล่าวคำขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง</p>	<p>ให้รู้จักการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย</p>
๓ - ๔	<p>วิเคราะห์ลักษณะหนังสือพิมพ์ วารสาร แมกกาซีน ให้นักเรียนช่วยกันหารายชื่อหนังสือพิมพ์เขียนแต่ละฉบับลงบนกระดานดำ ให้อภิปรายลักษณะเด่น และสิ่งที่ควรแก้ไข</p> <p>การเลือกอ่านหนังสือพิมพ์ที่ดี มีคุณค่า ครูสั่งให้ นักเรียนนำหนังสือพิมพ์เก่าๆ มาคนละ ๑ ฉบับ</p>	<p>ให้รู้จักสังเกตและเลือกอ่านหนังสือที่มีคุณค่า</p>

คาบที่	เนื้อเรื่องและรายการ	จุดมุ่งหมาย
๕	ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาแสดงท่าทางเลียนแบบการโฆษณาจากทีวี จากหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนมีอยู่ ให้ช่วยกันทำรายการสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย ให้ช่วยกันอภิปรายครูเน้นเรื่องการเสียเปรียบดุลการค้า เนื่องจากสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย ครูพูดเรื่องส่วนเกินของวัสดุที่เราหลงคำโฆษณาทางทีวี	ให้รู้จักส่วนเกินของชีวิตและไม่ไปยึดมั่นถือมั่นในวัตถุ
๖	ให้ช่วยกันจัดรายชื่อสินค้าผอนส่งที่แพร่หลายในขณะนี้ เขียนไว้บนกระดานดำให้ช่วยกันชี้ผลดีและผลเสีย อัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่าย ความจำเป็นมากน้อยที่ต้องผอนสินค้านั้นๆ ทางเลือกซึ่งนักเรียนจะต้องตัดสินใจเอง หลังจากการอภิปรายแล้ว (ส่งการบ้านให้อ่านข่าวหน้าหนังสือพิมพ์หน้าหนึ่งกำหนดตัวบุคคลออกมาเล่าในสัปดาห์ต่อไป)	ให้เห็นผลร้ายของการซื้อสินค้าเงินผอน
๗	ผู้แทนกลุ่มออกมาเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนี้จากหน้าหนังสือพิมพ์ หน้า ๑ ครูนักเรียนช่วยกันสรุป ทำดี-ดี ทำชั่ว-ชั่ว และพูดถึงกฎแห่งกรรม ชี้ให้เห็นว่า คำสั่งสอนของพระพุทธองค์นั้นเป็นสิ่งที่ เป็นสัจจะจริงแท้และแน่นอน	ละชั่ว ประพฤติดี ให้รู้จักกฎแห่งกรรม และรักการอ่าน
๘	แบ่งกลุ่มนักเรียนอภิปรายข่าวในหนังสือพิมพ์ โดยไม่ให้ซ้ำกัน ให้หัวหน้ากลุ่มมารายงานแสดงความคิดเห็นจากบทความที่อ่าน ชี้ให้เห็นความแตกต่างของคนโดยหน้าที่ แต่เท่าเทียมกัน โดยความเป็นมนุษย์	ให้รู้จักหน้าที่อันแท้จริงของมนุษย์
๙	ครูเปิดเทปเพลงร่วมสมัยแล้วช่วยกันวิจารณ์เพลงแต่ละเพลงในแง่ของคุณธรรม ศีลธรรม ให้ช่วยกันสรุปสภาพของสังคมจากบทเพลง	ให้เห็นว่าศีลธรรมถูกทำลายโดยทางอ้อมเช่น จากบทเพลง

คาบที่	เนื้อเรื่องและรายการ	จุดมุ่งหมาย
๑๐	ได้วาที “ผู้หญิงก้าวหน้ากว่าผู้ชาย” หลังจากได้วาทีแล้ว ครูสรุปความเป็นหญิงเป็นชายเป็นสมมติลัจจะ แท้จริงแล้วทั้งหญิงและชายต้องช่วยกันสร้างสรรค์ตนเอง สังคม และประเทศชาติเท่าๆ กัน	ให้เห็นว่าทุกคนต่างมีหน้าที่และต้องพึ่งพาอาศัยกัน ครูเน้นให้เห็นความเหมือนกันของความเป็นหญิงและชาย
๑๑	วิเคราะห์ภาพยนตร์ไทย ละครจากทีวี ประโยชน์ที่ได้จากการชมภาพยนตร์ ละครจากทีวี และวิธีดีและผลเสียจากการดูทีวี	ให้รู้จักเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
๑๒	วิจารณ์ภาพยนตร์ไทยและเทศในแง่ของคุณธรรมว่าเรื่องใดระยะนี้ที่ให้ประโยชน์หรือข้อคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี ให้นักเรียนช่วยกันเลือกรายชื่อภาพยนตร์ลงบนกระดาน เช่น เรื่อง ทำลิขิต ธรรมะติดปีก เป็นต้น ตามยุคสมัย	ให้เห็นว่าแม้แต่ชื่อเรื่องภาพยนตร์ก็มีอิทธิพลต่อจิตใจ คุณธรรมเป็นอย่างยิ่ง
๑๓	ให้นักเรียนช่วยกันเขียนรายชื่อรถยนต์ที่มีในเมืองไทยยกปัญหาเรื่องการใช้รถใช้ถนน ความสิ้นเปลืองของเชื้อเพลิง ตลาดรถยนต์ในเมืองไทย การเสียเปรียบดุลการค้า เร่งเร้าให้นักเรียนรู้จักประหยัด ซึ่งให้เห็นประเทศที่เขารู้จักประหยัดเชื้อเพลิง ผลเสียของการใช้รถยนต์มาก ๆ	ให้นักเรียนรู้จักประหยัด
๑๔	สนทนาเรื่องสถานที่ที่นักเรียนควรหลีกเลี่ยง	ให้รู้จักเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับวัยว่าที่ไหนควรจะไป

คาบที่	เนื้อเรื่องและรายการ	จุดมุ่งหมาย
๑๕	บทบาทของหุ่นยนต์ที่จะเข้ามาแย่งตลาดแรงงานมนุษย์	ให้เห็นว่าโลกอนาคตกำลังก้าวไปไกล เราจะปรับตัวอย่างไรให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและทันโลก

หมายเหตุ ทุกชุมนุมครู-นักเรียนต้องวางแผนไว้ล่วงหน้า หาอุปกรณ์ และข้อมูลให้ทันกับเหตุการณ์ที่จะเข้ากิจกรรม

**มีลาภยศ สุขทุกขัปรารถ สรรเสริญนินทา
เสื่อมลาภเสื่อมยศ เป็นกฎธรรมดา อยามิวโตกา นิกว่า “ซังมึน”**

๖. กิจกรรมอื่นๆ

๖. กิจกรรมอื่น ๆ

นอกจากกิจกรรมที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ยังมีกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่โรงเรียนสมควรดำเนินการทั้งโรงเรียนดังนี้

๑. กิจกรรมวันสำคัญ

๑.๑ กิจกรรมวันไหว้ครู

ประเพณีการจัดกิจกรรมวันไหว้ครูได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก นั่นคือโรงเรียนต่างๆ ได้จัดให้มีการประกวดพาน ซึ่งทำให้เกิดความสิ้นเปลืองเป็นอย่างมาก การจัดพานบูชาครูนั้นเป็นของดีแน่นอน แต่เท่าที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ นักเรียนจะเก็บเงินรวมกันแล้วมอบหมายให้เพื่อนเพียง ๒-๓ คน เป็นคนจัดพานเข้าประกวดกัน (ประกวดพาน) หลังจากนั้นก็นำไปทิ้ง บางแห่งขณะนี้ลงทุนซื้อดอกไม้ (กล้วยไม้) ราคาแพงๆ เพื่อนำไปไหว้ครู

เพื่อให้การไหว้ครูได้ผลตามเจตนาดั้งเดิม คือ นักเรียนได้ซาบซึ้งในพระคุณของครู เคารพรัก และมีความภาคภูมิใจในตัวครู ทุกครั้งที่มีการไหว้ครูประจำปี โรงเรียนควรเตรียมการล่วงหน้าให้คณะกรรมการนักเรียนได้จัดทำประวัติการไหว้ครู จัดนิทรรศการ หรือบรรยายหน้าเสาธง ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำเพิ่มเติมว่า การไหว้ครูจัดขึ้นเพื่ออะไร ทำไมจึงต้องใช้ดอกไม้ ธูปเทียน แพรก ดอกมะเขือจัดพาน และชักชวนเพื่อนๆ ให้นำดอกไม้เล็กๆ น้อยๆ หรือสิ่งใดก็ได้ที่ไม่ต้องซื้อหามา คารวะครูที่ตนเคารพรัก (ก่อนทำพิธีในห้องประชุม) พิธีในห้องประชุมเท่าที่จะจัดได้นอกเหนือจากที่โรงเรียนเคยจัดเป็นประจำคือ

- นิมนต์พระสงฆ์บรรยายความสำคัญของครู
- เชิญผู้ปกครองและผู้มีเกียรติแจกทุนการศึกษา
- ประกาศเกียรติคุณ ครูดีเด่นด้านต่างๆ
- นักเรียนสวดดีพระคุณครู (จัดโดยคณะกรรมการนักเรียนและอาจารย์ฝ่ายภาษาไทย)
- ร้องเพลงหมู่พระคุณครู
- ละครเพื่อครู
- ประกาศขวัญใจนักเรียน (จัดโดยคณะกรรมการนักเรียน)
- กิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นการเทิดพระคุณครู
- ประกวดเรียงความ “คุณครูที่ข้าพเจ้ารัก” (ประกาศวันไหว้ครู)

กิจกรรมวันไหว้ครูนี้ จะประสบผลสำเร็จ เกิดความศรัทธาได้ผลคุ้มค่า ถ้าได้มีการเตรียมการอย่างดี และมอบการวางแผนทั้งหมดให้คณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีครูช่วยเหลืออยู่อย่างใกล้ชิด

๑.๒ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา

กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนานั้นจัดได้หลายรูปแบบ เขียนขึ้นให้โรงเรียนเลือกทำตามความเหมาะสม แต่โรงเรียนควรยึดหลักประหยัด และเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม กับสภาพของโรงเรียน แต่สิ่งทีโรงเรียนจะจัดทำได้โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณเลย คือ

- กิจกรรมการสวดมนต์แผ่เมตตาประจำวัน (อย่างถูกต้อง)
- กิจกรรมการนำนักเรียนถวายอาหารเพลที่วัดในวันที่กำหนดประจำสัปดาห์โดยการหมุนเวียนกันไป ๑ หรือ ๒ ห้องต่อวันที่กำหนดในสัปดาห์
- กิจกรรมการบรรยาย หรือเล่านิทานธรรมะ ในวันธรรมสวนะ (หน้าเสาธง)

อนึ่ง ในวันสำคัญทางศาสนานั้นโรงเรียนส่วนมากได้จัดทำในรูป การจัดนิทรรศการ เป็นส่วนมาก เน้นเรื่องทางวัตถุ โรงเรียนควรเปลี่ยนแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาธรรมศาสนานั้นๆ ให้ลึกซึ้งมากขึ้น ให้เกิดความศรัทธาในพระศาสดานั้นๆ และประพฤติปฏิบัติตามจำเป็น ต้องมีเครื่องมืออื่นๆ อีก เช่น

- ป้ายคติธรรม
- การแสดงละคร
- บทเพลง
- นิทาน
- บทสวด
- การไต่वाที่
- อภิปราย
- การสร้างจิตสำนึกอันดีงามในเรื่องศาสนสัมพันธ์ เยาวชนศาสนาอื่นก็ควรได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกในเรื่องศาสนาของตนด้วยตามโอกาสวันสำคัญของเขา

ฯลฯ

สิ่งต่างๆ ดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือในการกล่อมเกลาเยาวชนให้เป็นคนอ่อนโยน

๑.๓ วันบุคคลสำคัญ

ในการจัดเทิดทูนคุณความดีของบุคคลที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมและโลกนั้น นอกจากการจัดนิทรรศการแล้ว ควรได้มีกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนได้ทำงาน และเกิดความศรัทธาในบุคคลต่างๆ ดังกล่าว โดยการจัดแสดงละคร การจัดการอภิปราย การให้นักเรียนเขียนบทความประกวด การอ่านบทความเทิดทูนคุณความดี ฯลฯ

๑.๔ วันแม่ วันพ่อ

โรงเรียนได้กำหนดวันที่ ๑๒ สิงหาคม และ ๕ ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันแม่และวันพ่อ การจัดวันแม่และวันพอก็เช่นเดียวกับการจัดวันบุคคลสำคัญไม่ควรเป็นแต่เพียงการจัดนิทรรศการในวันนี้ ควรนิมนต์พระสงฆ์ วิทยากร คุณพ่อหรือคุณแม่ของนักเรียนมาโรงเรียน โดยมีกิจกรรมต่างๆ เช่น

- พระสงฆ์บรรยายพระคุณของแม่ (พ่อ)
- วิทยากรบรรยายการเลี้ยงดูลูก
- ร้องเพลงพระคุณแม่ (พ่อ)
- แม่ (พ่อ) แสดงความรู้สึก
- ทำพิธีแสดงความกตัญญู
- ให้ลูกนำของขวัญเล็กๆ น้อยๆ ไปมอบในวันนี้
- ประกวดลูกกตัญญู

ฯลฯ

๑.๕ วันกีฬาโรงเรียน

งานกีฬาของโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่ทุกคนในโรงเรียนได้ทำงานกันอย่างทั่วถึงได้แสดงออกซึ่งความถนัดของแต่ละคน เป็นงานซึ่งคณะต่างๆ ได้แสดงความสามารถที่จะให้คณะของตนมีความดีเด่นทั้งทางด้านกีฬา กองเชียร์ การจัดพาเหรด การประกวดเพลงเชียร์ ความอดทน ความมีน้ำใจ ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ฯลฯ

สิ่งควรคำนึงในการจัดกีฬาโรงเรียนหรือระดับจังหวัดก็ตาม โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความสิ้นเปลือง เพราะเท่าที่ปรากฏโรงเรียนต่างๆ จะใช้เงินเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับการแต่งกาย นอกจากการไม่ประหยัดแล้ว นักเรียนจะติดนิสัยฟุ่มเฟือย ผู้บริหารจะต้องหาทางป้องกันเรื่องนี้อย่างเข้มงวด เพื่อปลูกฝังความประหยัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งกายในการเดินพาเหรด

กีฬาของโรงเรียนจะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ถ้ามีการควบคุมอย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำ สอนให้มีน้ำใจนักกีฬาอย่างแท้จริง และให้เห็นความสามารถของเด็กจากการทำงานในรูปแบบของงานคณะ

๑.๖ กิจกรรมบริการชุมชน

การบริการชุมชนอื่นๆ ล้วนเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการฝึกความเสียสละของนักเรียนในโรงเรียน ยกตัวอย่างถ้านักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนเก็บกวาดสิ่งรกรุงรังหน้าโรงเรียน และมอบหมายให้ทำเป็นกิจวัตรประจำวันก็เป็นงานบริการชุมชนอย่างหนึ่ง เพราะทำให้ผู้อื่นสบายใจ งานบริการชุมชนอย่างอื่นโรงเรียนก็ได้ปฏิบัติอยู่แล้ว

ข้อสังเกต โรงเรียนต่างๆ จะทำโทษนักเรียนโดยการเก็บขยะ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียน

เข้าใจผิดว่าการเก็บขยะเป็นของน่าละอาย โรงเรียนควรปลูกฝังความคิดว่าการเก็บขยะนั้นเป็นงานที่มีเกียรติ ดังนั้นจึงไม่ควรทำโทษคือการให้เก็บขยะ แต่ถ้าจะให้ช่วยเก็บก็ชี้แจงให้เข้าใจ

๑.๗ กิจกรรมวันปีใหม่

กิจกรรมวันปีใหม่เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกโรงเรียนปรารถนาจะจัดเมื่อถึงวันนั้น เพื่อปลูกฝังความรักชาติ ความเสียสละและรู้จักแบ่งปันความสุขให้ผู้อื่นในขณะที่ตนเองกำลังจะสนุกสนานกัน โรงเรียนอาจจะใช้โอกาสนี้ให้คณะกรรมการนักเรียนได้วางแผนงานที่จะจัดงานปีใหม่และงานสู่แนวหน้า (จัดงานหาเงินช่วยทหารตำรวจ ฯลฯ) ในเวลาเดียวกัน โดยชี้แจงให้เห็นว่า ในขณะที่เรากำลังสนุกสนานกันนั้น เพื่อนร่วมชาติที่อยู่แนวหน้าหรือผู้ที่ทำหน้าที่เพื่อผู้อื่นกำลังได้รับความลำบาก ให้คณะกรรมการนักเรียนได้ดำเนินงานเพื่อหาเงินช่วยเหลือผู้อื่นด้วย อาจจะเป็นการจัดละคร หรือขอบริจาคสิ่งของเครื่องใช้จัดส่งให้ทหารหรือตำรวจ การจัดทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้นักเรียนรู้จักการทำงานอย่างเสียสละ รู้จักการประสานงาน ฯลฯ

๑.๘ วันเด็กแห่งชาติ

เราสามารถปลูกฝังความนึกคิดในวันเด็กแห่งชาติได้อย่างไรบ้าง นอกจากการฟังสาส์น นายกรัฐมนตรี และให้เที่ยวเตร่ตามที่เคยปฏิบัติแล้ว โรงเรียนควรจัดกิจกรรมสำหรับเด็กให้แก่เด็ก และในโอกาสเดียวกันก็ให้เด็กได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนว่าต้องช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และมีความกล้าในทางที่ถูกที่ควร กิจกรรมวันเด็กควรประกอบด้วย

- การฟังสาส์นจากนายกรัฐมนตรี
- ยกย่องเด็กที่ทำดีทางด้านต่างๆ
- ให้เด็กส่วนหนึ่งไปบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น เช่น ไปจัดกิจกรรมให้กับเด็กที่เล็กกว่า
- เลือกขวัญใจครู
- เด็กแสดงความสามารถ

ฯลฯ

๒. โครงการที่ควรดำเนินการ

๒.๑ โครงการเสียงธรรม

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจควบคู่กับความเจริญทางด้านวัตถุ เพราะภาวะทางเศรษฐกิจผันแปรไป เด็กขาดความอบอุ่นทางครอบครัว สังคมที่บ้านเสื่อมโทรมทำให้มีผลต่อปัญหาทางสังคม เสียงธรรมเป็นวิธีหนึ่งในการสอนธรรมแก่เด็กโดยทางอ้อม โดยใช้แนวทางของศาสนามาประพันธ์เป็นบทเพลง

วัตถุประสงค์

- (๑) เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจคนให้อ่อนโยนลง
- (๒) เพื่ออบรมหรือส่งเสริมทางด้านจิตใจ
- (๓) เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน
- (๔) เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา

เป้าหมาย นักเรียนสนใจในธรรมะ สังคมมีความเจริญทางด้านจิตใจ

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ หัวหน้าหมวดกิจกรรม หัวหน้าหมวดสังคมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการนักเรียน

ระยะเวลา ตลอดปีการศึกษา

วันเริ่มโครงการ   เปิดภาคเรียน

วันสิ้นสุดโครงการ   ปิดภาคเรียน

วิธีการดำเนินงาน

- (๑) เปิดเทปเกี่ยวกับเพลงธรรมะให้นักเรียนฟังในตอนเช้า ก่อนเข้าชั้นเรียนและในเวลาพัก ในกรณีที่ทางโรงเรียนยังไม่มีเทปเพลงธรรมะ ให้ทางโรงเรียนติดต่อมูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ ๖๘/๔ ตรอกเสถียร ถนนตะนาว กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๒๒๔-๗๔๑๗ หรือองค์การคำ
- (๒) ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลงธรรมะเป็นครั้งคราว หลังจากเคารพธงชาติแล้ว
- (๓) ให้ครูผู้สอนวิชาศีลธรรมสอดแทรกเพลงธรรมะในชั่วโมงเรียนให้สอดคล้องกับบทเรียน
- (๔) ให้ครูที่สอนวิชาดนตรีเลือกเพลงที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และชีวิตสอดแทรกด้วย

ตัวอย่างคติธรรม

การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม

องมีความสุขกับการทำงาน

มิใช่รอความสุขจากผลของงาน

- (๕) ถ้ามีการทำกิจกรรมใดๆ ที่เป็นหมู่คณะก็ดี ทั้งโรงเรียนก็ดีให้มีการสอดแทรกเพลง ธรรมะด้วย
- (๖) สนับสนุนครูหรือนักเรียนที่มีความสามารถทางดนตรี ในการประพันธ์เพลง ทั้ง เนื้อร้องและทำนองที่ส่งเสริมศีลธรรม และนำเพลงนั้นมาบันทึกเทป และมีการ ประกวด
- (๗) เปิดเทปธรรมะที่น่าสนใจ โดยมอบหมายให้นักเรียนควบคุม
- (๘) ให้นักเรียนรู้จักเลือกเพลงที่ส่งเสริมคุณธรรมมาเผยแพร่

งบประมาณ ๑,๐๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (๑) ธรรมะจะแทรกซึมเข้าไปในจิตใจของนักเรียนทีละน้อย โดยไม่รู้สึกรู้ตัว
- (๒) นักเรียนจะมีความประพฤติเรียบร้อยดีขึ้น
- (๓) จำนวนนักเรียนเกเรจะลดลง
- (๔) อนาคตจะมีประชากรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีศีลธรรม และเป็นผู้มีเหตุผล
- (๕) นักเรียนเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในศาสนา
- (๖) นักเรียนจะเป็นผู้รู้จักตนเองยิ่งขึ้น

การประเมินผล

- (๑) ให้โรงเรียนออกแบบสอบถาม เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนที่ เปลี่ยนแปลงเมื่ออยู่ในโรงเรียนในปลายภาคแต่ละภาค
- (๒) คุณสถิติของนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบของโรงเรียนว่า มีแนวโน้มลดลงหรือไม่

จิตต์ กนุต์ สุวาท์   จิตต์ฝึกแล้ว นำสุขมาให้
จิตต์ รกฺุเขต เมธาวิ   ผู้มีปัญญาพึงรักษาจิต

๓. โครงการสวดมนต์ประจำสัปดาห์

หลักการและเหตุผล

ด้วยนักเรียนทั้งหลายซึ่งเป็นเยาวชนของชาติยังไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของศาสนาดีพอ และยังไม่รู้จักวิธีการสวดมนต์ที่ถูกต้อง ไม่เข้าใจพระธรรมซึ่งเป็นหัวใจของศาสนาจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นเพื่อให้เข้าใจและเป็นผู้รกรังพระศาสนาสืบไป

วัตถุประสงค์

- สามารถสวดทำนองสรภัญญะได้ และสวดมนต์แปลบางบทได้
- เพื่อให้รู้ถึงคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์
- เพื่อนำคำสั่งสอนของพระศาสดาไปใช้ในชีวิตรประจำวัน
- ให้นักเรียนศรัทธา
- ให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

อาจารย์ระดับชั้น อาจารย์ที่ปรึกษา
คณะกรรมการนักเรียนแต่ละระดับ

ระยะเวลา

ตลอดปี

วันเริ่มโครงการ

สัปดาห์แรกของภาคเรียนที่ ๑

วันสิ้นสุดโครงการ

สัปดาห์สุดท้ายของภาคเรียนที่ ๒

รวมเวลาที่ใช้

ทุกวันศุกร์ที่ ๔ ของเดือน

สถานที่ทำโครงการ

ห้องประชุมโรงเรียน หรือที่อื่นๆ ตามความเหมาะสม

วิธีการดำเนินงาน

- (๑) ทำปฏิทินและแผนปฏิบัติทุกสัปดาห์
- (๒) แบ่งครูที่ปรึกษาแต่ละระดับชั้น
- (๓) ตั้งคณะกรรมการนักเรียนแต่ละระดับรับผิดชอบ
- (๔) ใช้เทปที่อัดมาอย่างถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนฟังเป็นแบบอย่าง
- (๕) ให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมี ครู อาจารย์ เป็นที่ปรึกษา
- (๖) เชิญวิทยากรมาบรรยายธรรมประกอบในบางโอกาส

งบประมาณ

จัดหาหนังสือสวดมนต์แปล เล่มละประมาณ ๑๕ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (๑) นักเรียนลดมีจิตวิญญูในตัวเอง มีจิตสงบ
- (๒) นักเรียนเป็นผู้เข้าใจธรรมชาตินั่นตนเองมากขึ้น มีความรู้เรื่องศาสนา และสามารถนำไปปฏิบัติได้

เงื่อนไขการดำเนินงาน

- นักเรียนทั้งหลายต้องทำด้วยความศรัทธา
- สถานที่ในขณะนั้นควรอยู่ในความสงบ
- เวลาต้องเหมาะสม (คาบแรกของวัน)

๔. โครงการนำนักเรียนถวายภัตตาหารเพลที่วัดในวันที่กำหนด

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันความเจริญทางด้านวัตถุมีมากขึ้นทำให้ความเจริญทางด้านจิตใจลดน้อยลง ทำให้บุคคลส่วนมากเกิดความเห็นแก่ตัว ขาดการเสียสละ เพื่อส่งเสริมให้คนรู้จักการเสียสละ การทำบุญบริจาคทาน จึงเห็นสมควรจัดโครงการนี้ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือให้บุคคลทั่วไปรู้จักการให้ทาน วัตถุประสงค์

- (๑) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับชุมชน บ้าน วัดและโรงเรียน
- (๒) เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา ในเรื่องการถวายภัตตาหารได้
- (๓) เพื่อเป็นการจรรโลงศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป
- (๔) ให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง รู้จักการเสียสละ โดยถวายอาหารและทำความสะอาดศาสนสถาน
- (๕) เพื่อให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสนำสอนนักเรียนและพัฒนาคำสอนของท่าน

ผู้ทำโครงการ

- หัวหน้าหมวดกิจกรรม (หรือบุคคลที่เหมาะสม)
- ผู้รับผิดชอบนักเรียนทั้งโรงเรียน
- ชุมนุมพุทธศาสตร์
- คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหาร

ระยะเวลา

ตลอดปี	
วันเริ่มโครงการ	มิถุนายน
วันสิ้นสุดโครงการ	กุมภาพันธ์
รวมเวลาที่ใช้	๙ เดือน
สถานที่ทำโครงการ	ศาลาการเปรียญหรือหอนัน

วิธีการดำเนินงาน

- (๑) เสนอโครงการต่อผู้บริหาร-ติดต่อวัดใกล้โรงเรียน
- (๒) ประชุมครู แจงให้ทราบและแบ่งงานรับผิดชอบ
- (๓) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบ กำหนดให้นักเรียนแต่ละชั้นนำอาหารใส่บิณฑ์ ไปถวายพระสัปดาห์ละครั้ง ตามวันที่กำหนด ดังนั้นนักเรียน ๑ คน จะมีโอกาสถวายอาหารพระ มีตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖ ถ้ามี ๕๐ ห้องเรียนก็ไม่ใช่ ๕๐ สัปดาห์ อาจเป็น ๑ สัปดาห์ต่อ ๒ ห้องเรียนก็ได้ โดยสรุปเฉลี่ยแล้ว นักเรียน ๑ คน มีโอกาสเข้าวัด ๑ ครั้ง ในปีการศึกษา

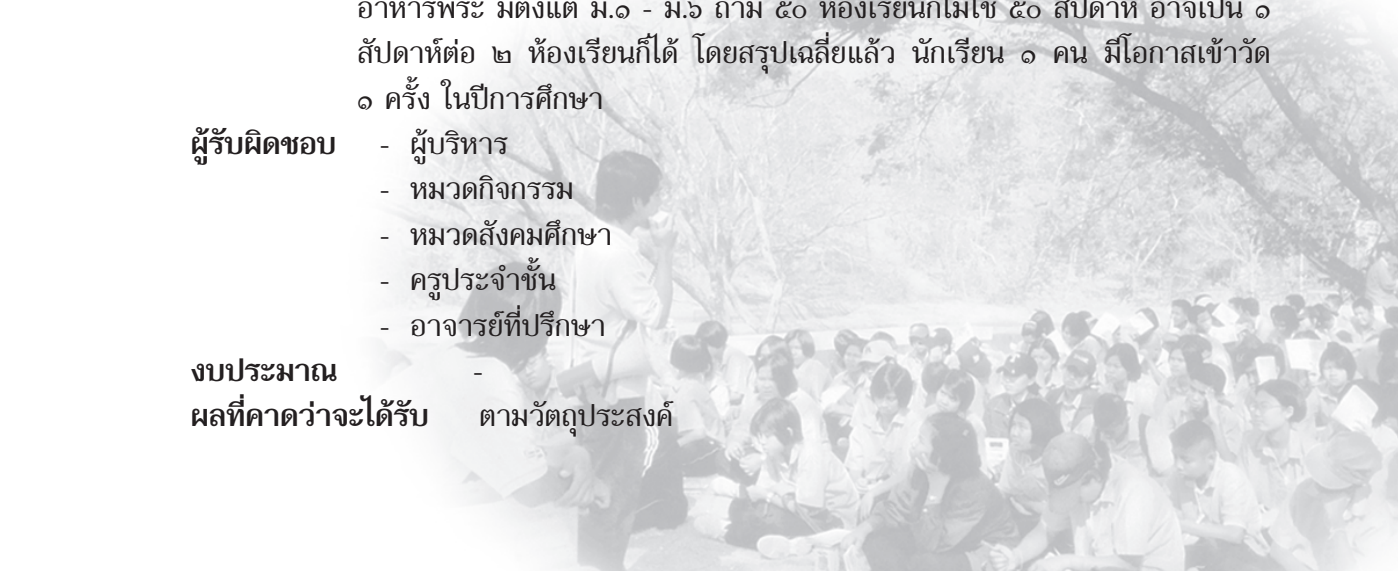
ผู้รับผิดชอบ

- ผู้บริหาร
- หมวดกิจกรรม
- หมวดสังคมศึกษา
- ครูประจำชั้น
- อาจารย์ที่ปรึกษา

งบประมาณ

-

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ตามวัตถุประสงค์

๕. โครงการทำป้ายคติธรรม

หลักการและเหตุผล

เพื่อเป็นการสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ในการอบรมเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีจริยธรรมที่ดี โรงเรียนเป็นสังคมที่ ๒ รองจากครอบครัว การที่สังคมมนุษย์อยู่อย่างไม่เป็นสุข เนื่องจากสมาชิกบางคนขาดธรรมะ โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะช่วยกล่อมเกล่าให้เด็กเป็นผู้ที่มีจริยธรรมที่ดี เพื่อจรรโลงให้มนุษย์อยู่ในสังคมร่วมกันด้วยความสงบสุข

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อเตือนสตินักเรียนตลอดจนผู้พบเห็นได้ปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควรในสังคม

วัตถุประสงค์เฉพาะ

- (๑) ฝึกให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานร่วมกันในการจัดทำป้าย
- (๒) เพื่อเป็นการเผยแพร่ธรรมะ
- (๓) นักเรียนมีความเข้าใจและเหตุจูงใจในเรื่องธรรมะมากยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

คาดว่าจะได้ผลตามวัตถุประสงค์

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมศาสนา

ระยะเวลา

ตลอดปีการศึกษา

วันเริ่มโครงการ

๑๕ พฤษภาคม

วันสิ้นสุดโครงการ

๓๑ มีนาคม

รวมเวลาที่ใช้

๑ ปี

สถานที่ทำโครงการ

บริเวณโรงเรียน

วิธีการดำเนินงาน

- (๑) ให้นักเรียนค้นหาคำขวัญที่มีคติธรรมเขียนในแผ่นป้ายจัดการประกวด
- (๒) ให้นักเรียนหาคติธรรมจากพุทธสุภาษิตเขียนในแผ่นป้าย
- (๓) นำแผ่นป้ายที่นักเรียนจัดทำติดตามห้องเรียนเพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนให้เกิดความเคยชินจากการได้เห็นทุกๆวัน โดยติดตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งรวมของนักเรียน เช่น ตามบันไดขึ้นลง ตามตึกใต้ถุนอาหาร (ตามเสา) โรงอาหาร หน้าห้องเรียน ตามประตูเข้าออก
- (๔) จัดทำพุทธสุภาษิต คติธรรมในแผ่นโปสเตอร์หรือประดิษฐ์อักษรขนาดใหญ่ที่เห็นชัด

ติดตามฝาผนัง หมุนเวียนลับเปลี่ยนตามโอกาสอันควร

- (๕) ขอความร่วมมือจากหมวดศิลปะปฏิบัติจัดทำป้ายคติธรรมที่ถาวร ติดไว้ตามต้นไม้
ในบริเวณโรงเรียน

งบประมาณ ประมาณ ๕๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (๑) นักเรียนและผู้พบเห็นจะได้ปฏิบัติธรรมเหล่านั้น
- (๒) เขาเหล่านั้นคงจะเป็นผู้มีจริยธรรมสูงขึ้น
- (๓) สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจะดีขึ้น โรงเรียนสะอาดขึ้น

๖. โครงการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ

หลักการและเหตุผล

ด้วยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าผู้คนเกิดความทุกข์ยากมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนยังห่างธรรมะและไม่เข้าใจธรรมะที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ธรรมะเข้าถึงประชาชนและนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ประชาชนและนักเรียนได้เข้าใจธรรมะ

วัตถุประสงค์เฉพาะ

- (๑) เพื่อให้นักเรียนสนใจธรรมะ เกิดการปฏิบัติและเผยแพร่ต่อประชาชน
- (๒) เพื่อเป็นการจูงใจให้นักเรียนได้อ่านและศึกษาค้นคว้าธรรมะให้มากขึ้น และเข้าใจธรรมะที่บริสุทธิ์
- (๓) เพื่อปลูกฝังการทำงานร่วมกัน
- (๔) เพื่อสร้างความรับผิดชอบในตัวนักเรียน

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ชุมนุมพุทธศาสตร์

ระยะเวลา

วันเริ่มโครงการ	ระหว่างปีการศึกษา
สถานที่ทำโครงการ	ห้องประชุม ห้องเรียน ใต้ร่มไม้

วิธีการดำเนินงาน

- (๑) เสนอโครงการผู้บริหาร
- (๒) ขอความร่วมมือจากอาจารย์และผู้รู้ บรรณารักษ์ห้องสมุด
- (๓) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบ
- (๔) ประชุมสมาชิกชุมนุมพุทธศาสตร์แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการค้นคว้าปัญหา
- (๕) จัดตารางวัล
- (๖) กำหนดวันที่แน่นอนดำเนินการในห้องประชุมประจำสัปดาห์

งบประมาณ ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (๑) ทำให้นักเรียนคิดค้นในการค้นคว้าและศึกษาธรรมะยิ่งขึ้น
- (๒) ปลูกฝังการทำงานระบอบประชาธิปไตย
- (๓) ส่งเสริมบุคลิกภาพของนักเรียนจากการทำงานร่วมกัน

๗. โครงการเพาะเมล็ดกล้ารักษารากเดิม

(ฝึกผู้นำเยาวชนบนรากฐานของคุณธรรม)

หลักการและเหตุผล

ปัญหาเยาวชนวัยรุ่นกำลังรุนแรงขึ้นทุกวัน เพราะเยาวชนไม่รู้จักตนเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการและหาวิธีการตามพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องพระมหาชนก ในการเพาะเมล็ดกล้ารักษารากเดิมให้กับเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่มีความพร้อมในการเป็นผู้นำผู้อื่นได้ และขยายผลไปใช้ในกิจกรรมระดับชั้นหรือกิจกรรมคณะ เพื่อช่วยกันพัฒนาเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน

วัตถุประสงค์

- (๑) เพื่อสร้างกลุ่มเยาวชนที่มีความพร้อมในการเป็นผู้นำ
- (๒) เพื่อให้เยาวชนกลุ่มนี้ได้ **เรียนรู้** อย่างแท้จริง เรื่องของตนเองและธรรมชาติของตนเอง **เข้าใจ** ธรรมชาติของตนเอง (กาย-จิต) **มีคุณธรรม** (กาย-วาจา-ใจ) **ปฏิบัติ** และนำไปสอนเพื่อความสงบสุขของสังคมและประเทศชาติ
- (๓) เพื่อเยาวชนที่ได้รับการฝึกและได้เป็นผู้นำช่วยเหลือกิจกรรมการประชุมระดับชั้นให้มีระเบียบวินัยมากขึ้น
- (๔) เพื่อให้เยาวชนของชาติส่วนใหญ่มีความมั่นคงบนรากฐานของคุณธรรม วัฒนธรรม อันดีงาม

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

- (๑) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง
- (๒) อาจารย์ระดับชั้น

วิธีการดำเนินงาน

สรรหาเยาวชนระดับชั้นของปีการศึกษา โดยให้มีอาสาสมัครและคัดเลือก ห้องละประมาณ ๓-๕ คน จากแต่ละระดับชั้น (ฝึกทีละระดับ)

วัน เวลา และสถานที่

ตามความพร้อมของบุคลากร เวลา ๑ คาบต่อสัปดาห์และสถานที่

งบประมาณ -

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนที่ผ่านการร่วมกิจกรรมมีความพร้อมในการเป็นผู้นำ ได้เรียนรู้ธรรมชาติของตนเอง เป็นผู้มีความดีคุณธรรม รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น

สรุปกิจกรรมภาคปฏิบัติ

หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	หมายเหตุ
<p>งานคณะ งานระดับชั้น</p> <p>งานกรรมการนักเรียน</p> <p>การเคารพธงชาติ</p> <p>การสวดมนต์แผ่เมตตา</p> <p>การเสนอข่าวสาร บทความ ข้อคิดเห็น ประชาสัมพันธ์ของ โรงเรียน</p> <p>การออกกำลังกาย (รวม) ก่อน เข้าห้องเรียนตอนเช้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เกิดปัญญาในการทำงานร่วมกัน - เพื่อฝึกกิจนิสัยประชาธิปไตย - เพื่อเป็นการส่งเสริมคนดีให้คนดีเป็นผู้นำ - เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในชาติ (ศรัทธา) - เพื่อให้รู้จักผลของการมีชาติที่เป็นเอกราช (ระเบียบและวินัยเป็นหัวใจของประชาธิปไตย) - เพื่อให้เกิดความศรัทธาความนอบน้อมและความมีสติ จิตใจบังเกิดความอ่อนโยน - เพื่อให้รู้จักเหตุที่มาของความสงบ (พาหุสัจจะ-สมาธิ) - เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง ฝึกฝนตนเอง รู้จักกาละ รู้จักชุมชน (พาหุสัจจะ) - เพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์ จิตแจ่มใส รู้จักการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น (วีริยะ-ปัญญา) 	<p>ต้องให้ร้องเพลงชาติ โดยการออกเสียงจากลำคอ</p> <p>ต้องให้สวดซ้าๆ และให้สำรวมเสมือนอยู่ต่อหน้าพระพักตร์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระศาสดาอื่นๆ ที่ตนเคารพนับถือ</p>

หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	หมายเหตุ
<p>การแสดงความเคารพ ครูและเคารพเพื่อน รุ่นพี่ การทักทายปราศรัยเมื่อ พบกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้รู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักตน และรู้จักบุคคล (ศรัทธา) 	
<p>พิธีเปิดการประชุมระดับชั้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การเป็นประธาน ด้วยการปฏิบัติจริง (พาหุสัจจะ) 	
<p>ศิลปะการประชุมแบบต่างๆ การฝึกผู้นำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้รู้จักการประชุมแบบประชาธิปไตย (ปัญญา) - เพื่อการเป็นผู้นำที่ดีและส่งเสริมบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถเฉพาะตัว (วิริยะ-ปัญญา) 	
<p>ฝึกให้นั่งรับประทานอาหารเป็น ระเบียบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อฝึกความอดทน ความอดกลั้น การ มีวินัยในตนเอง (ศรัทธา) 	
<p>การแสดง การร้องเพลง เล่น ดนตรี (ควรส่งเสริมดนตรี พื้นบ้าน เพลงไทย และเพลงที่มี คุณค่าทางด้านสร้างสรรค์)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้นักเรียนได้รู้เหตุและผล ได้แสดง ออกถึงความสามารถ ความปิติยินดี ความสามัคคี (วิริยะ-พาหุสัจจะ) 	
<p>การได้วาที</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เหตุผล ส่งเสริม บุคลิกภาพในการพูด - เพื่อให้รู้ว่าผลของการแพ้ชนะนั้นไม่สำคัญ สำคัญว่าทุกคนได้ช่วยเหลือรักใคร่เกื้อกูล กันหรือไม่ (ปัญญา) 	

หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	หมายเหตุ
การสัมภาษณ์	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถและให้รู้จักซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี (ปัญญา) - เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี และรู้จักตัวเองและรู้จักผู้อื่นมากขึ้น 	
การตอบปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อส่งเสริมให้มีความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านธรรม ให้มีการแข่งขันตอบปัญหา (พาหุสัจจะ) 	
การท่องจำ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเป็นการปลูกฝังสิ่งที่เป็นคติเตือนใจให้นักเรียนได้ท่องจำ ซึ่งอาจนำไปประพาดิ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (พาหุสัจจะ) 	
การกล่าวคำปฏิญาณ คำสัญญา และคำสารภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้รู้จักพิจารณาตนเอง (พาหุสัจจะ) 	
การวางกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ โดยนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อฝึกประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องการอยู่ร่วมกัน (ปัญญา) 	
การทบทวนการประชุมแต่ละสัปดาห์และให้โอกาสเสนอแนะ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้มีความสนใจปัญหาของสังคม โรงเรียนระดับชั้น (ปัญญา) 	
การวิจารณ์งานให้เพื่อนหรือครูตักเตือน	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้รู้จักตนเอง อ่อนน้อมถ่อมตน (วิริยะ) 	
การทำสมาธิ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อฝึกความอดทนให้อ่านใจตนเอง (สติ) 	
กิจกรรมชุมนุมต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อฝึกการทำงานแบบประชาธิปไตย (ปัญญา) 	
การสร้างคำขวัญ การให้คะแนน-ตัดคะแนน	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เกิดความสำนึก (ทิริ-โอตัมปะ) - เพื่อให้เกิดการแข่งขันกันทำความดี (ทิริ-โอตัมปะ) 	

๗. ภาคผนวก

การประเมินผลการใช้หนังสือเล่มนี้ แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

- ส่วนที่ ๑ การประเมินการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
 ส่วนที่ ๒ การประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ ๑ การประเมินการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

แบบประเมินการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

คำชี้แจง ๑. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการจัดกิจกรรมของโรงเรียนตามคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม ให้ทราบว่าแต่ละกิจกรรมมีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร

๒. ขอให้ผู้ประเมินการจัดกิจกรรมของโรงเรียน แสดงเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความที่แสดงถึงกิจกรรมการปฏิบัติตามความเป็นจริง ในส่วน ก และแสดงความคิดเห็นเป็นความเรียง กรณีมีปัญหาและอุปสรรค ในส่วน ข

ส่วน ก

- การประเมินตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้เกิดความสามัคคี การทำงานเป็นหมู่คณะ การเป็นผู้นำและการรับผิดชอบร่วมกัน

๑. การจัดให้มีอาจารย์ปกครองระดับชั้น	☐	มี	☐	ไม่มี
๒. การจัดให้มีกิจกรรมคณะ	☐	มี	☐	ไม่มี
๓. การจัดให้มีกิจกรรมและประชุมระดับชั้นประจำสัปดาห์ ให้นักเรียนได้แสดงความสามัคคี	☐	มี	☐	ไม่มี
๔. การจัดกิจกรรมหน้าเสาธง	☐	มี	☐	ไม่มี
๕. การจัดให้มีคณะกรรมการระดับชั้น	☐	มี	☐	ไม่มี
๖. การจัดให้มีโฆษกหรือพิธีกรของโรงเรียนประจำวันโดยนักเรียน	☐	มี	☐	ไม่มี

เพื่อฝึกให้เกิดความตรงต่อเวลา รับผิดชอบ

๗. จัดให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าเป็นเวลา โดยกำหนด เวลาขายอาหาร จัดที่นั่งให้เป็นที่ ให้คณะรับผิดชอบร่วมกัน	☐	มี	☐	ไม่มี
๘. จัดให้มีการประกวดระหว่างคณะ เรื่องความรับผิดชอบต่างๆ	☐	มี	☐	ไม่มี

เพื่อฝึกให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม แสดงออกซึ่งความรักท้องถิ่น รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๙. การจัดให้นักเรียนออกพัฒนาสถานที่ สิ่งแวดล้อมรอบๆ
โรงเรียน มี ไม่มี
๑๐. การจัดให้คณะกรรมการนักเรียนได้วางโครงการ
ออกไปช่วยเหลือสังคม เช่น หาเงินช่วยน้องผู้พิการ
ทอดกฐินหรือผ้าป่าสามัคคี มี ไม่มี
๑๑. การจัดให้กลุ่มอาสาพัฒนาไปช่วยชุมชน เช่น ช่วยทำ
ความสะอาดถนนหมู่บ้าน ช่วยเกี่ยวข้าว
ช่วยงานโรงพยาบาล มี ไม่มี
 ฯลฯ

เพื่อฝึกให้เกิดการประหยัด ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์

๑๒. การจัดให้มีกิจกรรมออมทรัพย์ ดำเนินการโดย
คณะกรรมการโรงเรียน มี ไม่มี

เพื่อปลูกฝังคุณธรรม ความรักผู้อื่น

๑๓. ได้จัดเปิดเพลงธรรมะ ในภาคเช้าก่อนเข้าเรียน มี ไม่มี
๑๔. ให้เปิดเทปธรรมะให้ฟังในระหว่างหยุดพักทุกวัน มี ไม่มี
๑๕. จัดให้มีการบรรยายหรืออ่านสารคดี นิทาน
เกี่ยวกับธรรมะในวันธรรมสวนะ มี ไม่มี
๑๖. จัดนักเรียนที่มีความสามารถทางธรรมะออกเผยแผ่ธรรม
๑๗. จัดให้มีวันกตัญญู เช่น วันแม่ วันครู วันอำลาโรงเรียน
วันพ่อ วันตา-ยาย เป็นต้น
๑๘. จัดให้มีการแสดงละครธรรมะ เช่น ลูกกตัญญู องค์กรสามัคคี มี ไม่มี
๑๙. จัดให้มีการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ มี ไม่มี
๒๐. จัดให้มีการประกวดเพลงธรรมะ มี ไม่มี
๒๑. จัดให้มีโครงการโรงเรียนน้องเพื่อฝึกความเมตตา-กรุณา มี ไม่มี
๒๒. จัดให้มีกิจกรรมวันประเพณี เช่น วันสงกรานต์ได้ให้นักเรียนออกไป
รดน้ำผู้ใหญ่ที่มีพระคุณต่อโรงเรียน หรือยืนหน้าโรงเรียน
ให้น้ำผู้สัญจรไป-มา ด้วยความรัก-เคารพ เป็นต้น
๒๓. จัดให้นายภาพยนตร์ สไลด์ธรรมะ หรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ
ทางจริยศึกษา ให้ความรู้ บรรยาย หรืออภิปรายโต้วาที เป็นต้น มี ไม่มี

- การประเมินตามลักษณะการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเป็นแบบใด

๑. แนวทางการจัดกิจกรรม

- กิจกรรมส่วนใหญ่เกิดจากความคิดของนักเรียนและนักเรียนเป็นผู้กระทำ
- กิจกรรมส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษาเป็นผู้กำหนด

๒. การจัดครูที่ปรึกษางานกิจกรรม

- จัดครูทุกคนเป็นครูที่ปรึกษาตามความถนัดและความสนใจ
- จัดครูจำนวนหนึ่งรับผิดชอบโดยเฉพาะ

๓. การจัดเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

- จัดเวลาสัปดาห์ละ ๑ คาบ
- จัดเวลามากกว่าสัปดาห์ละ ๑ คาบ

๔. การจัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

- นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามระดับชั้นของตน
- นักเรียนทุกระดับเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ

๕. ต่อไปนี้ข้อใดบ้างที่โรงเรียนได้ปฏิบัติแล้ว

- มีแผนดำเนินงานหรือโครงการการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม
- มีระเบียบข้อบังคับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
- มีคำสั่งแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรม และทำหน้าที่ของบุคลากร
- รายงานการเปิดกิจกรรมให้ต้นสังกัดทราบแล้ว
- มีการประกาศรับสมัครสมาชิกตามความสนใจ

ส่วน ข

ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านคิดว่าจะมีผลทำให้การจัดกิจกรรมในโรงเรียนของท่านไม่สามารถบรรลุผลตามจุดประสงค์ของกิจกรรม คือ

ส่วนที่ ๒ การประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. สถานภาพ

ครู

นักเรียน

ผู้ปกครอง

ตอนที่ ๒ คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่แสดงออก

คำชี้แจง ขอให้ท่านเติมข้อความหรือ ✓ ลงในช่องให้ตรงกับระดับพฤติกรรมของนักเรียน

ข้อที่	คุณธรรมที่แสดงออก	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.	นักเรียนมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ และสัตว์ มีความยินดีเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นมีความสุข					
๒.	นักเรียนมีจิตใจสงบ มีสมาธิ และอารมณ์แจ่มใส					
๓.	นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตใจเป็นธรรม ไม่ลำเอียง					
๔.	นักเรียนไม่มีความโลภ ไม่ลักขโมย					
๕.	นักเรียนมีสัจจะ ไม่พูดปกปิดอำพรางความจริง และมีความจริงใจต่อเพื่อนและครู					
๖.	นักเรียนมีความละเอียดต่อความชั่วเกรงกลัวต่อบาป สำนึกผิดเมื่อตนกระทำความผิด					
๗.	นักเรียนเป็นผู้มีสติ มีความประพฤติดี ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข การทะเลาะวิวาท ชู้สาว สิ่งเสพติด ทุกประเภท มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้อภัย					
๘.	นักเรียนมีน้ำใจ รู้จักเสียสละ มีเหตุผล ไม่เห็นแก่ตัว					

ข้อที่	คุณธรรมที่แสดงออก	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๙.	นักเรียนมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ					
๑๐.	นักเรียนมีความประหยัด อดออม รู้จักความพอดีและรู้จักการประมาณตน					
๑๑.	นักเรียนแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาด และถูกระเบียบวินัย					
๑๒.	นักเรียนมีบุคลิกภาพที่ดี กล้าแสดงออก มั่นใจในตนเอง และมีมนุษยสัมพันธ์					
๑๓.	นักเรียนมีมารยาทดี มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน และมีวาจาสุภาพเรียบร้อย					
๑๔.	นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น รู้จักยับยั้งชั่งใจ ในการประพฤติปฏิบัติตน					
๑๕.	นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความประณีตละเอียดรอบคอบในการทำงาน					
๑๖.	นักเรียนมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ดี และร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ					
๑๗.	นักเรียนมีความมานะ พยายาม ตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม					
๑๘.	นักเรียนมีความกตัญญูตเวทีต่อผู้มีพระคุณ					
๑๙.	นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย					
๒๐.	นักเรียนเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					

ข้อเสนอแนะ

การสร้างอุดมคตินักสังคมสงเคราะห์^๑

พระวรศักดิ์ วรรมุไม

ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า คนในโลกมักเป็นคนเห็นแก่ตัวเสียเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะผลทางสิ่งแวดล้อม สภาพการแข่งขันในการดำรงชีวิตอยู่เพื่อเอาตัวรอด ทั้งประชากรของโลกกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ทรัพยากรมีจำกัดจึงเกิดภาวะแข่งขันแย่งชิง เพื่อให้ได้มา อุดมคติแห่งการเสียสละเพื่อผู้อื่น จึงค่อยๆ เสือนหายไปในที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้ช่วยเหลือกันทุกฝ่ายในการที่จะเรียกร้อง “อุดมคติของพระโพธิสัตว์” ที่ยอมเสียสละเพื่อความทุกข์ของผู้อื่น ให้นำกลับมาครองโลก

การฝึกฝนอุปนิสัย แห่งนักสังคมสงเคราะห์จึงควรเริ่มฝึกฝนตั้งแต่เด็กทารก หรือเยาวชนของโลก ให้เป็นคุณธรรมที่ฝังแน่นในจิตใจของมนุษย์ไปเสียแต่วัยเด็ก ใครขอเสนอวิธีฝึกฝน ดังนี้

๑. ฝึกฝนให้เด็กรู้สึกรักเพื่อนมนุษย์ ให้เห็นว่า เราจะอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้ ปัจจัยการดำรงชีวิตของเราทุกชนิดได้มาจากผู้อื่น สอนให้เด็กรู้จักบุญคุณของสิ่งทั้งหลาย เริ่มต้นจากบิดามารดา ครูอาจารย์ มิตรสหาย ประเทศชาติ พระรัตนตรัย ฯลฯ แม้ที่สุดแต่สัตว์เดรัจฉาน ต้นไม้ และสิ่งของเครื่องใช้ ตลอดถึงศัตรูคู่พยาบาทว่า ศัตรูของเรามีบุญคุณตรงที่เขายังไม่ปิดบังความชั่วของเรา เขาจะคอยชี้แนะข้อผิดพลาดให้เรานำมาแก้ไขตัวเอง เมื่อเด็กรู้สึกต่อบุญคุณแล้ว สอนนิสัยแห่งการตอบแทนคุณ ด้วยการประหยัด ไม่ทำลาย ระมัดระวังในการใช้สอย และตอบแทนบุญคุณให้ถูกต้องต่อบุคคลต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งจะต้องทำด้วยการเสียสละ

๒. สอนให้เด็กรักสมบัติของส่วนรวม รับผิดชอบร่วมกัน รักหมู่คณะ ผู้ใดขาดแคลนด้วยความสามารถ เราจะต้องช่วยเหลือด้วยความรู้สึกรักใคร่ และเต็มใจ ไม่มีเขาไม่มีเรา

๓. บิดามารดา ครูอาจารย์ หมั่นคอยสอบถามเด็กอยู่เสมอว่าวันนี้ได้ช่วยเหลืออะไรใครบ้างแล้วถ้ายังไม่ได้ทำให้ก็ให้ทำอะไรก็ได้ที่เป็นการช่วยเหลือผู้อื่น สอบถามอยู่เสมอ เด็กจะต้องทำได้ ทั้งนี้ บิดา มารดา ครูอาจารย์ ต้องทำตัวอย่างให้ดูด้วย

๔. ฝึกให้เด็กได้รู้สึกว่า การได้ช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละเพื่อผู้อื่นนั้นคือความสุขของเรา การที่เราได้เงิน หรือเครื่องอุปโภค บริโภค อื่นๆ แล้วได้เสียสละให้ผู้อื่นบ้างเป็นความสุข เมื่อผู้อื่นได้มีด้วย แม้ที่สุดได้ให้เศษอาหารแก่สัตว์ เช่น มด แมลง สุนัข เป็นต้น

๕. บอกให้เด็กรู้ว่า สิ่งทั้งหลายจะมีค่าอยู่ที่การได้นำมาใช้ เช่น ชี้อัดเสื้อผ้า ว่าถ้าไม่นำมาใช้ก็ไม่มีค่า ถูงเท้า รองเท้า ถ้าไม่นำมาใช้ ก็ไม่มีค่า เงิน ถ้าไม่นำมาใช้ก็ไม่มีค่า ฯลฯ ดังนั้นค่า (Value) จึงอยู่ที่การได้นำมาใช้ ผู้อื่นนำไปใช้ ไม่ได้มีค่าอยู่ในตัวของมันเอง คนก็เหมือนกันจะมี

^๑จากหนังสือ “การแก้ปัญหามหาชนของโลก ด้วยวิธีทางเศรษฐกิจและการสังคมสงเคราะห์”

ค่าเมื่อได้รับใช้ผู้อื่น คนบางคนทำตนเป็นคนไม่มีค่า คือใครก็ใช้ไม่ได้ไม่ได้รับใช้ผู้อื่นเลย พระพุทธเจ้า และพระศาสดาทั้งหลายมีค่าที่สุด เพราะพระองค์รับใช้ช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์ หมั่นถามเด็กเสมอว่า วันนี้มีค่าบ้างแล้วหรือไม่ อย่าสอนแต่ให้เห็นแก่ตัว มุ่งเฉพาะตัวเอง ครอบครัวของเรา หรือเฉพาะพวกพ้องของเราเท่านั้น

๖. สอนให้รู้สึกและเพิ่มนิสัยแห่งการให้อภัยว่า เมื่อถูกผู้อื่นทำร้าย พุดใส่ร้าย บิดามารดา ครูอาจารย์ ต้องคอยแนะนำว่า ผู้ที่มาทำร้ายเรา เป็นบุคคลที่น่าสงสาร ควรช่วยเหลือให้ความรักความเอ็นดู คนที่เขาไม่ขาดแคลนมีอะไรบริบูรณ์แล้ว จะไม่ทำร้ายผู้อื่นเป็นอันขาด

๗. เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนวุ่นวาย ขาดแคลน ทุกข์ยาก เกิดขึ้นในสังคม ต้องประชุมปรึกษาหารือเด็กในครอบครัวในปกครอง หาทางช่วยเหลือตามความสามารถ ให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความรู้สึกในอันจะช่วยเหลือผู้อื่น อย่าปกปิดทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้

๘. ฝึกให้เด็กรู้สึกว่า คนทั้งโลกเป็นคนๆ เดียวกัน เป็น “พันธุ์มนุษย์” เท่ากัน ลูกหลานของเรา คือลูกหลานของมนุษย์ มีหน้าที่เดินทางไปสู่ความเป็นมนุษย์ร่วมกัน ต้องมีมนุษยธรรม จึงจะเป็นมนุษย์แท้จริงได้ เมื่อมีจุดหมายอย่างเดียวกัน ควรจะสงเคราะห์กัน

๙. ฝึกให้เด็กรู้สึกว่าคนที่อายุแก่กว่าเรานั้นเป็น พี่ ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย คนที่อายุน้อยกว่า เป็นน้อง ลูกหลานของเรา วัฒนธรรมไทย หรือหลายประเทศมีความดีงามอยู่ข้อหนึ่งคือเรียกคนว่า พี่ ป้า น้า นำหน้าชื่อควรจะเรียกร้องให้กลับคืนมา ให้เด็กใช้เรียกด้วยความรู้สึกจากใจจริง

๑๐. บิดา มารดา ครูอาจารย์ หมั่นถามเด็กเสมอว่า ใครได้ช่วยทำบุญคุณแก่เราบ้างในวันนี้ ให้เด็กได้รู้สึกต่อบุคคลผู้นั้น และจะพยายามหาหนทางตอบแทนทุกวิถีทางเท่าที่จะทำได้ แม้ที่สุดจะตอบแทนบุญคุณด้วยการไม่ดื้อรั้น และเชื่อฟัง เป็นต้น ให้เด็กสำนึกอยู่เสมอว่า เลือดเนื้อชีวิตของเรา ถูกหล่อหลอมด้วยผู้อื่น อยู่ได้ด้วยผู้อื่น จึงไม่มีทางที่จะแสดงอาการอวดดี จองหอง การแสดงมรรยาท เช่น กราบไหว้ ให้เด็กทำด้วยความรู้สึกต่อบุคคลในภายใน แล้วแสดงออกมาภายนอก ไม่ใช่ให้ทำเพียงเพื่อความสวยงาม หรือรูปแบบ

๑๑. สอนให้เด็กรู้ว่า วัสดุเครื่องใช้สอยนั้นมีค่าเพียงอำนวยความสะดวกบางอย่างไม่ควรหลงไหล ความสุขแท้จริงของมนุษย์อยู่ที่จิตใจที่สงบ ไม่วุ่นวาย เสียสละ ให้อภัย และไม่พยาบาท คอยชี้ให้เด็กดูว่า เวลาที่รู้สึกอหิวาต พยาบาท กับเวลาให้อภัยผู้อื่น เวลาไหนมีความสุขสบายมากกว่ากัน หรือว่า เวลาที่มีความโลภจตอยากได้ของผู้อื่น กับเวลาเสียสละให้ผู้อื่นนั้น เวลาไหนสบายใจมากกว่ากัน

๑๒. คอยแนะนำให้เด็กดูว่า การที่มีของใช้ฟุ่มเฟือย กับมีสิ่งของเครื่องใช้แต่น้อย อันไหนยุ่งยาก เหน็ดเหนื่อยสิ้นเปลือง หัวงโย มากกว่ากัน จนทำให้เด็กอยากจะไม่เสียสละให้ผู้อื่นบ้าง

๑๓. ชี้แนะให้เด็กเห็นว่า เวลาที่เราเอาชนะผู้อื่น หรือสมหวังแล้วมีความโลภโลด ตื่นเต้น

เวลานั้นเราจะรู้สึกเหน็ดเหนื่อย ไม่สบาย และในเวลาที่เราพ่ายแพ้ ผิดหวัง ก็เหน็ดเหนื่อย ไม่สบายพอ ๆ กัน จะทำให้เด็กไม่หลงติดความชนะ และสมหวัง ทั้งจะเมตตาสงสารเมื่อผู้อื่นพ่ายแพ้เรา เป็นการเรียนรู้การเสียสละไปในตัว

๑๔. แนะนำให้เด็กเข้าใจต่อการได้อะไรมา ว่าเพื่ออะไร เช่น ได้ลาภ ได้ยศ ได้ชื่อเสียง การทำอะไรต้องรู้ความมุ่งหมายในทางที่สูงไว้เสมอ เช่น การศึกษาเล่าเรียน ก็เพื่อให้ความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ใช่เรียนเพื่อเห็นแก่ตัว การสอบไล่ตก คือการที่เรามีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะออกไปช่วยเหลือผู้อื่น ให้เพื่อนที่สอบได้ช่วยเหลือผู้อื่นก่อน เราค่อยตามไปภายหลัง จะทำให้เด็กรู้จักรักผู้อื่น ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ทั้งทำให้การเรียนไม่เป็นทุกข์ด้วย

๑๕. สอนให้เด็กรู้ว่า การที่เราจะได้อะไรมา ต้องทำงานด้วยความเหน็ดเหนื่อยแลงมา ทำให้รู้คุณค่าของสิ่งทั้งหลายที่ได้มา ไม่ใช่เพราะการเรียกร้อง โดยไม่มีเหตุผล

๑๖. สอนให้เด็กได้รู้ว่า การให้นั้นไม่เฉพาะว่าจะให้สิ่งของเงินทองแก่ผู้อื่น แต่มีการให้หรือเสียสละอย่างอื่นอีก เช่น ให้ความร่วมมือ ให้แรงงาน ให้ความคิดเห็น หรือให้คำพูดที่ไพเราะ การประพฤติปฏิบัติที่มีประโยชน์ต่อกัน การวางตนที่สม่ำเสมอไม่ถือตัว การให้การสงเคราะห์ทุกชนิด ให้ทำด้วยความเคารพ คือไม่ประมาท เอาใจใส่ ระมัดระวัง

๑๗. สอนให้เด็กรู้จักความหวังต่อสิ่งทั้งหลายว่า ถ้าจะมีความหวังก็ได้ แต่เมื่อไม่ได้ตามที่หวังแล้วอย่าเป็นทุกข์ ให้ตั้งความหวังเป็น ๐ อย่าตั้งความหวังเป็น ๑๐๐ ถ้าตั้งความหวังเป็น ๐ ได้อะไรสัก ๕ ก็นับว่าได้ถึง ๕ แต่ถ้าตั้งความหวังไว้ ๑๐๐ ได้มา ๙๐ ก็ยังขาดอีก ๑๐ มนุษย์เรามีความมุ่งหวังตั้งไว้มาก ครั้นไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เราหวัง หรือความหวังไม่สมหวังก็เป็นทุกข์ท้อแท้ เบื่อหน่ายต่อการทำความดี โดยที่แท้แล้วไม่ควรตั้งความหวังอะไร แต่ทำไปตามหน้าที่ หรือตามเหตุปัจจัยนั้นๆ ให้ถูกต้อง เช่น เราไปขอความร่วมมืออะไรจากใคร ไม่ต้องตั้งความหวังว่าจะได้รับความร่วมมือหรือไม่ ถ้าเขาเห็นด้วย เขาก็ให้ความร่วมมือ แม้จะหวังหรือไม่ ไม่สำคัญ เหมือนคนมีความมุ่งหวังอยากได้น้ำมัน แต่ไปเอาทรายมาคั้น เขาไม่ได้น้ำมัน อีกคนไม่มีความมุ่งหวังจะได้น้ำมัน แต่ไปเอาเมล็ดงาเมล็ดละหุ่งมาคั้นเขาก็ได้น้ำมัน ทำให้เด็กไม่มีความหวังอย่างเพ้อฝัน และไม่รู้สึกท้อถอยในการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อการสงเคราะห์ผู้อื่นไม่ได้ตามที่เรามุ่งหวัง

๑๘. สอนให้เด็กรู้จัก “ความไม่เที่ยง” ของสิ่งทั้งหลายว่า ได้มาหรือเสียอะไรไป ล้วนเป็นธรรมดา สิ่งที่ไม่เกิดก็อาจจะเกิดขึ้นได้ สิ่งที่เกิดแล้วก็อาจจะเปลี่ยนแปลงก็ได้ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะดี เลวอย่างไรล้วนมีความไม่เที่ยงเสมอกัน จึงไม่มีความสมหวัง หรือผิดหวัง แต่จะเห็นสิ่งทั้งหลายว่าเป็นเพียงปรากฏการณ์ของธรรมชาติเท่านั้นทำให้เด็กไม่เห็นแก่ตัวที่มุ่งหวังอะไรอย่างยึดถือลุ่มหลง

๑๙. สอนให้เด็กเรียนรู้ถึงกฎแห่งการอาศัยซึ่งกันและกัน (Law of Causation) เช่น การที่เด็กจะใช้สอยอะไรจะเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคทุกชนิด สิ่งทั้งหลายนั้นเป็นอยู่ในกฎ

แห่งการอาศัยกัน สมมติว่า จะหยิบเสื้อผ้ามาใช้สอย เสื้อผ้านั้นมิใช่บิดามารดาซื้อให้คนเดียว แต่สำเร็จจากบุคคลหลายฝ่ายหลายคน กว่าจะมาถึงเราได้ใช้สอย เช่น จากคนขาย จากโรงงาน จากคนเย็บ คนทอ คนปั่นด้าย คนปลูกฝ้าย จากต้นฝ้าย จากธรรมชาติ เป็นต้น รองเท้า กระจ่างก็เช่นเดียวกัน มิใช่จากผู้หนึ่งผู้ใดซื้อให้ แต่มันมาจากร้าน จากคนเย็บ คนฟอกหนัง คนเลี้ยง จากสัตว์ เป็นต้น จนกว่าจะเป็นเครื่องใช้ของเราในวันนี้ ทำให้เด็กเห็นการอาศัยกันเกิดขึ้นต่อเนื่องของสิ่งทั้งหลาย การจะไปคิดแต่เพียงว่าบิดามารดาซื้อให้คนเดียว ทำให้รู้สึกเป็นขโมย ตัดวงจรของบุคคลอื่นที่ได้ส่งเคราะห์ เราทำให้ไม่รู้จักรับบุญคุณของสิ่งทั้งหลาย บิดามารดาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น

๒๐. บิดา มารดา ครูอาจารย์ หมั่นแนะนำ ทำตัวอย่าง หรือจัดหาหนังสือ อุปกรณ์ อันเกี่ยวกับบุคคลที่ได้อุทิศเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือสังคม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ศึกษาเอาเป็นตัวอย่าง

เท่านี้พอเป็นตัวอย่างสังเขป ที่จะสร้างนิสัยรักเพื่อนมนุษย์และการเสียสละให้แก่เด็ก เป็นการช่วยกันแก้ไขปัญหาวุ่นวายของโลกในระยะยาว ทั้งหมดสำเร็จได้ด้วยวิธีการที่ได้ช่วยเหลือกระทำลงไปจริงๆ มิใช่ความรู้ที่เรียนรู้เฉยๆ

คุณครูที่หูรั้ง

๑. คุณครูมาโรงเรียนแต่เช้าแล้วทักทายกับคุณครูคนอื่นๆ ด้วย หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส
๒. เมื่อคุณครูยิ้มแย้ม ร่าเริงและไหว้ซึ่งกันและกัน เราเห็นว่าคุณครูไหว้สวยมาก พวกเราอยากไหว้สวยอย่างคุณครูบ้าง
๓. คุณครูชอบอ่านหนังสือแล้วมาเล่าให้พวกเราฟัง คุณครูเล่านิทานสนุกและบอกให้พวกเราอ่านแล้วปลัดกันออกมาเล่าให้คุณครูฟังด้วย คุณครูชมว่าเราเก่ง แต่ถ้าเรายังไม่มั่นใจท่านก็บอกว่าไม่เป็นไรคราวหน้าลองใหม่ เราทำได้
๔. เวลาคุณครูสอน เราได้เห็นอุปกรณ์มากมาย ท่านให้พวกเราช่วยกันหามาด้วย ทุกวิชาที่เราเรียนเป็นเรื่องของเหตุการณ์ทันสมัย ซึ่งคุณครูเชื่อมโยงให้เราเห็นอดีตและคิดเป็น
๕. เพื่อนบางคนเข้าใจช้า แต่คุณครูใจดีให้กำลังใจและให้พวกเราช่วยเพื่อนด้วย
๖. เวลาหยุดพักกลางวัน พวกเราในชั้นเดียวกันเอาอาหารกลางวันมาทานรวมกัน และคุณครูก็มานั่งทานกับเราด้วย เราแบ่งอาหารกันและคุณครูสอนให้เรารู้จักบุญคุณผู้ให้อาหาร แม้แต่สัตว์ที่เป็นอาหารก็พลีชีวิตเขาให้แก่เรา นอกจากนั้นเรารู้จักใจที่ได้ช่วยตัวเองในการดูแลห้องอาหารของพวกเรา คุณครูของเราฝึกให้ทุกอย่าง ให้เราทำเป็น
๗. คุณครูฝึกให้พวกเราอ่อนน้อมถ่อมตน ใครๆ จึงรักเรา เพราะเรามีคุณครูที่ดี
๘. พวกเรารู้จักเลือกซื้อและกินอาหารที่มีประโยชน์และพวกเรารู้จักปฏิเสธอาหารที่โฆษณาทางโทรทัศน์ เพราะคุณครูสอนเราเรื่อง “อาหารขยะ” (Junk Food)
๙. เวลาเพื่อนบางคนอม (เคี้ยว) หมากรฝรั่ง คุณครูจะถามว่าอร่อยไหม? มีประโยชน์อย่างไร? คุณครูอยากอมบ้าง เพื่อนได้แต่อาย และยิ้มแล้วคุณครูก็บอกว่า ถ้าเราเคี้ยวเราได้อะไร? ถ้าเราไม่เคี้ยวจะเกิดอะไร? พวกเราก็ช่วยกันคิด แล้วก็ลงมติกันว่า ไม่เคี้ยวมีประโยชน์กว่า
๑๐. เพื่อนบางคนชอบสุด (ดม) ยา นิ่งว่างๆ ก็เอาหลอดยาดมมานั่งสูด คุณครูสงสัยก็บอกว่า คนเราเกิดมามีอิสระ แต่ในที่สุดก็ต้องตกเป็นทาสของวัตถุ ครูก็ถามพวกเราว่าติดอะไรบ้าง พวกเราช่วยกันตอบสนุกสนาน แล้วท่านก็สรุปว่า สิ่งเหล่านั้นเป็น “ส่วนเกิน” ของชีวิตทั้งสิ้น ตัวเราไม่เอาสิ่งเหล่านั้นมาเป็นที่พึ่ง เราก็จะเป็นอิสระ ไม่ต้องเสียด่างค์ด้วย
๑๑. คุณครูเก็บขยะที่เห็น และชวนพวกเราเก็บแล้วบอกให้ไปล้างมือด้วย พวกเราจึงเก็บขยะทุกครั้งที่เราเห็นเพราะไม่อยากให้คุณครูต้องเก็บ คุณครูบอกว่า การเก็บขยะเป็นของที่ได้บุญและมีเกียรติ เพราะทำให้ผู้อื่นมีความสุข

แนวทางการสรุปในการโต้วาที

เมื่อครูสรุป ก็สรุปว่าที่ไหนก็ดีทั้งนั้น แต่ก็มีคนละอย่าง ครูพยายามสรุปให้เห็นว่าการโต้วาทีนั้นเป็นเรื่องของการเอาแพ้เอาชนะกัน แต่ในชีวิตจริงๆ แล้ว เราไม่ควรเอาแพ้เอาชนะกัน ควรจะช่วยเหลือกัน มีเรื่องเล่าว่า

ครั้งหนึ่ง เด็กชายสองคนเป็นเพื่อนรักกันมาก เกิดถกเถียงกันว่า พระอาทิตย์ตอนเช้ากับพระอาทิตย์เที่ยงวันนั้น ตอนไหนจะใกล้ตัวเองมากที่สุด คนหนึ่งบอกว่าตอนเช้าใกล้ที่สุดเพราะเราเห็นดวงโต คนที่สองบอกว่าตอนเที่ยงใกล้ที่สุด เพราะเรารู้สึกร้อนที่สุด เมื่อเถียงกัน เพราะต่างคนต่างก็ต้องการเอาชนะ ในขณะที่นั้น ขงจื้อ (นักปราชญ์จีน) เดินมา เด็กทั้งสองก็เข้าไปถามและบอกให้ช่วยตัดสินของใครผิด ของใครถูก ขงจื้อตอบว่า “เด็กเอ๋ย สองคนกอดคอกันกลับบ้านถูกกว่าการถกเถียงกันเพื่อเอาชนะ ในความจริงที่ต่างกันโดยเหตุผล ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะถูกหรือผิดตามเหตุผล แต่ถ้าความจริงนั้น ไม่ได้เป็นไปเพื่อสันติสุขหรือสันติภาพแล้ว ความจริงนั้นก็ไม่ใช่ประโยชน์ ฝ่ายใดผิดฝ่ายใดถูกไม่สำคัญ สิ่งที่สำคัญคือต้องเป็นไปเพื่อสันติสุขและสันติภาพ ขอให้เจ้าทั้งสองกอดคอกันไปเล่นด้วยกันเป็นเพื่อนที่ดีต่อไปดีกว่า”

เด็กได้ข้อคิดว่า คนดีอยู่ที่ไหนก็ดีและนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกัน และทุกอย่างที่ทำลงไปนั้น ถ้าเป็นไปเพื่อการดับทุกข์แล้วถูกต้องที่สุด

การปลูกฝังเรื่องความเมตตา อาจให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเรื่อง เมตตาคำจูนโลก ครูสรุปในด้านความรัก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เพราะมนุษย์ทุกคนมีจุดจบที่เดียวกัน อย่าได้เบียดเบียนและรังแกซึ่งกันและกัน และจบลงด้วยบทกลอนของท่านอาจารย์พุทธทาสว่า

“โลกนี้เหมือนกรงไก่เขาใส่ไว้
จะจับไปแลเนื้อไม่เหลือหลอ
เฝ้าตั้งหน้าจิกกันได้ลงคอ
ฉันนึกท้อแท้ใจเสียจริงๆ”

การปลูกฝังเรื่องความดี

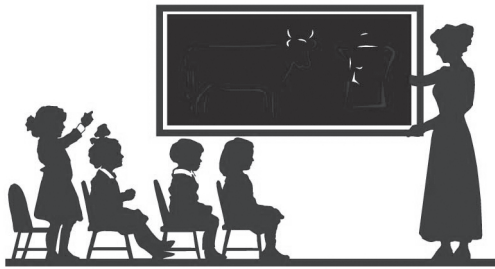
ชี้ให้เห็นว่าความดีนั้นอยู่ที่การทำหน้าที่ ผู้ที่ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุด จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีคุณความดี คนทุกคนเกิดมาเสมอกันหมด แต่จะดีจะชั่วก็แล้วแต่การกระทำ เช่น ดิน ถ้าเราขึ้นเป็นกระโถน คนก็เอาไปใช้เป็นภาชนะสำหรับทิ้งของเสีย แต่ถ้าขึ้นเป็นพระพุทธรูป คนก็นำไปกราบไหว้บูชา คนก็เช่นเดียวกัน ถ้าเป็นคนดีโดยการทำหน้าที่ถูกต้อง ก็จะได้รับยกย่อง เช่น นิทานเรื่อง

เศรษฐีหาลูกสะใภ้

เศรษฐีเจ้าของสวนส้มมีบุตรชายคนเดียว ซึ่งเศรษฐีผู้พ่อรักมาก เพราะบุตรชายเป็นคนดี เชื่อฟังพ่อแม่มีการศึกษาสูง เศรษฐีต้องการลูกสะใภ้ที่ดีและเหมาะสม คือรู้จักหน้าที่ของแม่บ้าน-แม่เรือน เพราะเศรษฐีเชื่อว่าผู้ทำหน้าที่ถูกต้องนั้นคือผู้ที่มีความดี เศรษฐีจึงออกหาสะใภ้ด้วยตัวเอง โดยปลอมตัวเป็นคนขายส้ม เอาส้มใส่รถบรรทุก แล้วร่อนเร่ขายตามหมู่บ้านประกาศว่า บ้านใดมีขยะให้เอามาแลกส้ม ลูกสาวแต่ละบ้านต่างก็กวาดขยะมาแลกส้ม เศรษฐีใช้วิธีสังเกตว่าบ้านใดมีขยะมาก บ้านนั้นไม่ได้ทำหน้าที่ประจำวัน จนถึงบ้านหลังหนึ่งที่มีหญิงสาวออกมาพร้อมกับกล่าวว่า ไม่มีขยะเพราะได้กวาดทุกวันจนหมด เศรษฐีพอใจมากได้มาทำพิธีสู่ขอเป็นลูกสะใภ้

คนทุกคนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้จากการศึกษาอบรม ทุกคนจึงมีสิทธิ์เป็นคนดี โดยการประพฤติตนตามแนวของพระศาสนา

จงทำกับเพื่อนมนุษย์โดยคิดว่า

เขาเป็นเพื่อน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ของเรา
เขาเป็นเพื่อนเรียนร่วมอยู่ในวิถีสอนด้วยกันกะเรา
เขาก็ตกอยู่ใต้อำนาจกิเลสเหมือนเรา ย่อมพลั้งเผลอไปบ้าง
เขาก็มีราคะ โทสะ โมหะ ไม่น้อยไปกว่าเรา
เขาย่อมพลั้งเผลอบางคราว เหมือนเรา
เขาก็ไม่รู้ว่าเกิดมาทำไม เหมือนเรา ไม่รู้จักนิพพานเหมือนเรา
เขาโง่งในบางอย่าง เหมือนที่เราเคยโง่ง
เขาก็ตามใจตัวเองในบางอย่าง เหมือนที่เราเคยกระทำ
เขาก็อยากดี เหมือนเรา ที่อยากดี เต็ม ดัง
เขาก็มักจะกอบโกย และเอาเปรียบเมื่อมีโอกาสเหมือนเรา
เขามีสิทธิ ที่จะบ้าดี เมชาติ หลงดี จมดี เหมือนเรา
เขาเป็น คนธรรมดา ที่ยึดมั่นถือมั่น อะไรต่างๆ เหมือนเรา
เขาไม่มี หน้าที่ ที่จะเป็นทุกข์ หรือตายแทนเรา
เขาเป็น เพื่อนร่วมชาติ ร่วมศาสนา กะเรา
เขาก็ ทำอะไร ด้วย ความคิดชั่วแล่น และผลุนผลัน เหมือนเรา
เขามีหน้าที่รับผิดชอบ ต่อครอบครัวของเขา มิใช่ของเรา
เขามีสิทธิ ที่จะมีรสนิยม ตามพอใจของเขา
เขามีสิทธิ ที่จะเลือก (แม้ศาสนา) ตามพอใจของเขา
เขามีสิทธิ ที่จะใช้ สมบัติสาธารณะ เท่ากันกับเรา
เขามีสิทธิ ที่จะเป็นโรคประสาท หรือเป็นบ้า เท่ากับเรา
เขามีสิทธิ ที่จะขอความช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจจากเรา
เขามีสิทธิ ที่จะได้รับอภัย จากเรา ตามควรแก่กรณี
เขามีสิทธิ ที่จะเป็นสังคมนิยม หรือ เสรีนิยม ตามใจเขา
เขามีสิทธิ ที่จะเห็นแก่ตัว ก่อนเห็นแก่ผู้อื่น
เขามีสิทธิ แห่่งมนุษยชน เท่ากันกับเรา, สำหรับจะอยู่ในโลก
ถ้าเราคิดกันอย่างนี้ จะไม่มีการขัดแย้งใดๆ เกิดขึ้น

สุพจน์ อำนวยกุล

รายชื่อคณะกรรมการโรงเรียนนำร่องที่ร่วมดำเนินการ

โครงการพัฒนาคู่มือต้นแบบการจัดกิจกรรมการบูรณาการศาสนากับการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่ เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต ๑

๑. นายทรงวิทย์	นิลเทียน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
๒. นายประเสริฐ	อินทนนท์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
๓. นายนพรัตน์	จันทิพย์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
๔. นายวัชรินทร์	กิจแสงทอง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
๕. นางศิริพร	แสงแก้ว	
๖. นางพิกุล	สตะกะโร	
๗. นางสาวมณฑา	ศรีจันทร์	
๘. นางนิภาภรณ์	อำปาน	
๙. นางวิลาวัลย์	นาคนคร	
๑๐. นายนิพนธ์	สุขสุคนธ์	
๑๑. นายชนม	รักพงษ์	
๑๒. นางพัชรินทร์	ไม้เกษ	
๑๓. นางประมวลสุข	แจ้งจรัส	
๑๔. นายชูชาติ	ปานสุวรรณ	
๑๕. นายสุทธิกุล	กันนะสมบัติ	
๑๖. นายอดุลย์	เย็นรัตน์	
๑๗. นางรัตนา	จอนแจ้ง	
๑๘. นางสาวอุษา	สุพลจิตต์	
๑๙. นางสาวจุไรวรรณ	เคลื่อนคล้าย	
๒๐. นายปริญญา	รัตนะพิมาน	
๒๑. นายประภาส	มานะปทุมชาติ	
๒๒. นางสาวจุฬาทิพย์	แก้วแข่ง	
๒๓. นางประนอม	เดชาดีลัก	

๒๔. นางสาวประนอม	อินทนาคักดี	๔๙. นายคักดีดา	กองเกิดสุข
๒๕. นางจันทนา	จำแนกรส	๕๐. นางวิภาวรรณ	ไตรสนธิ์
๒๖. นายสังเวย	เนตรจ้อย	๕๑. นางกมลพรรณ	ลัดลอด
๒๗. นายโสภณ	เลื่อมแสง	๕๒. นางสาวอัญชลี	จันทน์โรจน์
๒๘. นายธงชัย	นุชโส	๕๓. นางปรุงอร	บัวศรี
๒๙. นายบุญช่วย	ขำปาน	๕๔. นางศิริวรรณ	นฤปิติ
๓๐. นางศุภวรรณ	รอดสำราญ	๕๕. นางอัญชลี	กองเกิดสุข
๓๑. นางอารีย์	บัวงาม	๕๖. นางสาวบุปผา	พวงปิ่น
๓๒. นางสาวดวงเดือน	ดารากร ณ อยุธยา	๕๗. นางสาวรัตนา	ไม้เกษ
๓๓. นางอมรวรรณ	ไชยแขวง	๕๘. นางนฤมล	คักดีศรีเกษมกุล
๓๔. นายผาสุข	ใจท้วม	๕๙. นางนงลักษณ์	เรืองทับ
๓๕. นางวาสนา	ทองมาก	๖๐. นายประพันธ์	เสนียวงศ์ ณ อยุธยา
๓๖. นายชัชวาล	เทียนคล้าย	๖๑. นายบุญชัย	วัชรเมงค
๓๗. นางโสภา	กุศลวงศ์	๖๒. นางปราณี	อบเทศ
๓๘. นายขจรเดช	ทองรัตนชาติ	๖๓. นายไพรัตน์	เจนวิจิตรสกุล
๓๙. นางปิยะพร	แก้วปรีชา	๖๔. นางอุดมพร	ม่วงคำ
๔๐. นายวณี	ศรีสุข	๖๕. นางดวงฤทัย	ชะดี
๔๑. นายปรีชา	พักพ่วน	๖๖. นางวิไลวรรณ	แจ่มจิรารัตน์
๔๒. นายศิริวรรณ	ปานปั้น	๖๗. นางอาภรณ์	ดูประเสริฐวงศ์
๔๓. นางสาวชาดา	เหมือนเอี่ยม	๖๘. นางเจิดพร	แวววิริยะ
๔๔. นางมัลลิกา	อาจองค์	๖๙. นางปิยะวรรณ	อินทรานนท์
๔๕. นางสาวมาลี	ครุฑมาศ	๗๐. นางสาวสุวรรณภา	งามสง่า
๔๖. นายธีระพงษ์	คุ้มทรัพย์	๗๑. นางสาวสุภาพร	เห็นจบทั่ว
๔๗. นางพรศิริ	นิ่มครุฑ	๗๒. นางสาวธีรารัตน์	จันทร์ไสย์
๔๘. นายทวีคักดี	ทวีจินดา	๗๓. นางสาวดวงใจ	ไชยคุณ

โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒

๑. นายสุรพงศ์	งามสม	ผู้อำนวยการโรงเรียน
๒. นางธงชัย	วนิชรัตน์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
๓. นายอัมพร	อิสสรารักษ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
๔. นายศักดิ์ดา	สรรเสริญ	
๕. นายวิรัช	กิมทรง	
๖. นายวิสุทธิ์	กล้าหาญ	
๗. นางสาวสุมาลี	เมตตา	
๘. นายศุภพงศ์	คล้ายคลึง	
๙. นายลำเลียง	ปฏิสังข์	

โรงเรียนบ้านเขาหินแท่น เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒

๑. นายปราโมทย์	นิยมการ	ผู้อำนวยการโรงเรียน
๒. นายอนุชิต	นามสนิท	
๓. นางดรุณี	แสงเพชร	
๔. นางสาววาสนา	สุริยพรรณพงศ์	
๕. นางชนัญชิตา	นารทมณี	

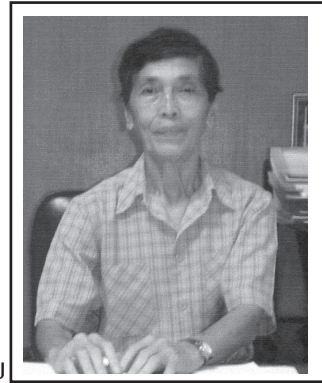
โรงเรียนประดู่พิทยาคม เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑

๑. นายสำราญ	เผือกคง	ผู้อำนวยการโรงเรียน
๒. นางจิตรอนงค์	คงแก้ว	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
๓. นางราตรี	สงวนศักดิ์บาร์มี	
๔. นายสิทธิพันธ์	จันทร์ทอง	
๕. นางสุแวตตา	จันทร์ทอง	
๖. นางสาวรุณยูพา	วิโนทพรรษ์	
๗. นายนิพนธ์	ศรศักดิ์ชัยสิงห์	
๘. นายมนไทร	จันทร์สว่าง	
๙. นายสุเทพ	สุวรรณทิพย์	
๑๐. นายเสริม	นนท์ทอง	

๑๑. นายนพดล	มาลารัตน์	๒๐. นางจิระพร	ชูสกุล
๑๒. นางพรทีไล	อุบลสถิตย์	๒๑. นางเยาว์รัตน์	ชูแก้ว
๑๓. นายสมพร	เริงธนพิบูลย์	๒๒. นายสุทัศน์	สังเมียน
๑๔. นางอำภา	ตั้งฐานานุศักดิ์	๒๓. นางปานทิพย์	นวนหนู
๑๕. นายเชษฐวุฒิ	สีบสังข์	๒๔. นายสุชาติ	ห้วยจันทร์หอม
๑๖. นางจำเนียร	กาญจนดิฐ	๒๕. นายสมชาย	มโนธัม
๑๗. นางวิลาวัลย์	แท่นนิล	๒๖. นายพงศ์ธร	นภาพงศ์
๑๘. นายณรงค์	จาวิสูตร	๒๗. นางรัชณี	โชติรัตน์
๑๙. นายชาติชาย	ศรีเมือง	๒๘. นางนฤมล	เหโพบการ

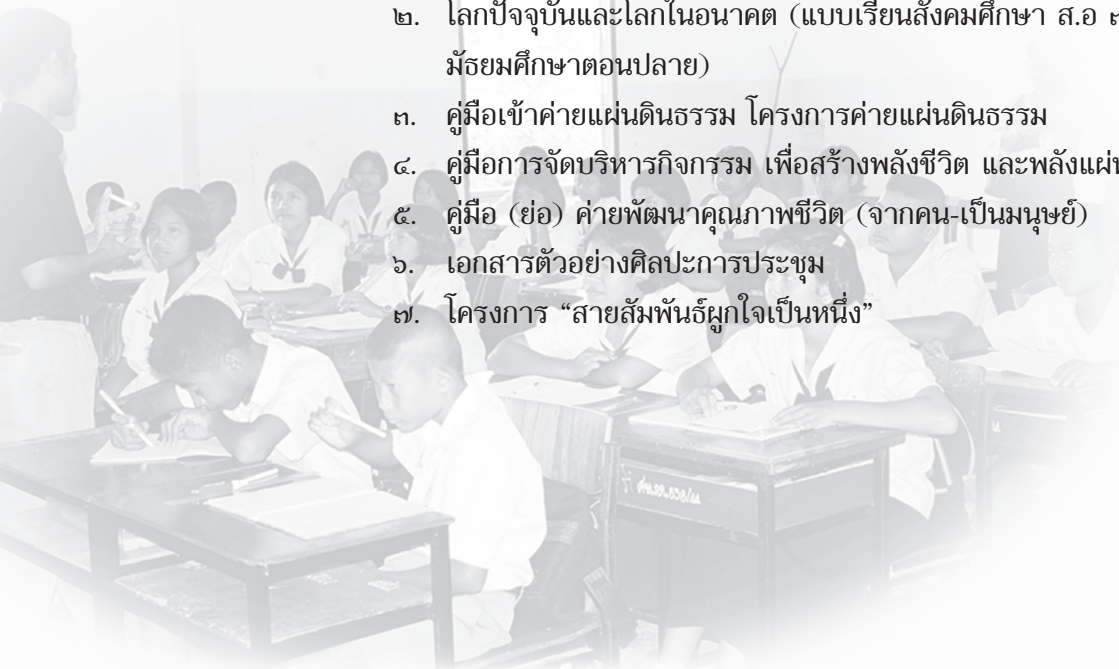
เกี่ยวกับผู้เขียน

- ประยงค์ สุพานิช** กศ.บ., M.Ed. (Secondary School Administration) มหาวิทยาลัย Hawaii
- เคยรับราชการ** โรงเรียนวัดตีสทองสาราม
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
ผู้อำนวยการโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา
ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา
- ดูงาน** การศึกษาด้านมัธยมแบบประสม (Comprehensive Schools) ในสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ไนจีเรีย และมาเลเซีย เป็นเวลา ๖ เดือน ในปี ๒๕๑๐
- ประสบการณ์ทำงาน** ได้รับเลือกเป็น Asian Foreign Curriculum Consultant ที่ Trinity Colledge เมือง Winooski และเมือง Burlington มลรัฐ Vermont สหรัฐอเมริกา ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๓ เป็นเวลา ๑ ปี
- ปัจจุบัน** อาสาสมัครงานด้านการศึกษาและศาสนา มูลนิธิเผยแพร่วีถีชีวิตประเสริฐ (ผชป.)

เอกสารที่เขียนประกอบการทำงาน

๑. หนังสือฝึกพูดเพื่อประชาธิปไตย (แบบเรียน)
๒. โลกปัจจุบันและโลกในอนาคต (แบบเรียนสังคมศึกษา ส.๑ ๓๖ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)
๓. คู่มือเข้าค่ายแผ่นดินธรรม โครงการค่ายแผ่นดินธรรม
๔. คู่มือการจัดการบริหารกิจกรรม เพื่อสร้างพลังชีวิต และพลังแผ่นดิน
๕. คู่มือ (ย่อ) ค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต (จากคน-เป็นมนุษย์)
๖. เอกสารตัวอย่างศิลปะการประชุม
๗. โครงการ “สายสัมพันธ์ผูกใจเป็นหนึ่ง”

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการสภาการศึกษา

(ถึง ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗)

ศาสตราจารย์ร้อยตำรวจเอกวรเดช จันทรรคร

เลขาธิการสภาการศึกษา

(ตั้งแต่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗)

ดร.นงราม เศรษฐพานิช

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

ผู้เขียน

นางประยงค์ สุพานิช

บรรณาธิการ

ดร.พิณสุดา สิริธังศรี

นางรัชนี พึ่งพาณิชย์กุล

ผู้ประสานงานโครงการ

นางรัชนี พึ่งพาณิชย์กุล

คณะทำงาน

ดร.พิณสุดา สิริธังศรี

นางสาวประภาพรรณ วงศาโรจน์

นางพิศมัย แฝงนุเคราะห์

นางรัชนี พึ่งพาณิชย์กุล

นางสาวสอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง

ผู้จัดทำต้นฉบับและประสานงานพิมพ์

นางรัชนี พึ่งพาณิชย์กุล

